Nr. 1 — 1 ianuarie 1969

LUMEA

CABINETUL DE PRIMIRE
BIBLIOTECA
SIBIU

NUMĂR SPECIAL DE ANUL NOU

Supliment în culo

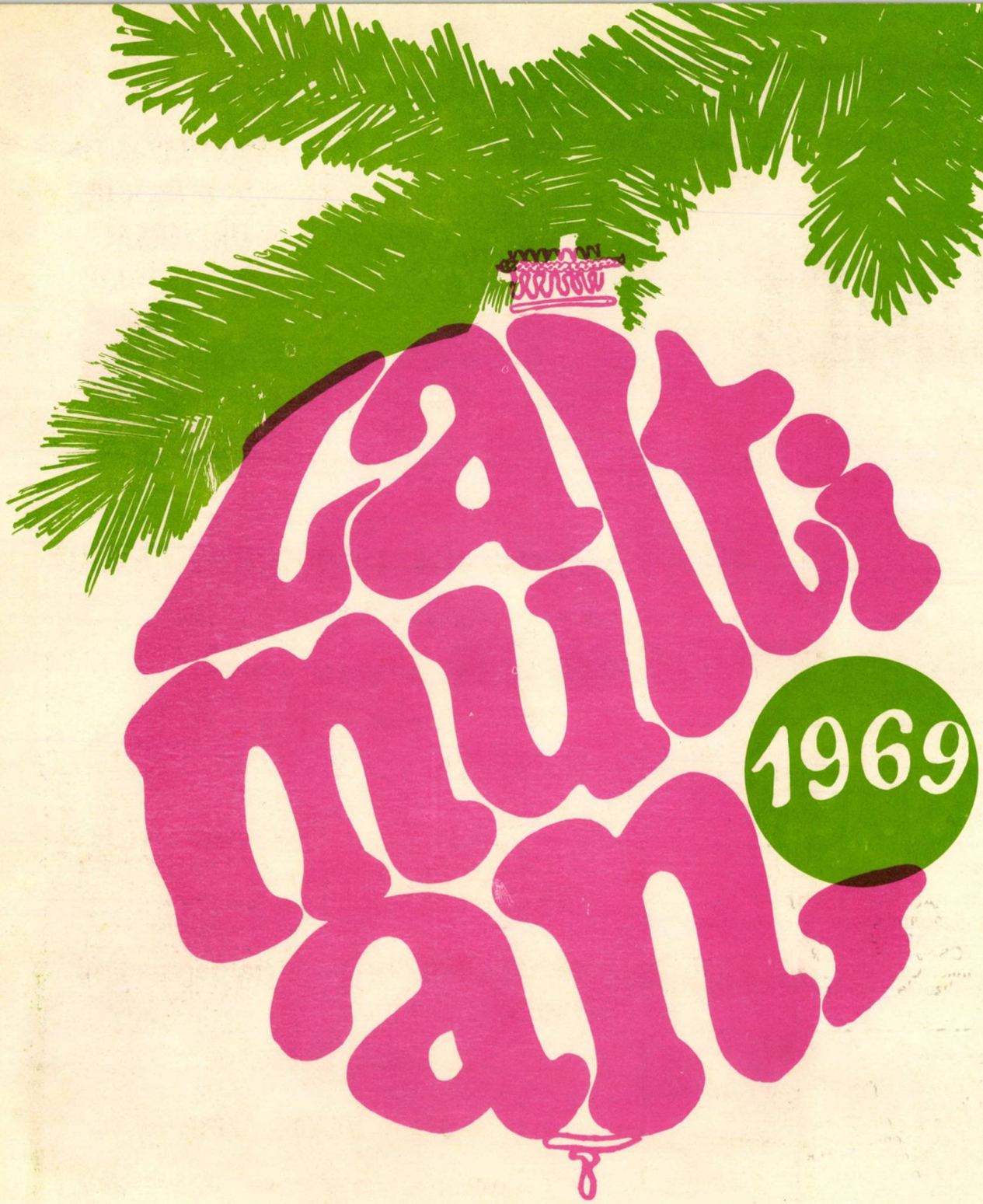

Cu prilejul aniversării Republicii și al Anului Nou, urăm tuturor cititorilor și colaboratorilor noștri spor la muncă, fericire, împlinirea tuturor năzuințelor spre mai bine

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 1 (270) — 1 IANUARIE 1969

sumar

2 ROMÂNIA SOCIALISTĂ ÎN VIAŢA POLITICĂ INTERNAŢIONALĂ. *George Macovescu*

5 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Anca Voican*

INTERVIUL NOSTRU

7 POMPILIU MACOVEI, *președintele Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă*: „România în dialog cultural cu lumea".
22 DR. CARLOS RAFAEL RODRIGUEZ, *membru al secretariatului C.C. al P.C. Cuban, ministru de stat*: „Realizările și perspectivele Cubei socialiste".

MARTORI LA EVENIMENTE

9 Discreții și indiscreții la o sesiune a O.N.U. *Nicolae Ionescu*
11 Vietnam — noua etapă. *Eugen Pop*
Imperative europene. *Cristian Popișteanu*
12 În ținuturile nordice ale U.R.S.S. *Silviu Podină*
14 Opțiuni latino-americane. *Iuri Ionescu*
15 Noi obiective economice pe harta Bulgariei. *Ilie Șerbănescu*
16 Retrospectiva neproliferării. *Radu Vasiliu*
17 Firul Ariadnei. *Corneliu Vlad*
19 Dezbaterea decalajelor economice. *Eugen Preda*
20 Marți..., din 4 în 4 ani. *George Serafin*

ARTICOLE

24 Milenara, tînăra lume a comerțului. *Dr. Costin Kiriţescu*
27 Springer și „monopolul opiniilor". *Anemone Latzina*
29 Trei oameni în jurul Lunii. *Mircea Grigorescu*

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

SUPLIMENT I—XVI

Prezentare grafică:
SERGIU GEORGESCU

În acest număr:

ROMÂNIA ÎN VIAŢA POLITICĂ INTERNAŢIONALĂ
de
GEORGE MACOVESCU
prim-adjunct al ministrului afacerilor externe

PARTICIPANŢI LA DIALOGUL UNIVERSAL AL CULTURII
de
POMPILIU MACOVEI
președintele Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă

MARTORI LA EVENIMENTELE ANULUI
reportaje din 10 capitale de la corespondenții și trimișii noștri speciali

„TOP SECRET"
Cele mai curioase întîmplări din 1968

CASA ALBĂ
De la Martha Washington la Jacqueline Kennedy

CE VA FI ÎN... 2018
O incursiune în știința și tehnica viitorului

● Fotocronică pe cinci continente ● Umor ● Varietăți ● Calendar 1969

Numărul următor al revistei noastre va apărea sîmbătă, 4 ianuarie 1969

România socialistă în viaţa politică internaţională

George Macovescu
prim-adjunct al ministrului afacerilor externe

Pe temeliile trainice stabilite prin programul adoptat de Congresul al IX-lea al partidului şi dezvoltat de Conferinţa Naţională, poporul nostru a înălţat în acest an noi edificii menite să ducă la creşterea avuţiei materiale a ţării, la ridicarea continuă a nivelului de trai al celor ce muncesc. Amplul program de dezvoltare a forţelor de producţie, de perfecţionare a relaţiilor socialiste, a întregii vieţi economice şi social-politice, a inaugurat o etapă nouă, superioară, a procesului de desăvîrşire a construcţiei socialiste în România, a generat un climat de puternică efervescenţă politică şi de muncă în întreaga ţară, a concentrat eforturile poporului spre înfăptuirea unor obiective de importanţă covîrşitoare pentru progresul multilateral al patriei.

Realizările obţinute de poporul nostru în anul 1968, ca şi în ceilalţi ani ai construcţiei socialiste, sînt indisolubil legate de politica marxist-leninistă a Partidului Comunist Român, de activitatea sa pentru înflorirea şi prosperitatea patriei. Crearea, în anul care se încheie, a Frontului Unităţii Socialiste — întruchipare a unităţii trainice a tuturor forţelor naţiunii socialiste — asigură creşterea rolului conducător al partidului în societatea noastră, în organizarea şi conducerea întregii opere de construcţie socialistă şi comunistă din România, participarea mai amplă a întregului popor la viaţa social-politică a ţării, la conducerea treburilor statului.

Preocupările constructive şi realizarea planurilor noastre de viitor reclamă în mod imperios condiţii de pace şi cooperare internaţională. Marile transformări înnoitoare din ţara noastră sînt reflectate în mod firesc şi în activitatea pe plan extern, în politica fermă de apărare a păcii şi de dezvoltare a colaborării internaţionale, promovată cu consecvenţă de România. Deplina concordanţă, unitatea dialectică dintre politica internă şi externă a ţării noastre, reflectă înaltul spirit de responsabilitate cu care partidul şi statul îşi îndeplinesc atît datoria naţională cît şi cea internaţionalistă. Studiind legile dezvoltării societăţii noastre socialiste, Partidul Comunist Român se preocupă în mod continuu şi de fenomenele şi evenimentele internaţionale, de tendinţele dezvoltării societăţii contemporane.

Punînd în centrul politicii sale externe prietenia şi colaborarea multilaterală cu ţările socialiste, de care este legată prin comunitatea intereselor de edificare a unei noi orînduiri şi a filozofiei sociale şi politice, ţara noastră promovează, totodată, cu consecvenţă, o politică de bună înţelegere şi cooperare cu toate statele, pe baza respectării reciproce a suveranităţii şi independenţei naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc. Definind coordonatele politicii externe a ţării noastre, tovarăşul Nicolae Ceauşescu spunea : *„România, ţară socialistă, angajată într-un vast proces de construcţie economică şi socială, care asigură dezvoltarea poporului român pe calea civilizaţiei materiale şi spirituale, înflorirea multilaterală a personalităţii umane — îşi exprimă, în acţiunile ei de politică externă, adeziunea deplină şi constantă la ideile dezvoltării cooperării între naţiuni, conlucrează activ la explorarea tuturor căilor şi mijloacelor eficiente de colaborare şi înţelegere între state".*

Aceste coordonate au călăuzit acţiunile de politică externă ale ţării noastre şi în anul care se încheie, acţiuni care au dus la adîncirea şi întărirea relaţiilor de prietenie cu toate ţările socialiste. A fost larg dezvoltată colaborarea economică, politică, ştiinţifică, tehnică şi culturală cu toate ţările socialiste vecine, colaborare multilaterală care corespunde atît cerinţelor obiective ale schimbului economic şi spiritual în cuprinsul aceleiaşi regiuni geografice, intereselor progresului fiecărei ţări în parte, cît şi cauzei generale a întăririi forţei şi coeziunii sistemului socialist. România a participat în acest an la sesiunea de la Sofia a Consiliului Politic Consultativ al Tratatului de la Varşovia, la întruniri C.A.E.R. şi la alte reuniuni ale ţărilor socialiste în diferite domenii, aducîndu-şi contribuţia la dezbaterea problemelor de interes comun, la găsirea soluţiilor menite să adîncească colaborarea în toate domeniile de activitate. În acelaşi timp, au fost dezvoltate relaţiile de prietenie frăţească cu celelalte ţări socialiste. Au fost încheiate noi acorduri şi înţelegeri de cooperare în diferite domenii cu toate statele socialiste, a crescut continuu volumul schimburilor comerciale cu aceste state, care reprezintă ponderea principală în comerţul exterior al ţării noastre.

Întreaga politică externă a partidului şi statului român este pătrunsă de grija şi preocuparea plină de răspundere pentru cauza prieteniei şi colaborării dintre statele socialiste, a unităţii sistemului socialist mondial, pentru găsirea căilor în vederea depăşirii greutăţilor şi neînţelegerilor apărute în relaţiile dintre unele ţări socialiste, pentru întărirea coeziunii mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale.

Activitatea desfăşurată de ţara noastră pe plan extern demonstrează cu prisosinţă, şi în acest an, că Partidul Comunist Român, guvernul Republicii Socialiste România, sînt animate de un profund spirit internaţionalist, că le sînt scumpe relaţiile de prietenie frăţească cu toate ţările socialiste, cu toate partidele comuniste şi muncitoreşti. Edificatoare în acest sens sînt multiplele vizite şi contacte pe linie de partid şi de stat cu ţările socialiste, vizitele la nivel înalt care au avut loc în 1968 în R.S.F. Iugoslavia şi R.S. Cehoslovacă, vizita ministrului de externe al României în R.D. Germană, întîlnirile cu reprezentanţi ai partidelor comuniste şi muncitoreşti din Africa, America, Asia şi Europa de vest, semnarea noului tratat de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală cu R.S. Cehoslovacă, negocierea şi parafarea tratatelor de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală cu U.R.S.S. şi cu alte ţări socialiste.

Călăuzindu-se de interesele supreme ale păcii, România dezvoltă, în acelaş timp, relaţiile cu toate celelalte state indiferent de orînduirea lor social-politică, pe temelia principiilor fundamentale şi unanim recunoscute ale dreptului internaţional. Pe această bază, în 1968, s-au stabilit relaţii diplomatice şi consulare cu 13 state (Volta Superioară, Republica Africa Centrală, Nepal, Zambia, Kenya, Republica Populară a Yemenului de Sud, Burundi, Malta, Australia, Republica Malgaşă, Ecuador, Peru şi Republica San Marino), în prezent România întreţinînd relaţii diplomatice şi consulare cu 90 de ţări şi relaţii economice şi cultural-ştiinţifice cu peste 100.

În scopul dezvoltării relaţiilor bilaterale şi din dorinţa de a contribui la îmbunătăţirea climatului şi destinderii internaţionale, activitatea de politică externă a ţării noastre în anul care se încheie a fost bogată în vizite în şi din multe ţări de pe toate continentele. Astfel, la invitaţia preşedintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceauşescu, au avut loc vizitele în România ale preşedinţilor Franţei, Somaliei, Republicii Congo (Brazzaville), Tunisiei, vizitele preşedintelui Consiliului de Miniştri,

Ion Gheorghe Maurer, în Italia, Finlanda, Suedia și Iran, vizita prim-vicepreședintelui Consiliului de Miniștri în Marea Britanie și a unei delegații conduse de un vicepreședinte al Consiliului de Miniștri într-o serie de țări din America Latină, precum și schimburi de vizite între membri ai guvernului sau pe linie parlamentară. Ministrul de externe al țării noastre a fost oaspetele omologilor săi din Algeria, Maroc, Turcia, Iran, Tunisia și din nouă țări ale Americii Latine, iar România a fost vizitată de miniștrii de externe ai Angliei, Belgiei și Voltei Superioare.

În acest an, țara noastră a continuat să acționeze pentru lărgirea și diversificarea schimburilor economice și comerciale, precum și a celor culturale, artistice și științifice. Dezvoltarea relațiilor bi și multilaterale ale țării noastre a determinat și lărgirea cadrului lor juridic, ceea ce a dus la încheierea a numeroase instrumente juridice de cooperare în diferite domenii de activitate. Au fost încheiate noi acorduri comerciale și de colaborare cultural-științifică și tehnică. Au fost încheiate, de asemenea, noi convenții consulare și de asistență juridică și acorduri privind desființarea vizelor.

Țara noastră înțelege, prin toate aceste acțiuni, să participe pe măsura posibilităților sale la circuitul accelerat și multilateral al relațiilor mondiale, la amplificarea permanentă a sferelor cooperării, la contribuția pe care trebuie să o aibă fiecare stat în cadrul schimbului tot mai activ și diversificat de valori materiale și spirituale. Noi apreciem că dezvoltarea multilaterală a relațiilor bilaterale nu este numai în folosul statelor respective, ci reprezintă o contribuție de valoare la cauza cooperării internaționale și a întăririi încrederii între popoare.

Dezvoltîndu-și relațiile bilaterale, România acordă, în același timp, o deosebită atenție proceselor și evenimentelor care interesează pacea și securitatea popoarelor, acționînd hotărît pentru găsirea unor soluții eficiente la problemele majore ale relațiilor internaționale contemporane. Într-o comunitate a interdependențelor, cheia conviețuirii pașnice a națiunilor este aplicarea neabătută de către toți și față de toți a principiilor fundamentale și unanim recunoscute ale dreptului internațional. În acest sens, Declarația Marii Adunări Naționale, din 22 august, cu privire la principiile de bază ale politicii externe a României, reiterează poziția cunoscută a țării noastre că numai respectarea acestor principii „*poate asigura afirmarea spiritului de legalitate și justiție în raporturile dintre state, poate asigura dreptul inalienabil al fiecărui popor de a-și decide singur soarta. Promovarea lor consecventă, înrădăcinarea lor trainică în viața internațională este o cerință de însemnătate hotărîtoare pentru dezvoltarea unor raporturi de încredere între state, pentru apropierea între popoare și întărirea prieteniei lor, pentru dezvoltarea colaborării și consolidarea păcii în lume*". Aceste principii constituie premise de la care a pornit Partidul Comunist Român și guvernul țării noastre atît în desfășurarea relațiilor cu toate statele, cît și în abordarea oricărei probleme a vieții internaționale.

Firesc, deci, România promovează în relațiile cu țările continentului pe care se află, normele conviețuirii pașnice și ale bunei vecinătăți. Aceasta reprezintă, după convingerea noastră, calea cea mai sigură spre înfăptuirea securității europene și spre rezolvarea marilor probleme politice rămase încă în suspensie. Evoluția situației din Europa și rezultatele acțiunilor de politică externă ale țării noastre din ultimii ani, ca și din acest an, ne-au întărit în această convingere. Deși sînt grevate de moștenirea războiului rece, care, prin consecințele sale militare și politice, face ca drumul soluționării lor să fie îndelungat și nu lipsit de obstacole și dificultăți, problemele litigioase europene pot și trebuie să fie rezolvate în mod rațional, prin discuții și tratative directe bazate pe respectarea independenței fiecărui stat, cu excluderea oricăror forme de folosire a forței. Atingerea acestor obiective impune mai mult ca oricînd să se acționeze pentru dezvoltarea colaborării și prieteniei între națiunile europene, în vederea continuării procesului de destindere și a înlăturării oricăror tendințe de a-l frîna.

Convinsă că principiile înscrise în Declarația de la București din 1966 își păstrează deplina actualitate, România consideră că drumul spre pace, securitate și destindere nu este drumul consolidării blocurilor militare, ci acela al desființării lor, al așezării relațiilor dintre state pe baze sănătoase, de colaborare și încredere reciprocă. În această ordine de idei, nu putem să nu relevăm reactivarea elementelor revanșarde și a tendințelor de intensificare a cursei înarmărilor, de menținere și întărire a blocului N.A.T.O., care s-au manifestat și cu prilejul ultimei sesiuni a acestuia. Este necesar să se facă noi pași înainte pe calea colaborării economice, politice, tehnice și cultural-științifice, a contactelor și tratativelor, a destinderii. Țara noastră apreciază că o deosebită însemnătate are recunoașterea celor două state germane — Republica Democrată Germană, stat socialist, și Republica Federală a Germaniei, crearea condițiilor ca acestea să poată participa cu drepturi egale la viața politică a continentului. România consideră că realizarea securității europene este un factor care poate influența favorabil asigurarea păcii și securității internaționale.

Sublinierea importanței pe care o atribuim acestei probleme nu înseamnă, însă, că țara noastră nu acordă atenție proceselor și evenimentelor care au loc pe celelalte continente și care interesează în egală măsură, deoarece în lumea noastră, în care fenomenele politico-sociale se influențează și se condiționează reciproc mai mult ca oricînd în trecut, pacea este indivizibilă.

Îmbunătățirea climatului politic și în general însănătoșirea vieții internaționale în ansamblu sînt strîns legate de problemele dezarmării. România, care în prima jumătate a acestui secol a suferit de două ori de pe urma războaielor mondiale, își consacră toate eforturile pentru înfăptuirea dezarmării generale. Potrivit concepției noastre, se impune ca o necesitate imperioasă întreprinderea unor acțiuni de natură să ducă la lichidarea efectivă a tuturor cauzelor care ar putea să împingă omenirea spre o nouă conflagrație mondială. Nu se poate să nu ne preocupe faptul că în acest an cheltuielile mondiale pentru înarmare au atins suma de necrezut de 180 miliarde dolari. Dacă ținem seama că această sumă ar putea asigura împlinirea celor mai cutezătoare proiecte de ridicare a bunăstării umane, că oamenii de știință care lucrează în domeniul perfecționării armamentelor reprezintă resurse intelectuale sustrase din efortul omenirii de a valorifica posibilitățile nebănuite încă ale științei pentru prosperitatea și fericirea omului, necesitatea dezarmării apare în modul cel mai pregnant.

Dezarmarea este, în condițiile actuale, o cale sigură de întărire a păcii și securității tuturor statelor lumii. Partidul comunist și guvernul român sînt conștiente că dezarmarea generală, în cadrul căreia acordăm prioritate dezarmării nucleare, nu se poate realiza dintr-o dată, datorită complexității problemelor, amploarei implicațiilor sale. A-

→

România socialistă în viaţa politică internaţională

ceasta este raţiunea pentru care ţara noastră se pronunţă pentru întreprinderea, în paralel cu eforturile pentru dezarmarea generală, a unor măsuri cu caracter parţial, tranzitoriu, care să ducă la destindere în relaţiile internaţionale şi, în acelaşi timp, să înlesnească atingerea scopului final. România nu este adepta teoriei „totul sau nimic" şi tocmai pentru aceasta sîntem conştienţi de utilitatea şi necesitatea avansării pe drumul dezarmării prin măsuri treptate, tranzitorii, dar, în acelaşi timp, ceea ce este esenţial este faptul că n-am pierdut din vedere niciodată să subliniem finalitatea acţiunilor care trebuie întreprinse, respectiv înfăptuirea dezarmării generale şi, în primul rînd, a dezarmării nucleare.

Încheierea Tratatului de neproliferare, la elaborarea căruia România şi-a adus, alături de alte state, o contribuţie constructivă, este concepută de ţara noastră ca o etapă într-un proces neîntrerupt, a cărui finalitate să o constituie realizarea unor măsuri radicale de dezarmare. În condiţiile în care cursa înarmărilor urmează o curbă ascendentă pe plan calitativ şi cantitativ, principiile care stau la baza Tratatului de neproliferare, cît şi dreptul egal al popoarelor la pace şi securitate, reclamă ca, pînă la înlăturarea completă a ameninţării nucleare, statele nenucleare să se bucure de garanţii reale de securitate. În acelaşi timp, este firesc ca aceste state să beneficieze pe deplin şi nestingherit de marile avantaje ce decurg din utilizările şi aplicaţiile paşnice ale energiei atomice, în folosul progresului şi prosperităţii popoarelor lor.

În acest an, România a participat activ la reuniuni în care au fost examinate măsuri privind dezarmarea (Comitetul celor 18 state de la Geneva, Conferinţa ţărilor neposesoare de arme nucleare de la Geneva), a contribuit la dezbaterea acestei probleme în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite, a semnat Tratatul de neproliferare a armelor nucleare.

Din nefericire, pe planeta noastră continuă să persiste focare de război, faţă de care ţara noastră nu poate fi indiferentă. Printre aceste focare, războiul din Vietnam generează şi întreţine o atmosferă apăsătoare, reprezentînd în momentul de faţă un obstacol serios în calea destinderii şi normalizării relaţiilor şi a îmbunătăţirii climatului politic internaţional. Statul nostru socialist, întregul popor român, profund ataşat cauzei libertăţii şi independenţei tuturor popoarelor, credincios îndatoririlor sale internaţionaliste, şi-au afirmat de la început solidaritatea frăţească cu lupta eroică a poporului vietnamez, i-au acordat şi îi acordă întregul sprijin în lupta pentru triumful cauzei sale drepte.

Viaţa a demonstrat, încă o dată, şi în cazul Vietnamului, că nu forţa militară este calea de soluţionare a conflictelor internaţionale, că, dimpotrivă, aceasta duce la agravarea lor, la creşterea primejdiei pentru pacea internaţională. Încetarea bombardamentelor este numai un început pentru asigurarea păcii în Vietnam ; ceea ce se impune acum este să se meargă mai departe, să se asigure retragerea tuturor trupelor străine din Vietnam, să se recunoască dreptul inalienabil al poporului vietnamez de a trăi în libertate, fără ocupaţie străină. Convorbirile de la Paris, în cadrul cărora, după încetarea bombardamentelor americane pe teritoriul R.D. Vietnam, urmează să fie discutate şi alte chestiuni care interesează pe participanţii la convorbiri, vor arăta în ce măsură va triumfa spiritul realist care reclamă soluţionarea cît mai grabnică a conflictului din Vienam, corespunzător intereselor fundamentale ale poporului vietnamez, ale păcii şi securităţii internaţionale. Noi sîntem convinşi că, acţionînd în strînsă unitate, popoarele iubitoare de pace vor impune încetarea intervenţiei imperialiste din Vietnamul de sud, că pînă la urmă raţiunea va triumfa.

În ceea ce priveşte situaţia din Orientul Apropiat, s-a ajuns aproape la convingerea unanimă că şi această criză va putea fi rezolvată numai pe cale paşnică, pe calea tratativelor. Evoluţia evenimentelor a scos în evidenţă că poziţia pe care România — ca şi alte state interesate în primatul înţelegerii asupra forţei — a adoptat-o încă de la începutul crizei, pronunţîndu-se în mod consecvent pentru găsirea soluţiilor echitabile de restabilire a păcii, manifestîndu-şi încrederea în posibilitatea unei rezolvări raţionale şi juste, bazată pe dreptul fiecărui stat la integritate teritorială, existenţă suverană şi securitate, reprezintă astăzi singura cale raţională de soluţionare a crizei din respectiva zonă geografică.

Este adevărat că problemele care se cer rezolvate în Orientul Apropiat sînt complexe, dar după convingerea noastră profundă nu există o altă cale a soluţionării lor decît cea paşnică, a discuţiilor şi tratativelor. România consideră că interesele popoarelor din Orientul Apropiat cer imperios ca în această zonă să existe relaţii normale de convieţuire şi colaborare, să se rezolve problemele divergente, asigurîndu-se retragerea trupelor israeliene din teritoriile arabe ocupate, respectarea securităţii şi independenţei fiecărui stat din regiune. Socotim că rezoluţia adoptată în unanimitate în Consiliul de Securitate, la 22 noiembrie 1967, stabileşte principiul unei reglementări politice în această zonă.

Prin activitatea sa la Organizaţia Naţiunilor Unite şi alte organisme internaţionale, ţara noastră demonstrează viabilitatea principiului conform căruia toate statele, mari sau mici, sînt chemate să-şi aducă contribuţia la rezolvarea problemelor internaţionale. România a militat şi în cursul anului 1968 pentru transformarea O.N.U. într-un instrument real al cooperării internaţionale şi promovării cauzei păcii, care să reflecte cu fidelitate vocaţia sa universală, realităţile şi schimbările din lumea contemporană şi să ofere cadrul propice formulării şi respectării principiilor convieţuirii internaţionale. Delegaţiile române la reuniunile O.N.U., U.N.E.S.C.O. şi ale altor organizaţii internaţionale au avut numeroase iniţiative în domeniul politic, economic şi social, printre care menţionăm cele referitoare la educarea tineretului în spiritul respectării drepturilor omului, cooperarea europeană, valorificarea resurselor umane, cooperarea ştiinţifică şi tehnologică, formarea de personal naţional pentru dezvoltarea industrială, cooperarea în domeniul utilizării ordinatoarelor şi tehnicilor de calcul în procesul dezvoltării şi altele. România a fost aleasă în organe importante ale O.N.U. şi ale instituţiilor sale specializate, iar reprezentanţi ai ţării noastre au ocupat diferite posturi de conducere în aceste organizaţii. Activitatea ministrului de externe al României, Corneliu Mănescu, ca preşedinte al celei de-a XXII-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., a reprezentat o contribuţie de seamă a ţării noastre la realizarea obiectivelor înscrise în Carta Organizaţiei Naţiunilor Unite, la transformarea acestei organizaţii într-un for de armonizare a eforturilor statelor în direcţia păcii şi înţelegerii internaţionale.

Anul care se încheie, bogat în realizări pe plan intern şi în domeniul relaţiilor internaţionale, a contribuit la creşterea prestigiului internaţional al ţării noastre. Niciodată, de-a lungul întregii sale istorii, România nu a jucat un rol atît de activ în viaţa internaţională, nu a participat atît de intens la circuitul mondial de valori materiale şi spirituale, la cauza progresului şi civilizaţiei, a bunei înţelegeri între popoare, nu a avut atîtea legături internaţionale şi atîţia prieteni pe toate meridianele globului ca în prezent.

Perspectivele politicii externe a ţării noastre, ale dezvoltării relaţiilor ei externe în anii care urmează au fost clar exprimate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu cu ocazia festivităţilor de la Alba Iulia consacrate aniversării unirii Transilvaniei cu România : *„Vom face totul şi în viitor să dezvoltăm şi să întărim continuu aceste relaţii de prietenie şi colaborare, aşezînd la baza lor principiile care se afirmă tot mai mult în lume : egalitate în drepturi, respectul suveranităţii şi independenţei naţionale, neamestecul în treburile altui stat. Pe aceste principii noi considerăm că se pot clădi relaţii bune de colaborare, se pot asigura condiţii pentru o pace trainică în lume. Vom face totul pentru a ne aduce contribuţia la cauza prieteniei între popoare, la cauza păcii în lume".*

săptămîna

în telegrame

Tunis

VIZITA MINISTRULUI DE EXTERNE ROMÂN

Invitat de secretarul de stat pentru afacerile externe al Republicii Tunisia, Habib Bourguiba jr., să facă o vizită oficială în țara sa, Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe al României, a sosit în 21 decembrie la Tunis. Cu acel prilej, ziarul „L'Action", organul Partidului socialist desturian, își intitula editorialul său „Consacrarea bunelor relații româno-tunisiene". La rîndul său, la sosirea pe aeroportul din Tunis, Corneliu Mănescu a remarcat existența și dezvoltarea unor relații de prietenie și colaborare în multiple domenii între România și Tunisia, pe baza respectului reciproc, în avantajul ambelor părți. Luni, la palatul Cartagina a avut loc primirea ministrului de externe român de către președintele Republicii Tunisia, Habib Bourguiba. Corneliu Mănescu a transmis cu această ocazie salutul cordial din partea președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu. În cursul întrevederii, oprindu-se asupra problemelor care interesează cele două țări, interlocutorii au remarcat statornicirea unor trainice raporturi de prietenie, colaborare și cooperare economică fructuoasă între România și Tunisia. Cei doi oameni de stat au constatat în acest sens existența unor mari posibilități de diversificare a acestor relații, bazate pe principiile respectului și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, respectării suveranității fiecărei țări. Aceleași bune relații au fost apreciate și în cursul întrevederilor pe care ministrul de externe român, Corneliu Mănescu, le-a avut cu secretarul de stat pentru problemele economiei și planificării, Ahmed Ben Salah, și cu președintele Adunării Naționale, Sadok Mokaddem ; de asemenea, în cursul convorbirilor oficiale care s-au desfășurat între miniștrii afacerilor externe ai României și Tunisiei. Cu prilejul aceleiași vizite a avut loc la Tunis și ceremonia semnării acordului româno-tunisian privind regimul vizelor între cele două țări.

Varșovia

LUCRĂRILE SEIMULUI

Sfîrșitul săptămînii trecute a marcat la Varșovia desfășurarea lucrărilor sesiunii Seimului R.P. Polone. Dezbaterile în domeniul economic au avut în centrul lor proiectul de plan și de buget pe anul viitor și prevederile principale pentru 1970, precum și îndeplinirea sarcinilor în acest sens pe anul de al cărui sfîrșit ne apropiem. A fost apoi aprobat proiectul de amendament la legea cu privire la Comitetul pentru Știință și Tehnică. Comisia pentru învățămînt și știință a prezentat, de asemenea, o dare de seamă în legătură cu proiectele guvernamentale de modificare a legilor cu privire la școlile superioare și cadrele științifice.

În cuvîntările la actuala sesiune a Seimului polonez s-a menționat că prevederile fundamentale ale planului economiei naționale pe anul 1968 vor fi îndeplinite în întregime și chiar depășite. În comparație cu exercițiul financiar precedent, producția globală a industriei socialiste crește cu 8,9 la sută. S-a micșorat disproporția dintre dezvoltarea producției mijloacelor de producție și cea a mijloacelor de consum. Sînt apreciate în mod pozitiv și rezultatele obținute în agricultură : recolta medie de cereale obținută anul acesta reprezintă un record în istoria agriculturii poloneze. De asemenea, se preliminează sporirea fondului de consum din veniturile populației la aproximativ 5 la sută, iar socotită pe locuitor — la aproximativ 4 la sută.

În cadrul sesiunii Seimului, deputatul Igor Lopatinski a prezentat proiectul de lege amintit în domeniul economic, subliniind că principala sarcină prevăzută pentru următorii doi ani este de a asigura îndeplinirea cu succes a planului cincinal și a crea condiții favorabile extinderii și dezvoltării continue a economiei naționale. Anul viitor, venitul național urmează să crească cu 5 la sută, ponderea industriei în crearea lui sporind pînă la 50,8 la sută. După cum se prevede, venitul național menit să fie repartizat pentru consumul populației va spori cu 4,8 la sută, iar socotind pe locuitor — cu aproximativ 3,8 la sută. Cel mai mult va crește producția industriei constructoare de mașini și anume cu 12,9 la sută, iar producția industriei chimice — cu 11,8 la sută. În scopul îndeplinirii acestor sarcini, mai mult de 50 la sută din cheltuielile prevăzute în buget vor fi destinate economiei. Se prevăd, de asemenea, importante alocații pentru agricultură (un spor de aproximativ 7 la sută), pentru dezvoltarea științei și accelerarea progresului tehnico-economic. În ce privește învățămîntul și cultura, cheltuielile prevăzute la acest capitol vor crește cu 1,6 miliarde zloți, ca urmare a sporirii sumelor alocate pentru instituțiile de învățămînt superior și necesitățile studenților.

Pe ordinea de zi a lucrărilor Seimului au mai figurat propunerile făcute de președintele Consiliului de Miniștri, Jozef Cyrankiewicz, referitor la unele modificări în componența guvernului. Astfel, Stefan Jedrychowski, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.U.P., îl va înlocui pe Adam Rapacki în conducerea Ministerului Afacerilor Externe, prin eliberarea acestuia din funcție, din motive de sănătate. Alte modificări în componența guvernului polonez constau în numirea lui Witold Trampczynski — în locul funcției de ministru al comerțului exterior — ca prim-vicepreședinte al Comisiei de Stat a Planificării, ca și în eliberarea lui Zenon Nowak din funcția de vicepreședinte al guvernului prin alegerea sa ca președinte al Comisiei Centrale de Control al C.C. al P.M.U.P. Au fost efectuate, de asemenea, și alte modificări în componența guvernului polonez.

Varșovia. În timpul lucrărilor Seimului

Paris

MOTIVELE TERGIVERSĂRII

Cînd delegația nord-vietnameză la convorbirile cvadripartite asupra Vietnamului arăta într-o declarație că principalul obstacol în începerea conferinței îl constituie în prezent diferendul dintre reprezentanții S.U.A. și cei ai administrației saigoneze, se aveau în vedere următoarele elemente : Clark Clifford, secretarul american al apărării, neliniștise luna trecută autoritățile de la Saigon manifestîndu-și nerăbdarea față de încetineala cu care președintele Thieu se hotăra să-și trimită reprezentanții la Paris, iar, foarte recent, declarațiile sale televizate veneau să adauge un plus de încordare atmosferei de loc destinse dintre parteneri. Mai categoric, senatorul McGovern acuza într-o declarație de continuarea tergiversărilor administrația de la Saigon condusă de un „dictator de operetă". Deci, consultările asupra relațiilor între „aliați" constituie, probabil, chiar unul din motivele revenirii la Saigon a vicepreședintelui Ky, care, totuși, a ținut să asigure de inexistența unor divergențe de vederi sau fricțiuni „între Statele Unite și noi, la Paris". Într-un interviu acordat înainte de plecarea sa, se pare primit cu surpriză în cercurile politice saigoneze, Ky a declarat că este timpul ca administrația saigoneză „să admită că F.N.E. reprezintă o realitate", ca urmare va discuta cu președintele Thieu despre posibilitatea stabilirii unui contact direct cu reprezentanții acestuia, care însă au afirmat că autoritățile de la Saigon nu reprezintă populația sud-vietnameză și nu pot fi deci recunoscute ca interlocutori ai F.N.E. Ky a menționat chiar posibilitatea unor demisii — a sa și a președintelui Thieu — pentru facilitarea aplicării unei formule de pace. Șeful adjunct al delegației F.N.E. la Conferință, Tran Hoi Nam, a declarat însă că S.U.A. și guvernul saigonez caută în mod deliberat să creeze obstacole pentru a întîrzia începerea convorbirilor. După părerea sa reprezentanții unui guvern de pace ar trebui să ia locul, în scurt timp, administrației actuale de la Saigon, urmînd ca apoi aceștia „să discute cu reprezentanții F.N.E. la Paris diverse probleme privind Vietnamului de sud".

Într-o cuvîntare rostită în fața Academiei diplomatice internaționale, delegatul general al R.D. Vietnam la Paris, Mai Van Bo, a subliniat, de asemenea, →

săptămîna

în telegrame

că pentru a se ajunge la o soluționare politică a problemei vietnameze este necesar ca „S.U.A. să fie animate de aceeași bunăvoință și atitudine serioasă ca a guvernului R.D. Vietnam". El a precizat că acestea „trebuie să renunțe la orice intervenție și agresiune împotriva Vietnamului și să respecte drepturile fundamentale ale poporului vietnamez". Prezența la Paris a reprezentanților administrației de la Saigon, a spus Mai Van Bo, „nu înseamnă recunoașterea acestuia de către R.D. Vietnam și F.N.E.". Lupta poporului vietnamez și respectarea drepturilor sale fundamentale au fost ilustrate și cu prilejul adunării festive de la Hanoi consacrată celei de-a 22-a aniversări a zilei rezistenței naționale și a celei de-a 24-a aniversări a creării Armatei Populare Vietnameze. Ministrul apărării naționale al R.D. Vietnam, Vo Nguyen Giap, a arătat în cuvîntarea sa că o dată cu succesele obținute în ultimul an în cele două părți ale țării — F.N.E. din Vietnamul de sud a împlinit, la 20 decembrie, 8 ani de la crearea sa — rezistența națională împotriva agresiunii americane și pentru salvarea națională a intrat într-o nouă perioadă. „Poporul nostru, a spus Nguyen Giap, a obținut mari victorii și se apropie de victoria deplină".

Praga

SESIUNEA ADUNĂRII NAȚIONALE

Săptămîna politică cehoslovacă a înregistrat cîteva evenimente importante, primul — considerînd cronologic — fiind reprezentat de lucrările celei de-a 29-a sesiuni a Adunării Naționale a R.S. Cehoslovace. În ultima zi a dezbaterilor, Vaclav Pleskot, care îndeplinește sarcinile ministrului de externe, a prezentat deputaților proiectele guvernamentale cu privire la ratificarea tratatelor de prietenie, colaborare și asistență mutuală încheiate în acest an de Cehoslovacia cu Bulgaria, Ungaria și România. Ca și celelalte două tratate, tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală între R.S. Cehoslovacă și R.S. România, semnat la Praga la 16 august a.c., a fost ratificat. Încheierea actualei sesiuni a Adunării Naționale cehoslovace a fost marcată de cuvîntul președintelui Adunării, J. Smrkovsky, care, printre altele, a subliniat : „Etapa cea mai importantă a activității Parlamentului nostru este ultima perioadă, cea începută în ianuarie... Deși au avut loc mari prefaceri, activitatea legislativă a acestui organ a avut continuitate. Prin întreaga sa activitate, Adunarea Națională a contribuit la menținerea și dezvoltarea bazelor politicii Republicii noastre socialiste". J. Smrkovsky a urat, în încheierea cuvîntului său, mari succese Adunării Federale, îndemnînd ca aceasta să nu se abată cu nici un pas de la realizările obținute de Adunarea Națională.

Cel de-al doilea eveniment al săptămînii l-a constituit plenara C.C. al P.C. din Slovacia, cu participarea lui Alexander Dubcek, prim-secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia. Primul punct al ordinii de zi a dezbaterilor a avut în vedere actuala situație economică și sarcinile, în acest sens, ale P.C. din Slovacia. În raportul prezentat cu acest prilej, V. Pavlenda, membru al Prezidiului și secretar al C.C. al P.C. din Slovacia, a subliniat că principalele obiective ale activității economice viitoare constau în crearea condițiilor optime pentru dezvoltarea ramurilor care, din punct de vedere al economiei naționale, sînt cele mai dinamice și mai eficiente și în exercitarea unei influențe pozitive asupra acestui proces atît de la centrul federal cît și de la cel național. Al doilea punct al ordinii de zi a fost consacrat îndeplinirii, în Slovacia, a prevederilor legii constituționale cu privire la federalizare. Asupra acestei probleme a prezentat un raport Gustav Husak, prim-secretar al C.C. al P.C. din Slovacia.

În cuvîntul rostit la plenară, Alexander Dubcek, referindu-se, printre altele, la problemele de ordin economic, a spus : „Din programul de după ianuarie trebuie să aplicăm și pe viitor cu consecvență reforma economică". Apreciind importanța problemei naționale, primul secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia a subliniat, printre altele : „Sarcina noastră și sensul activității noastre este de a unifica interesele naționale ale cehilor și slovacilor. Doar socialismul îl considerăm pe drept cuvînt o cauză internațională... Această cauză internațională a socialismului, însă, o putem realiza numai în condițiile respectării depline a particularităților naționale și a suveranității naționale". Alexander Dubcek a arătat, apoi, că apartenența Cehoslovaciei la comunitatea socialistă, la Tratatul de la Varșovia, alianța sa cu Uniunea Sovietică „au existat întotdeauna fără nici o îndoială în politica C.C. al P.C.C. și a guvernului". Concomitent cu colaborarea economică în cadrul C.A.E.R., Cehoslovacia își va dezvolta relațiile cu statele occidentale : „Spre aceste relații economice tind în mod fundamental toate țările socialiste, îndeosebi acelea care au în economia lor un grad înalt de relații economice internaționale. În dezvoltarea economiei noastre nici noi nu putem să ignorăm aceasta", a spus A. Dubcek.

Phenian

„PUEBLO" — UN CAPITOL ÎNCHEIAT

La 23 ianuarie 1969 s-ar fi împlinit un an de la capturarea navei militare americane „Pueblo", surprinsă în apele teritoriale ale R.P.D. Coreene în timp ce executa o acțiune de spionaj. Tratativele de la Panmunjon între reprezentanții țărilor în cauză — în cursul cărora guvernul american a semnat un document cerînd scuze pentru actele ostile comise și dînd asigurări de nerepetarea lor în viitor — au dus, însă, la o înțelegere, astfel încît guvernul R.P.D. Coreene a hotărît, luni, eliberarea echipajului de pe „Pueblo". Cei 82 de membri, după un examen medical, se întorc în Statele Unite. „La capăt astfel unul din cele mai dure incidente diplomatice în care erau implicate Statele Unite", remarca agenția France Presse. Act de legitimă exercitare a dreptului de suveranitate al R.P.D. Coreene, capturarea navei militare spion „Pueblo" poate fi, deci, considerată un capitol încheiat, rămas totuși la dosar.

Anca VOICAN

Roma. Camera Deputaților a acordat luni votul de investitură cabinetului Rumor. În imaginea alăturată, din timpul dezbaterilor: Pietro Nenni, ministrul afacerilor externe, premierul Mariano Rumor și Mario Tanassi, ministrul industriei (de la stînga la dreapta)

Membrii echipajului de pe nava-spion „Pueblo" la sosirea lor pe un aeroport militar american de lîngă Seul

România în dialog cultural cu lumea

Pompiliu Macovei
președintele Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă

Relațiile culturale ale României au cunoscut în cursul ultimilor ani un avînt considerabil în sensul lărgirii și diversificării schimburilor de valori spirituale cu alte popoare ale lumii. Revista noastră s-a adresat tovarășului Pompiliu Macovei, președintele Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, cu rugămintea de a răspunde la unele întrebări privind semnificația și importanța dialogului cultural pe care îl desfășoară România cu țările lumii.

— Asistăm la o creștere continuă a schimburilor spirituale între popoarele lumii, schimburi ce au un rol important în apropierea și cunoașterea între popoare, în progresul societății contemporane. În ultimii ani, cultura românească participă tot mai activ la dialogul spiritual universal. Care sînt principiile după care se conduce țara noastră în susținerea acestui dialog ?

— Cultura și arta au căpătat și capătă o importanță din ce în ce mai mare în ansamblul societății noastre socialiste ; contribuția creației spirituale la desăvîrșirea operei de construire a socialismului, la transformarea conștiinței omului de azi, la răspîndirea ideilor filozofice și politice ale partidului comunist, a crescut considerabil. Pătrunsă de un profund spirit științific, politica partidului nostru în domeniul relațiilor culturale pornește de la înțelegerea necesității dialogului spiritual cu alte popoare ca unul dintre cele mai eficace mijloace de cunoaștere reciprocă și, în ultimă instanță, de statornicire a unei atmosfere de cooperare și înțelegere internațională. De aceea, am manifestat și continuăm să manifestăm receptivitate față de orice creație valoroasă făurită pe alte meleaguri. Dar, totodată, se cuvine a preciza că receptivitatea noastră este departe de a fi pasivă. Cuvîntul „dialog", folosit în întrebarea dumneavoastră, mi se pare într-adevăr foarte potrivit. Ce înseamnă, în planul culturii, a dialoga ? Înseamnă a face, cu toate popoarele lumii, un larg schimb de valori spirituale, de natură să ne îmbogățească reciproc și să amplifice totodată patrimoniul cultural universal.

Este, desigur, un non-sens a vorbi despre relații culturale internaționale fără a avea implicit în vedere spiritul de perfectă reciprocitate care trebuie să le anime. Căci numai în condițiile deplinei egalități în drepturi și perfectei reciprocități, cartea, filmul, tabloul sau spectacolul de teatru sînt într-adevăr „mesageri", dacă nu chiar „ambasadori" ai unui popor, în eforturile pe care acesta le face pentru a trăi în pace și înțelegere cu alte popoare. Sub acest raport, noi căutăm să intensificăm cît mai larg schimburile de valori spirituale pe toate meridianele globului.

În lărgirea continuă a relațiilor culturale ale României cu celelalte țări, ne inspirăm din principiile fundamentale ale politicii externe a partidului nostru, principii menite să asigure întărirea păcii și securității internaționale, dezvoltarea unui climat propice colaborării și apropierii între popoare.

— Sporirea continuă a potențialului economic și îmbogățirea patrimoniului spiritual al țării noastre asigură condițiile unei participări tot mai intense la formele de cooperare specifice organizațiilor internaționale în domeniile economic, social-umanitar, cultural-științific. Am dori să ne vorbiți în mod special despre formele și modalitățile actuale de cooperare culturală între popoare, cît și despre rolul și contribuția României în dezvoltarea acestora.

— Existența organismelor de cooperare internațională constituie una din caracteristicile definitorii ale epocii noastre și aceasta nu numai în ceea ce privește chestiunile vitale de soluționare pașnică a litigiilor între state, ci și în sfere de preocupări specializate, cum ar fi cele care au drept obiect problemele economice, de muncă, sănătate, educație, știință, cultură etc.

Pe plan strict cultural, existența unor organizații de colaborare internațională atestă o dată în plus procesul de universalizare a valorilor spirituale de care am amintit mai înainte. Marea varietate de forme și modalități de colaborare culturală internațională, începînd cu cele permanente și instituționalizate — deopotrivă guvernamentale și neguvernamentale — contribuie într-o măsură considerabilă la marea osmoză dintre diferitele culturi naționale ale globului, fenomen care se dezvoltă sub ochii noștri.

Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (U.N.E.S.C.O.), a cărei vocație este aceea de a servi pacea și cooperarea internațională prin educație, știință și cultură, a devenit un cadru adecvat dialogului spiritual între popoare. Reprezentanții României la U.N.E.S.C.O. au adus și continuă să aducă o contribuție eficientă la activitatea fructuoasă a acestui organism internațional. La sesiunea a XV-a, desfășurată nu de mult la Paris, ideile și propunerile românești s-au bucurat de un larg sprijin. Astfel, proiectele de rezoluții privind valorificarea resurselor umane, dezvoltarea cooperării europene în domeniile de competența U.N.E.S.C.O., precum și cel referitor la întîlnirea rectorilor universităților din Europa — propuse de România — au fost susținute și adoptate în unanimitate. Pe lîngă U.N.E.S.C.O., care este, după cum știm, o organizație internațională cu caracter guvernamental, mai există o serie de organizații neguvernamentale cu care aceasta colaborează pentru realizarea programului său din domeniul culturii cum sînt : Institutul internațional de teatru, Consiliul internațional al muzicii, Asociația internațională a artelor plastice, Federația PEN-Club, Uniunea internațională a arhitecților, Consiliul internațional al muzeelor, Consiliul internațional al monumentelor și așezărilor istorice și Societatea africană de cultură. În toate aceste organisme și organizații, țara noastră își are reprezentanți și participă, prin contribuții dintre cele mai substanțiale, la întîlnirile, colocviile, sesiunile organizate în cadrul lor.

Nu se poate, cred, vorbi despre variatele forme de cooperare culturală la care participă țara noastră fără a sublinia marele număr de acorduri culturale pe care le avem cu țări aflate în toate cele cinci continente, precum și gama largă de domenii și manifestări asupra cărora ele se extind. Reprezentînd un cadru oficial, acordurile își aduc contribuția la realizarea unei game tot mai variate, de la an la an, de acțiuni culturale și artistice între România și alte țări. Astfel, acordurile bilaterale prevăd schimburi de specialiști din diverse domenii ale vieții culturale și artistice ; schimburi de expoziții de pictură, sculptură, grafică, artă populară, carte ; schimburi de formații artistice ; orchestre simfonice, formații de muzică de cameră, balet ; ansambluri folclorice, soliști, dirijori, trupe de teatru ; prezentări de filme românești la festivaluri internaționale ; schimb de informații între instituții de specialitate precum și schimb de delegați pentru documentare și informare în diverse domenii ale artei și culturii.

De o însemnătate primordială sînt, evident, pentru noi acordurile culturale pe termen lung cu toate țările socialiste. În cadrul consfătuirii șefilor de departamente ale culturii din cîteva țări socialiste, consfătuire ce s-a ținut recent la Sofia, țara noastră și-a manifestat încă o dată voința fermă de a contribui și mai mult la strîngerea legăturilor culturale cu țările sistemului socialist și, în primul rînd, cu cele vecine, de care ne leagă o veche și trainică prietenie.

— În domeniul vieții culturale internaționale există, desigur, numeroase acțiuni ce au adus o mai bună cunoaștere a valorilor creației culturii și artei românești. Ne-ați putea prezenta, în linii mari, cîteva realizări ale anului 1968 ?

— Mijloacele și căile prin care mesagerii artei și culturii României socialiste fac cunoscută creația spirituală a poporului nostru sînt multiple. Reuniunile, colocviile, simpozioanele ș.a. — patronate de organizațiile internaționale sau organizate sub alte auspicii — reprezintă cadrul în care creația românească se prezintă lumii, confirmînd valoarea fenomenului culturii românești. Principiile generoase înscrise în statutele organizațiilor internaționale de artă și cultură urmăresc dezvoltarea, în aspecte extrem de diverse, a schimbului de idei si experiență între națiuni. În acest cadru propice, noi afirmăm principiile politicii partidului nostru în relațiile internaționale, principii ce găsesc astăzi o tot mai largă audiență în lume, iar valoarea lor este verificată de însăși dinamica realității.

Țara noastră este afiliată, pe linia Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, prin comitete naționale pe specialități, la 21 de organizații internaționale din diferite domenii ale artei și culturii : teatru, artă plastică, cinematografie, muzică, fotografie, literatură etc. În anul 1968, reprezentanții culturii și artei românești au participat, numai peste hotare, la 31 acțiuni de diverse genuri inițiate de organizațiile internaționale la care sîntem afiliați. În U.R.S.S., R.P. Polonă, R.S. Cehoslovacă, R. P. Bulgaria, R. D. Germană, Anglia, Franța, R.F. a Germaniei, Italia, Olanda și în alte țări — gazde ale unor asemenea reuniuni — s-a remarcat interesul pentru creația românească. De asemenea, de-a lungul anului 1968, pe baza planurilor și acordurilor de colaborare culturală, aproximativ 40 de formații artistice românești de cele mai diferite genuri au efectuat turnee în peste 30 de țări, au fost deschise peste 45 de expoziții de diferite profiluri, creația artistică românească a fost prezentă la numeroase concursuri internaționale, festivaluri ale filmului etc Printre formațiile artistice care s-au bucurat de o înaltă apreciere peste hotare menționăm Teatrul de Comedie din București în R.P. Polonă, Ansamblul „Ciocîrlia" în S.U.A., Canada și Mexic, Baletul Operei Române din București în R. P. Ungară, orchestra de muzică de cameră din Cluj în U.R.S.S., turneele în mai multe țări făcute de corul „Madrigal". De o bună primire s-au bucurat manifestările complexe cum ar fi „Zilele culturii românești" în Belgia, Franța și alte țări.

Organizat sub auspiciile Societății internaționale de lingvistică și filologie romanică, de către Academia Republicii Socialiste România și Ministerul Învățămîntului, cel de-al XII-lea Congres internațional de lingvistică și filologie romanică a reunit la București, în primăvara anului 1968, 943 de specialiști români și străini, fiind una dintre cele mai importante reuniuni de acest fel desfășurată pe plan mondial. Alegerea României ca loc al Congresului demonstrează marele interes pe care îl acordă romaniștii atît țării noastre, cît și limbii române. Congresul de la București al romaniștilor a marcat o etapă importantă în dezvoltarea cercetărilor de filologie romanică, atît prin marea diversitate a temelor dezbătute în cadrul celor 14 secții ale sale, cît și prin numărul mare de comunicări susținute (322, dintre care 135 au aparținut cercetătorilor români).

Lista participărilor românești fructuoase la diverse reuniuni internaționale poate fi, desigur, continuată. Există toate condițiile ca în acest domeniu să lărgim colaborarea și să intensificăm propagarea culturii românești peste hotare, prin valorificarea tuturor posibilităților oferite de manifestările organizațiilor internaționale de cultură și artă la care sîntem afiliați.

— Anul acesta, la București sau în alte capitale ale lumii, țara noastră a încheiat sau reînnoit numeroase acorduri culturale bilaterale, ceea ce, desigur, contribuie la statornicirea unei atmosfere de cooperare și înțelegere internațională. Vă rugăm să aminitiți cîteva dintre acestea. V-am ruga, de asemenea, să împărtășiți cititorilor noștri cîteva din proiectele, în acest domeniu, prevăzute pentru 1969.

— Creșterea prestigiului României în lume, ca urmare a realizărilor obținute în toate domeniile construcției socialismului cît și aprecierii de care se bucură politica ei externă îndreptată spre asigurarea păcii și colaborării internaționale, își găsește o corespondență și pe planul lărgirii schimburilor culturale ale țării noastre cu alte state. În anul 1968, România a încheiat noi acorduri culturale cu o serie de țări ca Venezuela, Columbia, Chile, Argentina, Republica Africa Centrală, Pakistan. A fost reînnoit acordul cultural cu R.S. Cehoslovacă și au fost semnate, pînă la această dată, programele de aplicare a acordurilor culturale pe anii 1969-1970 cu R. P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, Austria, Finlanda, Danemarca, S.U.A. Cu o serie de țări, asemenea programe au fost încheiate în anul trecut pentru perioada 1968-1969.

Dintre proiectele în acest domeniu prevăzute pentru 1969, aș dori să amintesc că, în primele luni ale anului viitor, urmează să fie încheiate programele de colaborare culturală cu R.P. Ungară, R.D. Germană, R.D. Vietnam, Italia, Anglia, Argentina, India, R.A.U. etc. În a doua parte a anului 1969 ar urma să fie semnate o serie de planuri și programe de colaborare culturală pentru anii 1970—1971 cu U.R.S.S., R.P.D. Coreeană, R. P. Mongolă, R. P. Polonă, Belgia, Danemarca, Franța, Iran, Norvegia, Suedia, Tunisia etc.

Aș vrea să menționez, în concluzie, că România întreține relații culturale pe bază de acorduri culturale cu circa 40 de țări. Țara noastră realizează însă schimburi de valori culturale și cu alte țări cu care nu are încă semnate acorduri culturale (în total are schimburi cultural-artistice cu peste 70 de țări) și va căuta să lărgească continuu cadrul acestor relații spre a răspunde interesului poporului nostru pentru cultura altor popoare și pentru a face cunoscute cît mai larg valorile culturale și artistice ale patrimoniului național.

reflector

ULTIMUL CONGRES S.F.I.O.

După trei zile de dezbateri, Congresul S.F.I.O., care s-a desfășurat la Puteaux, în apropiere de Paris, a hotărît crearea unui nou partid socialist francez. Decizia, care a întrunit mai puțin de trei cincimi din voturile delegaților, reprezintă astfel o victorie dificilă a lui Guy Mollet, de 22 ani secretar general al S.F.I.O., asupra celorlalte curente, îndeosebi asupra celui reprezentat de Gaston Defferre.

Într-adevăr, în ajunul Congresului se conturau în rîndurile S.F.I.O. trei tendințe : aceea care a învins și care preconizează constituirea noului partid prin fuziunea S.F.I.O. și a Convenției instituțiilor republicane (cluburi) pe baza continuării negocierilor în curs; teza susținută de mai mulți delegați în sensul menținerii vechiului partid ; în fine, formula Defferre — „pentru un partid nou, o echipă nouă, oameni noi, un program precis și de viitor" — care concepe în fapt fuziunea ca o deplasare de la stînga spre centru.

Potrivit hotărîrii adoptate, Congresul de la Puteaux a fost ultimul al partidului socialist în vechea lui formă. Negocierile cu Convenția mitterrandiștilor ar urma să ia sfîrșit și noul partid să fie înființat pînă la 1 mai 1969.

AL 91-LEA „STARFIGHTER"

Pe la jumătatea acestei ultime luni a lui 1968, apele Mării Nordului, în largul insulei Heligoland, se închideau peste al 91-lea avion de vînătoare „Starfighter F. 104" pierdut de aviația militară vest-germană. Pilotul s-a putut salva, punînd în funcțiune mecanismul de ejectare a scaunului său. Accidentul a readus în atenție acest tip de avioane cu reacție căruia, cu cîțiva ani în urmă, succesiunea rapidă de accidente cu pierderi de vieți omenești (în asemenea accidente au murit 47 piloți) îi aduseseră porecle ca „sicriul zburător", „fabrica de văduve" etc.

Aritmetic vorbind, pierderile de aparate au continuat ; dar cum specialiștii raportează numărul de accidente la acela al orelor de zbor, iar acesta a sporit, nu se mai vorbește despre „hecatombă". În ceea ce privește riscurile umane, ele au fost reduse — sub presiunea contradictorie a unei opinii publice sensibilizate și a contractelor încheiate — prin înzestrarea aparatului cu un nou scaun ejectabil, acela care a permis și pilotului de pe cel de-al 91-lea „Starfighter" pierdut să se salveze.

Totuși, în noile contracte, Bonnul a preferat să nu mai achiziționeze din S.U.A. avioane „Starfighter", ci „Phantom", în așteptarea lui „N.K.F.", care ar urma să se nască în anii '70 din cooperarea R.F.G., Marii Britanii, Italiei și Olandei. Cercetările în comun, care au și început, nu sînt încă destul de înaintate pentru a se anticipa asupra viitorului aparat. Ele par a fi fost însă suficiente pentru a face perceptibile anumite fricțiuni între vest-germani și britanici, fiecare dintre acești cocchipieri dorind să-și asigure rolul de „primă vioară".

Colaboratori şi trimişi speciali ai revistei

MARTORI LA EVENIMENTE

◆

Sfîrşitul unui an politic invită la reflecţii şi rememorări. Nu ne propunem în cele ce urmează un bilanţ atotcuprinzător ; paginile unui singur număr n-ar putea rivaliza cu ceea ce sperăm că a oferit cititorilor revistei noastre colecţia anului întreg.

Aflaţi la capătul lui 1968, colaboratorii şi redactorii „Lumii" — martori oculari la cîteva din evenimentele principale — încearcă o „retransmisie" din :

NEW YORK	SOFIA
PARIS	GENEVA
ROMA	LAGOS
MOSCOVA	NEW DELHI
MONTEVIDEO	WASHINGTON

◆

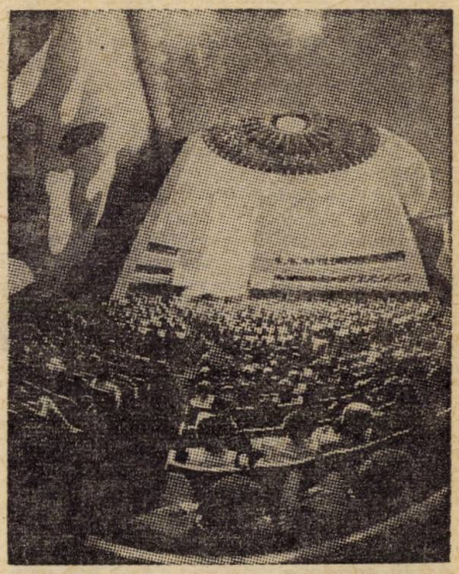

Discreţii şi indiscreţii la o sesiune a O.N.U.

Nicolae Ionescu

Scările rulante care duc la etajul presei — veşnic aglomerate pentru că cineva a avut nefericita inspiraţie să le includă în itinerarul, strict limitat, de altfel, al turiştilor care vizitează O.N.U. — nu mai atrag blestemele delicate ale ziariştilor. Aceştia nu se mai grăbesc. Nu mai aleargă dintr-o sală de şedinţă în alta sau spre cabinele radio şi aparatele telex terorizaţi de apropierea orei de transmisie. Acum au timp. Sesiunea Adunării Generale şi-a încheiat lucrările.

Această introducere nu ascunde nuanţe de invidie la adresa colegilor de breaslă care îşi vor îngădui o relaxare. Dimpotrivă, dintr-un anumit punct de vedere se poate spune că greul abia începe. Calmul care se instalează la palatul Naţiunilor Unite după încheierea dezbaterilor plenarei Adunării Generale şi care constrastează puternic cu atmosfera agitată, forfota, ecoul spectacular al declaraţiilor şi rezoluţiilor din timpul sesiunilor, lasă multor oameni impresia falsă că, de fapt, activitatea O.N.U. se reduce la aceste întruniri anuale. O privire (dis-

→

cretă, desigur) în culisele O.N.U. poate întregi substanțial imaginea pe care ne-am format-o despre această Organizație.

Nu rareori poate fi auzită aici expresia „cele două sesiuni" ale Adunării Generale. Aceasta nu implică nicidecum desfășurarea, paralel cu lucrările oficiale, a unei activități subterane, dubioase — deși uneori experiența arată că nu sînt excluse nici asemenea aspecte. Cea de-a „doua sesiune" este, de fapt, intensa activitate diplomatică din afara sălilor de ședințe, care se desfășoară fără întrerupere și care pregătește și condiționează rezultatele dezbaterilor publice din cele trei luni finale ale anului. O rezoluție despre care opinia publică află prin intermediul armatei de corespondenți de la palatul Națiunilor Unite, în momentul în care este prezentată oficial sau adoptată în Adunarea Generală, parcurge în prealabil un drum nebănuit de lung. O.N.U. a devenit sinonim cu diplomația, iar diplomația presupune eforturi intense și migăloase, perseverență. Presupune, așa cum se exprima un diplomat român, „răbdarea de a acționa asupra unor butoane cu comandă întîrziată". Așadar, rezoluția de care vorbeam are investită în ea o impresionantă cantitate din ceea ce se numește diplomație : au loc întîi primele tatonări discrete privind reacția reprezentanților statelor membre față de esența viitorului document, se formează grupuri de coautori care încep dezbaterile asupra conținutului concret al documentului, au loc lungi tratative vizînd armonizarea diferitelor puncte de vedere. Paralel, sînt prospectate opiniile altor delegații favorabile ideii preconizate, sînt purtate negocieri cu cei care ridică obiecții (atunci cînd acestea nu sînt fundamentale), sînt explorate punctele de vedere ale oficialităților din secretariatul O.N.U., sînt studiate implicațiile financiare ale proiectului de rezoluție etc. Toate acestea se petrec, de cele mai multe ori, cu mult înainte de începerea lucrărilor sesiunii.

Iată de ce se poate afirma că dezbaterile și rezultatele adeseori spectaculoase ale sesiunilor Adunării Generale constituie o concretizare a unei activități diplomatice internaționale neîntrerupte, al cărei anonimat nu diminuează cu nimic însemnătatea ei practică hotărîtoare.

În anul care s-a încheiat, activitatea desfășurată în cadrul Organizației Națiunilor Unite a oferit numeroase prilejuri în acest sens. Lucrările sesiunii extraordinare din primăvară, consacrate examinării proiectului tratatului de neproliferare a armelor nucleare și problemei Africii de Sud-Vest, au fost dublate, de pildă, de o extrem de intensă activitate diplomatică, de consultări și negocieri, care au avut un rol hotărîtor în încheierea cu succes a dezbaterilor. Nu de puține ori, ședințele oficiale au fost amînate pentru a se lăsa răgazul necesar continuării eforturilor de armonizare a pozițiilor, iar ziariștii nu mai răzbeau să țină evidența activității președintelui Adunării Generale din cauza multitudinii întrevederilor cu șefii delegațiilor statelor membre, consacrate consultărilor, mediérilor, negocierilor.

Numeroasele rezoluții și hotărîri adoptate de recenta sesiune — a 23-a — a Adunării Generale sînt, în ultimă instanță, produse ale aceluiași complex de factori. Bilanțul încurajator al sesiunii atestă deosebit de convingător însemnătatea și eficiența unor eforturi calme, consecvente, pentru înregistrarea de progrese în soluționarea problemelor care confruntă astăzi viața politică internațională. Aria largă de cuprindere a rezoluțiilor adoptate în legătură cu problemele dezarmării, cu afectarea teritoriilor submarine unor preocupări pașnice, în legătură cu gravele probleme ale raporturilor economice mondiale și sarcinile celui de-al doilea deceniu al dezvoltării, documentele elaborate pe marginea diferitelor aspecte ale situației sociale în lume, promovării și respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, amplul dosar al rezoluțiilor privind situația din teritoriile coloniale, condamnarea rasismului și apartheidului, rezoluțiile privind codificarea unor noi principii și norme juridice menite să consolideze și să extindă baza legală a raporturilor dintre state — sînt numai cîteva din rezultatele recentelor dezbateri și îndelungatelor negocieri prealabile.

Sesiunile Adunării Generale a O.N.U. nu sînt numai un prilej de concretizare a unei activități și unor preocupări care nu cunosc intermezzo-uri, și nici nu au, exclusiv, menirea de a investi cu autoritate morală rezoluțiile și hotărîrile adoptate. O altă semnificație importantă a sesiunilor Adunării Generale rezidă, fără îndoială, în faptul că ele oferă tuturor statelor — mari sau mici — posibilitatea să-și facă auzit glasul de la înalta tribună a acestei organizații mondiale, că ele constituie cadrul în care se formează acel puternic curent de opinie în favoarea păcii și colaborării internaționale, reprezentînd larga majoritate a popoarelor lumii, de care nu pot să nu țină seama cei care sînt tentați să abdice de la principiile și normele fundamentale ale relațiilor internaționale, consfințite în Cartă.

Nu întîmplător în culisele O.N.U. — ca să revenim la zona inițială de explorare — sînt strecurate adeseori îndoieli asupra utilității și însemnătății acestei organizații. Bariera morală și juridică pe care ea o reprezintă în calea „dreptului forței" stînjenește, desigur, cercurile imperialiste. Riposta dată acestor tendințe în recenta sesiune a fost fără echivoc. Dezbaterile generale, care au inaugurat lucrările ei, au demonstrat atașamentul vibrant al marii majorități a statelor lumii față de țelurile și sarcinile Organizației Națiunilor Unite, față de principiile suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, interzicerii folosirii forței sau amenințării cu folosirea forței în relațiile internaționale. Dezbaterile au reliefat hotărîrea statelor de a apăra aceste principii, au reafirmat năzuința popoarelor spre pace și securitate, eliminarea focarelor de încordare, destinderea climatului politic mondial, extinderea și îmbunătățirea relațiilor dintre state.

...Dezbaterile din Adunarea Generală s-au încheiat. Sesiunea, însă, nu. Închiderea ei oficială va avea loc abia în toamna anului 1969, cu o zi înainte de inaugurarea următoarei sesiuni, a 24-a. Pînă atunci, eforturile vor fi concentrate spre aducerea la îndeplinire a hotărîrilor adoptate, va fi acumulat un nou dosar voluminos de proiecte de rezoluție, vor fi organizate diferite conferințe și întruniri internaționale sub auspiciile O.N.U. sau ale agențiilor sale specializate.

Din declarațiile politice ale anului

A. A. GROMÎKO
ministrul afacerilor externe al U.R.S.S.

„Uniunea Sovietică nu-și ascunde tendința de a căuta și de acum înainte, împreună cu statele cointeresate, domenii de asemănare a intereselor, precum și a unui acord posibil, inclusiv încheierea de tratate și acorduri corespunzătoare — bilaterale și multilaterale, atunci cînd ele corespund intereselor păcii, sînt bazate pe respectarea drepturilor popoarelor.

Noi vom parcurge partea noastră de cale în întîmpinarea fiecărui stat care dorește să-și întemeieze relațiile cu Uniunea Sovietică pe principiile respectării reciproce a intereselor, bunei vecinătăți și păcii.

În interesul realizării acordurilor în problemele internaționale de care depinde viitorul pașnic al popoarelor, sîntem dispuși să luăm loc în jurul mesei tratativelor împreună cu cei care tind de asemenea spre aceasta".

(Din cuvîntarea rostită în cadrul celei de-a XXIII-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.).

IOSIP BROZ TITO
președintele R.S.F. Iugoslavia

„Este necesară aplicarea neabătută a principiilor care formează conținutul politicii de coexistență pașnică și activă, pentru deplina respectare a independenței țărilor și libertății popoarelor, pentru dreptul fiecărui popor de a hotărî de sine stătător asupra dezvoltării sale, fără amestec dinafară, pentru raporturi internaționale democratice și colaborare egală în drepturi, pentru rezolvarea pe cale pașnică a problemelor deschise și litigioase".

(Din cuvîntarea rostită cu ocazia vizitei în Iugoslavia a delegației de partid și de stat române).

MAUNO KOIVISTO
președintele Consiliului de Miniștri al Finlandei

„Sînt convins că contactele care se înmulțesc între țările europene, dincolo de alianțele militare și de deosebirile ideologice, constituie un factor important pentru reducerea încordării și pentru îmbunătățirea climatului politic pe continentul nostru. Această evoluție ne îndeamnă să redublăm eforturile pentru obținerea celor mai bune rezultate".

(Din toastul rostit cu ocazia vizitei în Finlanda a delegației de stat române).

13 mai 1968 : prima întîlnire între reprezentanții R. D. Vietnam și ai S.U.A. la convorbirile de la Paris

Vietnam — noua etapă

Eugen Pop

La acest început de an, cînd se conturează soluționarea pe cale politică a problemei vietnameze, rememorarea unor date și momente ale tratativelor de la Paris mi se pare deosebit de interesantă pentru cursul lor foarte sinuos dar, în fond, conducînd treptat spre un teren mai larg al confruntării pozițiilor și părerilor. Acreditat în calitate de corespondent la conferința de la Paris, în vara acestui an, am putut urmări îndeaproape atmosfera tratativelor dintre delegațiile R. D. Vietnam și S.U.A., rezonanța deosebită pe care o aveau în sălile conferințelor de presă fiecare cuvînt, fiecare nuanță nouă în formularea problemelor despre care s-a discutat (sau se presupunea că s-a discutat) la masa convorbirilor. Deși era în toi campania electorală pentru alegerile parlamentare din Franța, iar prefigurarea rezultatelor acestora reprezenta subiectul vedetă în lumea gazetarilor, corespondenții celor mai importante ziare și posturi de radio-televiziune din zeci de țări erau prezenți cu regularitate la orice manifestare de comunicare cu presa, organizată de cele două delegații.

Cu toate că, în acea perioadă, se părea că tratativele cu greu vor putea fi urnite din impas, îmi amintesc că, la întrebările gazetarilor cu privire la soarta discuțiilor, purtătorul de cuvînt al delegației R.D. Vietnam, Nguyen Thanh Le, explica răbdător, cu argumente convingătoare, că numai încetarea necondiționată a bombardamentelor americane asupra țării sale — de altfel, condiția preliminară sosirii celor două delegații la Paris — poate deschide perspectiva pentru discuții asupra altor probleme care interesează cele două părți. „Noi am venit cu bunăvoință la Paris, spunea Thanh Le, dar fermi pe poziția noastră". O poziție în care de fiecare dată era reafirmat, cu demnitate și cu hotărîre, dreptul inalienabil al poporului vietnamez de a-și apăra ființa națională, amenințată de agresiune. Și nu se puteau aborda probleme esențiale ale păcii în Vietnam, atîta timp cît continuau bombardamentele. Scriam într-una din corespondențele pe care le-am trimis de la Paris că la convorbiri participa și un „personaj" invizibil, dar cu prezență autoritară : opinia publică mondială, „personaj" care a contribuit la „deschiderea ușii" spre sala în care se duceau tratativele. Pentru că, în fața opiniei publice, a popoarelor lumii, modul de abordare a problemei vietnameze a devenit un test al poziției în însăși problema securității internaționale generale. Este evident că — prin repercusiunile sale asupra relațiilor dintre statele lumii — războiul dus de S.U.A. împotriva poporului vietnamez a frînat dezvoltarea acelui climat de destindere și de colaborare internațională la care aspiră popoarele. Iar solidaritatea internațională cu lupta poporului vietnamez exprimă totodată și atitudinea militantă, permanent reafirmată, pentru continuarea destinderii internaționale. Am asistat după o conferință de presă la o pasionantă argumentare pe care o făcea un savant francez unui ziarist american în legătură cu interdependențele dintre războiul din Vietnam și situația internațională generală. Americanul — adept al tezei „războiului local", „izolat", care n-ar afecta pacea generală — susținea că „încetarea bombardamentelor, nemaivorbind de problema retragerii militare a S.U.A. din Vietnam, reprezintă și o «chestiune de prestigiu» poate, în primul rînd, o chestiune de prestigiu". „Curmarea bombardamentelor — i-a replicat francezul — nu ar leza prestigiul S.U.A. ci, dimpotrivă, i l-ar restabili". (Și nu este oare o mărturie cît se poate de grăitoare, în problema „prestigiului", faptul că președintele Johnson a ordonat încetarea bombardamentelor cu cîteva zile înainte de alegerile prezidențiale din S.U.A., că tema „păcii în Vietnam" a fost unul din principalele directive ale duelurilor electorale ?) Despre dorința americanilor de a se vedea eliberați de povara morală și materială a războiului din Vietnam, am auzit-o vorbind, la Paris, pe scriitoarea Mary McCarthy. Împărtășind impresiile unei călătorii făcute în R. D. Vietnam și în Vietnamul de sud, Mary McCarthy expunea concluzii semnificative asupra unor realități pe care oficialitățile americane le prezentaseră într-o lumină falsă. „De cînd adevărul a răzbit pînă la americanul simplu — spunea doamna Mary McCarthy — adevărul că, în Vietnamul de sud, noi apărăm o cauză care, în fond, nu este a noastră, nemaivorbind de conținutul acestei cauze, s-au deschis mulți ochi, s-au revoltat multe conștiințe".

Această „revoltă a conștiințelor" care, fără îndoială, a influențat și formularea pozițiilor oficiale ale multor guverne (din chiar țări aliate cu S.U.A.), împotriva continuării războiului, s-a afirmat ca unul din elementele principale ce au determinat începerea tratativelor de la Paris. Acum, după șapte luni, tratativele iau o nouă formă — un progres evident în evoluția lor — o conferință cvadripartită care, cu participarea reprezentanților R. D. Vietnam, S.U.A., F.N.E. și a autorităților de la Saigon, va lua în dezbatere aspecte de fond ale problemei vietnameze. Nici de data aceasta nu lipsesc dificultățile. Chiar după ce, la Saigon s-a revenit asupra refuzului inițial în legătură cu participarea la conferință, se mențin încă nesoluționate unele „probleme de procedură", dintre care unele vizează, de fapt, însuși cadrul conferinței.

Nu este exclus ca pregătirile, chiar și cele de natură procedurală, să mai dureze. Dar, oricum, anul 1968 a creat premisele unei **noi etape** în soluționarea politică a problemei vietnameze.

Imperative europene

Cristian Popișteanu

Atunci cînd, nu cu mult timp în urmă, un banal accident periclita soarta centrului istoric al capitalei italiene, Coliseul, am urmărit nu numai reacția — evident de o patetică abnegație — a populației romane ci și ecourile de presă. Și mi-a apărut de o legitimitate incontestabilă relația pe care titlurile reportajelor o stabileau între naționalitatea teritoriului pe care se află zidit Coliseul și continentul căruia îi aparține Italia. Una din aprecierile finale ale radioteleviziunii italiene ilustra această corelație : Monumentul de primă însemnătate nu numai al Romei antice, dar al istoriei Europei, este în afară de pericol.

A fost un prilej în care, pe multe locuri de pe continent, oamenii s-au gîndit din nou la comorile artistice ale țărilor lor ca la un tezaur comun. De altfel, din sumedenia de remarci sesizate de-a lungul multor drumuri europene, fie în răsărit, fie în apus, se desprinde atît de lesne și pe nesimțite convingerea că oamenii sînt din ce în ce mai conștienți de apartenența națiunii din care fac parte la un continent cu o problematică generală a sa, specifică și comună.

La Roma, nu mai puțin decît în alte capitale continentale, îți dai seama de pătrunderea acestei convingeri, de recunoașterea stabilității identității europene la scară cu adevărat europeană. Este frapant să auzi în diferitele conversații cu interlocutori de mai mică sau de mai întinsă anvergură, cum se manifestă interesul pentru destinele Europei, grija pentru locul acestui bătrîn continent în treburile mondiale.

După cum, nu poți să nu reții frecvența cu care este relevată preocuparea asiduă a statelor socialiste pentru problemele continentului nostru. Cunoaște o apreciere tot mai largă efortul constant pe care țările socialiste europene îl aduc atît abordării problemelor securității cît și creării condițiilor propice desfășurării unui amplu și rodnic dialog european de înțelegere și cooperare.

→

Nimeni dintre oamenii cu care am vorbit nu ignoră marile probleme deschise ale Europei, nimeni nu ignoră că reziduurile războiului rece sînt concentrate mai ales într-o serie de confruntări care apasă asupra evoluției politice europene, sau că există dovezile certe ale dorinței cercurilor imperialiste, reacționare, de a menține înghețate relațiile intereuropene. În această ordine de idei am reținut ideile exprimate de publicistul vest-german Heinz Kuby, a cărui lucrare — „Sfidarea adresată Europei" — a fost viu discutată și în cercurile de politică internațională italiene. Kuby avertizează că evoluția influențelor extraeuropene amenință ca nici un stat vest-european să nu mai rămînă — în ipoteza atotputerniciei sistemului dependenței economice dictată de expansiunea capitalului nord-american — stăpînul integral al destinului său național.

Dintr-o asemenea perspectivă și ca o reacție la orice tendință de a îndrepta dinafară direcția problemelor europene, am auzit de mai multe ori, în apusul continentului, vorbindu-se despre necesitățile ca europenii să avanseze soluții pentru propriile situații. Cu multă înfocare mi-a repetat ideile sale directorul Institutului de relații internaționale din Roma, Alfredo Spinelli. Una din răspunderile noastre — remarca el — este de a face Europa competitivă în lumea contemporană. Nu este nevoie de o altă Europă, de una mică sau de una mare, pentru a face o politică de construcție. Este nevoie să ne înțelegem asupra propriilor priorități: încetarea războiului rece și a acțiunii oricăror eforturi de instabilitate și încordare. Apoi o largă și temeinică cooperare pe baze de egalitate deplină și avantaje reciproce.

Institutul de relații internaționale din Roma mi-a pus la îndemînă interesante date care ilustrează și în acest an procesul de intensificare a contactelor intereuropene pe plan politic, paralel cu lărgirea relațiilor economice și de cooperare tehnico-științifică. Anticipativ se profila concluzia că — deși pe continent problemele nesoluționate se mențin — în anul 1968 se va atinge cota cea mai înaltă în comerțul european postbelic.

Tot la Roma — unde ecoul vizitei președintelui Consiliului de Miniștri al țării noastre, Ion Gheorghe Maurer, și a ministrului afacerilor externe, Corneliu Mănescu, este resimțit atît pe axul impulsionării relațiilor bilaterale cît și al semnificației ei general europene — s-a ținut importanta reuniune a organizațiilor de tineret (peste 50 la număr) din aproape toate statele continentului. Tematica — securitatea și viitorul Europei — a implicat o considerare a multiplelor corelații politice, economice, culturale, care, privite din unghiul de vedere al tinerei generații, sînt menite să le afecteze sau să le favorizeze speranțele într-o Europă a păcii, colaborării, securității. Din acest punct de vedere a fost amplu reluată, la întrunirea de la Lido di Ostia, opinia secretarului Federației Tineretului Socialist Italian (gazda reuniunii), Roberto Cassolo, despre stringenta necesitate de a se depăși anacronismul politicii blocurilor militare, de a se înlătura suspiciunea și neîncrederea, pentru consolidarea unui climat de înțelegere reciprocă.

Nu pot să nu-l citez în acest context pe generalul Beaufre, unul dintre principalii experți militari francezi care, întîlnit tot în toamna acestui an, insista asupra luării în considerare a realităților europene, fără de care viitorul nu va putea fi articulat corect. Nu este îngăduit nici optimismul facil —, îmi spunea generalul Beaufre — nici pesimismul dezastruos. Singura stare de spirit de care noi, europenii, avem nevoie în acest moment al istoriei este luciditatea. Pentru a putea ști, strict realist, nu ce ne așteaptă, ci la ce ne putem aștepta. Obiectivul nostru european imediat este să reducem într-o măsură cît mai mare riscul unui conflict.

Într-o mai lungă convorbire, înaltul ofițer francez ținea să omagieze spiritul constructiv de care este animată politica externă românească, „fermitatea, energia și principialitatea cu care România, păstrînd legăturile și alianțele sale firești, se manifestă pentru o Europă dinamică, în care toate statele să se manifeste egale în relații de cunoaștere și colaborare economică, politică, culturală". În acest context — cu plusul de tradiții bine știute — generalul Beaufre situa și raporturile româno-franceze precum și vizita șefului statului francez, președintele de Gaulle în România.

Terenul cooperării este singura alternativă cu adevărat europeană — opina dr. Karl Kohl, secretarul general al Asociației de relații internaționale austriece, atunci cînd ne-am întîlnit. Rezoluția europeană care și-a cucerit prestigiu și adeziune în anii de după adoptarea ei la O.N.U. — spunea tot domnia-sa — este din ce în ce mai viabilă și necesară. Numărul țărilor care sînt la originea acestei largi inițiative este de zece, între care Austria și România, dar e limpede din practica vieții internaționale că răspunde imperativelor întregii Europe.

Am ales drept cadru al acestei corespondențe Roma nu numai pentru că am cunoscut aici mulți oameni interesați de soarta Europei, ci și pentru că atunci cînd, într-o seară de primăvară, venind dinspre Piața Veneției, am reîntîlnit brusc Columna traiană, am perceput mai cu acuitate cum tezaurele capitalei de pe Tibru leagă Europa.

Din declarațiile anului

JANOS PETER
ministrul afacerilor externe al R. P. Ungare

„Este necesar să se vorbească deschis și sincer despre fiecare problemă pornindu-se de la realitățile istorice contemporane. Oricare ar fi forma discuțiilor, bilaterale sau multilaterale, — obiectul lor ar putea fi crearea în Europa, prin îmbunătățirea și extinderea relațiilor bilaterale sau multilaterale, a unor condiții în care, în interesul propriei sale securități, nici o țară europeană să nu considere necesară menținerea sistemului alianțelor militare".

(Din conferința ținută la Academia Politică a Partidului Muncitoresc Socialist Ungar).

PIERRE HARMEL
ministrul afacerilor externe al Belgiei

„Noi considerăm că țările mici și mijlocii, prin sistemul solidarității pe care îl urmărim în Europa — și în măsura în care poartă convorbiri pe baza respectului mutual, pot avea un rol considerabil, făcînd ca glasul lor să fie ascultat în egală măsură cu acela al țărilor mari".

(Din Conferința de presă ținută cu ocazia vizitei în România).

În ținuturile nordice ale U.R.S.S.

Silviu Podină

Ultimele zile care ne despart de noul an sînt și aici, pe meridianele sovietice, ca pe toate meridianele globului, zile de bilanț. Anul 1968 a fost bogat în înfăptuiri. Economia Uniunii Sovietice s-a dezvoltat într-un ritm susținut. Pretutindeni s-au înălțat noi fabrici și uzine, au continuat punerea în valoare a resurselor naturale, introducerea în producție a cuceririlor științei. Deoarece nu ar fi posibilă cuprinderea, fie și sumară, a realizărilor dobîndite de poporul sovietic în toate regiunile țării, mă voi limita, în rîndurile ce urmează, la ținuturile care se află departe de Moscova, la multe mii de kilometri în Extremul Nord și în Siberia.

Mulți își închipuie, poate, că Extremul Nord sovietic înseamnă nesfîrșite întinderi de tundră pustie, pe unde n-a călcat încă picior de om. Dacă pînă nu de mult o asemenea imagine corespundea în mare parte adevărului, în ultimii ani oamenii sovietici nu numai că străbat aceste întinderi în lung și-n lat, dar se și așază aici temeinic, durîndu-și orașe, construind căi ferate și conducte, săpînd galerii de mine și înălțînd turle de foraj. La 23 noiembrie a fost sărbătorită cea de-a 25-a aniversare a întemeierii orașului Vorkuta, aflat dincolo de Cercul Polar, centru al bazinului carbonifer Peciora. Rezervele de cărbuni prospectate ale bazinului trec de 500 miliarde tone. Printre zecile de mine de mare capacitate date în exploatare, numai mina Vorga-sor, deschisă recent, aduce țării anual 4 milioane și jumătate de tone de cărbune cocsificabil. Pînă la 23 noiembrie, minerii din bazinul Peciora își îndepliniseră sarcinile de producție pe anul acesta, dînd, totodată, peste plan cantități importante de cărbune cocsificabil.

Tot în regiunile aflate dincolo de Cercul Polar s-au înregistrat, în ultima vreme, descoperiri cu adevărat senzaționale de gaze naturale. În districtul Neneț și în apropiere de localitatea Uhta, au fost identificate zăcăminte cu rezerve de sute de miliarde de metri cubi. Un imens depozit de gaze se dovedește a fi Peninsula Iamal. Numai în zăcămintele Urengoi, Zapolearnii și Medvejie se află, după unele calcule aproximative, nu mai puțin de 5 trilioane metri cubi de gaze, ceea ce înseamnă jumătate din totalitatea rezervelor actuale ale U.R.S.S. Anul acesta, geologii au terminat prospectarea prin foraje de adîncime a noului zăcămînt de gaze de la Novoportovsk, ce se întinde pe o suprafață de aproximativ 3 000 de kilometri pătrați. Cer-

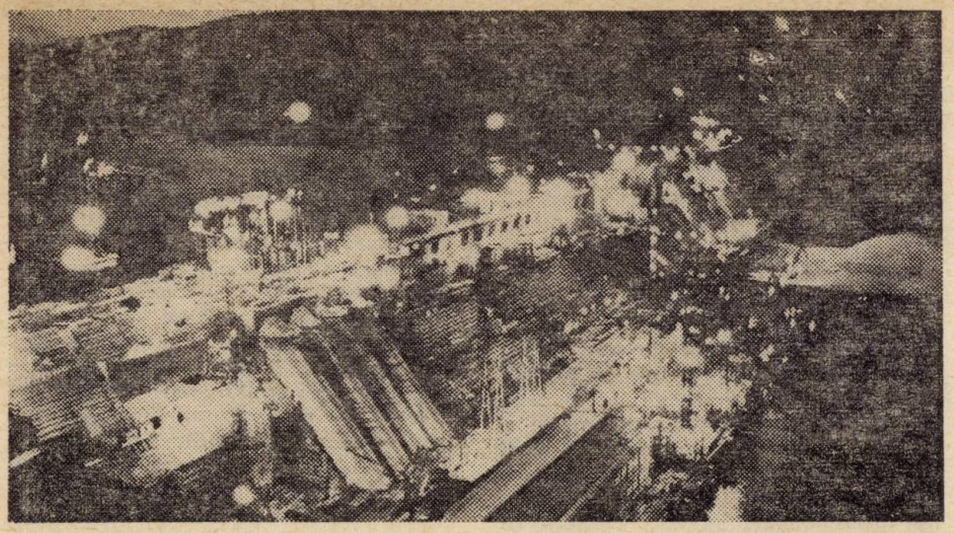

Marea hidrocentrală de la Krasnoiarsk, pe Enisei. În 1968 au intrat în funcțiune două agregate cu o putere de 500 000 kW fiecare

cetările continuă spre nord. Pentru a pune în slujba economiei naționale acest generos dar al Nordului, se prevede construirea unui sistem de conducte de mare diametru — care va lega Peninsula Iamal de regiunile centrale ale țării. Lungimea totală a acestei supermagistrale va fi de 4 000 de kilometri. Prima tranșă a primului „fir" din viitorul sistem de artere de oțel a și fost realizată în acest an. Ea leagă zăcămîntul intermediar amintit de lîngă Uhta cu orașul Torjok — peste 1 300 de kilometri de conductă instalată într-un singur an prin păduri și mlaștini greu de pătruns, prin care se vor transporta, începînd cu anul viitor, 5 milioane de metri cubi de gaze. Cînd întregul sistem de conducte supraputernice va fi gata, el va avea o capacitate anuală de transport de 280 miliarde metri cubi — un adevărat fluviu de combustibil și de materie primă pentru industria chimică, pe care Nordul îl va trimite regiunilor centrale industriale ale părții europene a U.R.S.S.

Siberia este, în prezent, un imens șantier. Aici se află în curs de realizare mari ansambluri industriale menite să valorifice complex bogățiile variate ale solului și subsolului. Un astfel de ansamblu bazat pe petrol și gaze se realizează în depresiunea Siberiei apusene. Numărul zăcămintelor de țiței explorate pînă acum trece de 50. Noile structuri petrolifere puse în evidență anul acesta însumează multe zeci de milioane de tone de „aur negru". Printre ele, zăcămîntul de la Samotlor stîrnește petroliștilor cel mai viu interes. Pînă în prezent, geologii nu au reușit să-i stabilească granițele. Fiecare nou foraj de explorare adaugă acestui uriaș lac subteran de petrol noi kilometri în lungime sau în lățime. Țițeiul se află în opt straturi suprapuse cu grosimi de zeci de metri fiecare. Sondele săpate aici au un debit de 4 pînă la 7 ori mai mare decît cele forate pe alte cîmpuri petrolifere din bazinul mijlociu al fluviului Obi. Forajul primei sonde de exploatare a excepțional de bogatului zăcămînt va începe la mijlocul lui ianuarie viitor.

Extracția petrolului crește an de an în Siberia, în ciuda condițiilor extrem de grele ale taigalei, mlăștinoase vara, bîntuite de geruri năpraznice iarna. Pînă în 1980, Siberia va asigura aproape jumătate din producția totală de petrol a U.R.S.S.

Pe baza zăcămintelor de minereu de fier și de cărbune ale Siberiei apusene, se dezvoltă „Zapsib"-ul, care va deveni în curînd una dintre cele mai importante baze siderurgice ale Uniunii Sovietice. De pe acum funcționează furnale, baterii de cocs, laminoare. Anul acesta s-a construit și o oțelărie cu convertizoare cu oxigen. Luna trecută au început lucrările de turnare a fundațiilor furnalului numărul trei, care va avea o capacitate de peste 3 000 de metri cubi și va da o producție anuală de peste 2 milioane de tone de fontă.

O altă vastă zonă industrială ia naștere în regiunea Angarei și Ieniseiului. Hidrocentrala de la Bratsk a produs, de la începutul anului și pînă la 6 decembrie, 22,6 miliarde de kilowați-ore, atingînd astfel plafonul anual prevăzut în proiect. O parte a energiei electrice ieftine dată de hidrocentrală este folosită pe loc de către combinatul de aluminiu din Bratsk, a cărui capacitate crește mereu. În cincinalul viitor, cînd construcția lui se va termina, combinatul va dubla aproape producția de aluminiu a Uniunii Sovietice. Tot la Bratsk se află în construcție și un mare combinat de prelucrare a lemnului. Prima tranșă produce deja : 200 000 de tone de celuloză superioară pentru fire-cord, 280 000 de tone de carton și 24 000 de tone de drojdii furajere. A doua tranșă, care urmează să fie pusă în funcțiune în 1973, va da : 230 000 tone de viscoză, 250 000 tone celuloză pentru hîrtie, 40 milioane metri pătrați de plăci fibro-lemnoase, 200 000 metri pătrați de furnir, 10 000 tone de colofoniu și 700 000 metri cubi de cherestea. Simpla înșiruire a acestor cifre sugerează proporțiile cu adevărat siberiene ale întreprinderii — cea mai mare de acest gen din întreaga țară. Ea va folosi anual nu mai puțin de 7 milioane metri cubi de lemn. De unde își va asigura atîta materie primă ? De pe cele 5,7 milioane hectare de taiga din jur care i-au fost rezervate. S-a calculat că masa lemnoasă existentă pe această arie este suficientă pentru aprovizionarea combinatului pe un secol. În acest răstimp, pădurea de pe loturile tăiate se reface complet, pentru a se putea relua ciclul de exploatare.

Vorbind despre dezvoltarea economică actuală a Siberiei nu se poate să nu amintești, măcar în treacăt, de diamantele Iakutiei. În ultimii ani, extracția lor a crescut fără încetare, ajungînd să acopere în prezent în întregime nevoile Uniunii Sovietice de diamante industriale și să dea totodată cantități importante de briliante pentru bijuterii. Orașul Mirnîi — capitala diamantelor Iakutiei — are în prezent o populație de 30 000 locuitori. Roca albăstruie-verzuie numită kimberlit, care ascunde pietrele prețioase, este scoasă din carieră cu excavatoarele, încărcată în basculante și dusă la fabricile de înnobilare. Cea mai nouă dintre aceste fabrici are înălțimea unui bloc de 15 etaje. În secțiile spațioase, luminate cu neon, procesul de extracție a diamantelor se desfășoară în cea mai mare parte mecanizat. Dacă majoritatea producției o reprezintă diamantele de mici dimensiuni, uneori ies la iveală și pietre prețioase mari care primesc nume proprii și intră în fondul de stat. Pînă nu de mult, cel mai mare diamant găsit în Iakuția era „Stalingradskii" cu o greutate de 166 de carate. Luna trecută el a fost însă întrecut de o piatră de mărime puțin obișnuită — 236 de carate (47,2 grame) descoperită la combinatul „Iakutalmaz" din Mirnîi cu ajutorul unui separator Roentgen-luminiscent.

La cîteva sute de kilometri spre nord, în imediata apropiere a Cercului Polar, a fost descoperit zăcămîntul diamantifer „Aihal", mai bogat decît cel de la Mirnîi. Exploatarea lui industrială a și început. Geologii au înscris pe hartă un al treilea „tub" de kimberlit, mai bogat chiar decît primele două, care a primit numele de „Udacinaia". Și aici vor începe în curînd lucrările de exploatare.

Se înțelege că punerea în valoare a imenselor bogății naturale ale Siberiei, înfăptuirea unor obiective industriale de anvergura celor pomenite mai sus, nu ar fi posibilă fără contribuția masivă a științei. Primul centru științific siberian, așa-numitul „Akadegorodok" de lîngă Novosibirsk, a luat ființă din inițiativa academicianului Mihail Lavrentiev în 1957. Acum, acest orășel al academicienilor numără 20 de institute de cercetări. Un important merit în descoperirea petrolului, diamantelor și a altor multor bogății ale subsolului Siberiei revine neobositilor cercetători ai Institutului de geologie și geofizică. Școala de matematică de aici este a doua ca importanță din U.R.S.S., după cea din Moscova. Sub conducerea academicianului Leonid Kantorovici, la Novosibirsk se elaborează metode matematice moderne de planificare optimă pentru numeroase industrii siberiene. La Institutul de fizică nucleară au fost proiectate acceleratoare de particule de o construcție originală, cu ajutorul cărora se pot obține energii mult mai mari decît prin metodele clasice. Centrul de calcul al filialei siberiene a Academiei de Științe a U.R.S.S. a elaborat un sistem eficient de legături între ordinatoarele sale și întreprinderile pe care le deservește, folosindu-se liniile telefonice obișnuite. Institutul de hidrodinamică de aici a inventat un nou procedeu de sudură cu ajutorul exploziilor, care permite sudarea unor perechi de metale ce nu pot fi sudate prin metodele obișnuite.

Dar încă de pe acum este evident că un singur centru științific nu poate acoperi toate cerințele de cercetare ale Siberiei. Un al doilea orășel academic se înfiripează la Irkutsk, unde și funcționează de acum un institut energetic căruia îi revine rezolvarea numeroaselor și complicatelor probleme științifice ridicate de construcția marilor centrale hidro și termoelectrice siberiene, un institut de chimie organică, altul de geochimie, institute de biologie, magnetism terestru și altele.

Centrele siberiene de cercetări sînt direct legate de dezvoltarea în continuare, de ziua de mîine a Siberiei — vast teritoriu între Urali și Pacific — unde tot ce s-a înfăptuit pînă acum reprezintă doar un început, dacă avem în vedere perspectivele luminoase ce i se conturează în viitor.

Opțiuni latino-americane

Iuri Ionescu

Cînd te întorci dintr-o călătorie, prima întrebare care ți se pune pe tonul cel mai firesc este : „Ce impresie ți-a produs regiunea, orașul sau țara pe care ai vizitat-o ?" Cînd m-am înapoiat din America Latină, din călătoria mea „fulger" (am străbătut peste 20 000 de kilometri într-o singură lună), am fost și eu confruntat cu asemenea întrebări. A încerca, însă, să satisfaci într-un fel schematic asemenea curiozități, a reduce continentul sudic al Lumii Noi la doar cîțiva factori comuni, este cu atît mai nerealist, cu cît există uneori tendința de a considera America Latină ca un tot mult mai omogen decît oricare din celelalte continente de pe glob. Este adevărat că această zonă geografică are unele probleme comune, dar, în același timp, fiecare din țările și popoarele de pe acest continent are probleme specifice, la fel cum au țările și popoarele de pe orice alt continent.

Așezarea geografică, bogățiile naturale, clima, populația, gradul de dezvoltare economică, orînduirea de stat, modul de viață al fiecărui popor în parte, problemele sociale și politice care îi stau în față, sînt factori care compun un profil bine definit fiecărei țări.

Desigur, țările latino-americane au de învins tarele subdezvoltării — în acest sens, se poate vorbi despre obiective comune, dar preocupările imediate și de perspectivă pentru realizarea acestor obiective îmbracă forme diferite, în funcție de situația social-economică din fiecare țară. Mexicul, care are una dintre cele mai mari și moderne capitale ale lumii, are de rezolvat la ora actuală problemele tineretului universitar, iar ca o sarcină pe o perioadă mai îndelungată, întărirea independenței economice prin lărgirea sectorului de stat în industrie. Venezuela, o țară în plină dezvoltare economică, are resurse naturale (petrolul) și condiții politice (activitatea parlamentară este destul de bine consolidată) pentru a se elibera de dominația monopolurilor străine și a beneficia de marile sale bogății. Ecuadorul, o țară muntoasă, cu relativ puține bogății, caută, ca și alte țări, de altfel, să diversifice relațiile sale politice și economice cu lumea din afară, pentru a-și asigura independența economică și a-și valorifica resursele de care dispune. În Peru se află la conducere o juntă militară al cărei prim act de la preluarea puterii a fost naționalizarea industriei petroliere, dar care îi vor fi procedeele viitoare ? Chile este o țară angajată într-un proces de importante reforme economice și sociale, dintre care semnalăm un vast program de reformă agrară care prevede desființarea treptată a latifundiilor prin constituirea de cooperative agricole. Argentina, țară cu mari bogății naturale, după unele frămîntări politice, face eforturi pentru a ieși din situația de „anexă agrară" și își dezvoltă o industrie proprie. În Uruguay am venit în contact cu eforturi marcate pentru redresare economică. După perioada care adusese țării renumele de „Elveție a Americii Latine", acum, conducătorii acestei țări se străduiesc să valorifice la maximum resursele naturale, în special bogățiile minerale (minereul de fier), pentru îmbunătățirea generală a situației. Brazilia, această țară-continent, după ce și-a asigurat o puternică bază de pornire pentru dezvoltarea economică atît în agricultură cît și în industrie, în mare parte cu ajutorul împrumuturilor și investițiilor din străinătate (în special din S.U.A.), a întreprins și ea în ultimii ani unele eforturi pentru a-și asigura o productivitate mai ridicată în economie și, ca atare, o creștere a competitivității pe piața internațională.

Un fenomen politic demn de relevat pe care l-am observat în cele nouă țări vizitate este tendința lor de a diversifica cît mai mult relațiile lor externe, dezvoltînd pe această linie și relațiile cu țările socialiste. În acest cadru se înregistrează dezvoltarea legăturilor economice, culturale și politice dintre România și o serie de țări latino-americane. Vizitele din toamna acestui an ale delegației guvernamentale române conduse de Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, și cele ale lui Corneliu Mănescu, ministru al afacerilor externe, s-au bucurat de un larg ecou în rîndurile opiniei publice latino-americane. Principiile de politică externă după care se călăuzește statul nostru s-au bucurat de o largă apreciere în cercurile politice și presa din țările pe care le-am vizitat. A fost scos în evidență faptul că acestea sînt principii și drepturi pe care le proclamă însăși Carta O.N.U., că este imperios necesară instaurarea în relațiile internaționale a unui climat de destindere și de pace, singurul care poate asigura colaborarea între națiuni, independent de orînduirea lor socială.

Ciudad de Mexico : „Monumentul Revoluției"

Aceste principii, care apropie popoarele și creează condiții obiective pentru întărirea și dezvoltarea colaborării dintre ele, presupun — așa cum a reieșit și în cadrul noilor contacte diplomatice dintre România și o serie de țări latino-americane — și o atitudine de respect pentru modul de viață, interesele specifice proprii ale altor popoare. „Unele deosebiri de vedere, ideologiile diferite pe care le împărtășesc statele noastre — a arătat ministrul de externe argentinian, Nicanor Costa Mendez, cu prilejul vizitei tovarășului Corneliu Mănescu — nu trebuie să constituie un obstacol în calea apropierii dintre ele, ci, dimpotrivă, prin respectarea dreptului fiecărui popor de a-și croi singur destinul, corespunzător specificului și intereselor sale naționale, se poate ajunge la instaurarea unei atmosfere de stimă și înțelegere reciprocă. România — a subliniat el — se bucură de stima altor popoare, tocmai pentru că respectă dreptul acestora la dezvoltarea de sine stătătoare".

Convingerea în ceea ce privește necesitatea apropierii dintre popoare, în pofida concepțiilor ideologice și orînduirilor lor sociale diferite, mi-a fost împărtășită și de ministrul culturii al Uruguayului, Garcia Capurro, în cadrul unei discuții pe care am avut-o cu excelența sa la sediul ministerului pe care îl conduce. Referindu-se la relațiile dintre popoarele român și uruguayan, Garcia Capurro a subliniat că „pentru realizarea acestei apropieri, originea lor comună latină este un bun catalizator care înlesnește mult schimbul valorilor culturale. În al doilea rînd, a adăugat el, sînt de părere că țările mai mici și cele în curs de dezvoltare trebuie să coopereze strîns în domeniul științei și cunoștințelor tehnice, pentru ca în felul acesta să poată să se ridice la nivelul țărilor mai dezvoltate. Uruguayul — a subliniat el în încheiere — menține relații pașnice și respectă filozofia, modul de

trai al tuturor popoarelor care respectă filozofia și modul nostru de trai".

Primirea caldă de care ne-am bucurat în America Latină și aprecierile la adresa politicii țării noastre au constituit într-o mare măsură și explicația sentimentului de apropiată vecinătate pe care l-am avut tot timpul cît m-am aflat în țările latino-americane. Cînd la mii de kilometri de țara noastră am văzut cu cîtă căldură și simpatie sînt primiți solii poporului român, cînd am auzit imnul țării mele intonat în orașe pe care le cunoscusem numai din descrierile unor călători străini, cînd am citit în ziarele acestor țări cuvinte elogioase despre România, mărturisesc că am fost cuprins de un sentiment de puternică emoție și mîndrie pentru țara noastră care se bucură pe glob, datorită politicii sale înțelepte, de asemenea apreciere și simpatie.

Din declarațiile anului

FAM VAN DONG
primul ministru al R. D. Vietnam

„Poporul vietnamez este profund atașat păcii, dar este vorba de o pace adevărată care merge mînă în mînă cu o independență și o libertate adevărate. Aceasta este o poziție de principiu. Ea este tot așa de neclintit ca și lanțul muntos Truong Son".

(Din raportul prezentat de guvern cu prilejul celei de a patra sesiuni a Adunării Naționale a R. D. Vietnam).

PIET DE JONG
primul ministru al Olandei

„Fiecare țară are dreptul de a-și rezolva propriile sale probleme... După părerea noastră, în secolul XX nu se pot rezolva diferențele de opinii prin forța armatelor; problemele trebuie discutate. În secolul XX forța și folosirea forței sînt absurde și irațională".

(Din interviul acordat revistei „Lumea").

IHSAN SABRI CAGLAYANGIL
ministrul afacerilor externe al Turciei

„Respectarea principiilor independenței, suveranității, integrității teritoriale și neamestecului în treburile interne constituie baza sănătoasă pe care se întemeiază relațiile dintre cele două țări ale noastre. Nimeni nu ignoră importanța pe care Turcia și România o acordă în relațiile lor internaționale acestor principii fundamentale. Rezultatele obținute de Turcia și România în aplicarea cu scrupulozitate a acestor principii în relațiile lor bilaterale pot constitui, fără nici o îndoială, dovada posibilității legăturilor între țări aparținînd unor regimuri sociale și politice diferite. Desigur, că dezvoltarea înregistrată în relațiile noastre bilaterale pe baza unei înțelegeri și încrederi reciproce a servit nu numai intereselor celor două țări ale noastre, dar a contribuit, de asemenea, cauzei păcii în regiunea noastră, precum și în lumea întreagă. Conjunctura politică actuală ne permite, de altfel, să apreciem această realitate la valoarea ei justă".

(Din interviul acordat revistei „Lumea").

Noi obiective economice pe harta Bulgariei

Ilie Șerbănescu

Cînd vechiul an lasă poarta deschisă celui nou, el își revendică, totodată, drepturile de a fi consemnat și cîntărit, de a i se reliefa realizările și evenimentele cele mai semnificative. Bilanțul este cu atît mai impresionant cu cît realizările cele mai importante și mai valoroase sînt tocmai rezultatul faptelor cele mai obișnuite, dirijate însă conștient și judicios, în conformitate cu năzuințele și interesele celor ce muncesc.

Ca și în celelalte țări socialiste, în Bulgaria anul 1968 a fost anul unor succese importante în toate domeniile vieții social-economice. A continuat în ritm susținut dezvoltarea economiei naționale, venitul național și nivelul de trai au cunoscut valori peste cifrele anului trecut. Pe harta țării au apărut noi obiective industriale și social-culturale — dovezi palpabile ale activității pline de abnegație a poporului vecin și prieten în opera de edificare socialistă.

Am avut ocazia, călător pe meleaguri bulgare în anul care a trecut, să vizitez unul din aceste obiective intrate în circuitul economic — Combinatul chimic de la Vrața. Ce era această localitate acum cîțiva ani? O așezare mică, la poalele unor munți goliași și parcă decupați cu foarfeca, unul din acele puține locuri unde dinamismul economic și social al zilelor de azi nu pătrunsese încă. Au fost de-ajuns, însă, doar doi-trei ani pentru ca totul să se schimbe: am văzut un oraș complet nou, cu blocuri și străzi noi, cu moderne complexe comerciale și lăcașuri de cultură. Numai munții cei decupați cu foarfeca au rămas la fel ca odinioară...

Totul s-a dovedit a fi creația combinatului de îngrășăminte chimice. A fost suficient să se descopere în apropiere importante zăcăminte de gaze naturale pentru ca pe aceste locuri, constructorii Bulgariei noi să ridice, în sprijinirea activității agricole din întreaga țară, o adevărată citadelă a industriei chimice. Suprafața combinatului se ia la întrecere cu cea a orașului, iar înălțimea turnurilor de granulare cu cea a munților. Combinatul a dat viață unui adevărat oraș care a devenit deodată cunoscut în întreaga țară ca și peste hotarele ei. Importanța sa nu se datorește atît faptului că este singurul combinat de îngrășăminte din țară care folosește gazul metan ca materie primă, cît producției sale, care îl situează, în rîndul producătorilor de uree, pe primul loc în Bulgaria și pe un loc de frunte în lume.

Miliardele de granule ale celor 600 000 de tone de uree pe an, a căror fabricare este dirijată de la un singur tablou de comandă, sînt răspîndite pe ogoarele țării, precum și pe cele din Algeria, Iugoslavia, Cehoslovacia, R.A.U. etc., fiind apreciate deopotrivă pentru conținutul ridicat în azot (46,3 la sută) cît și pentru calitatea lor superioară.

→

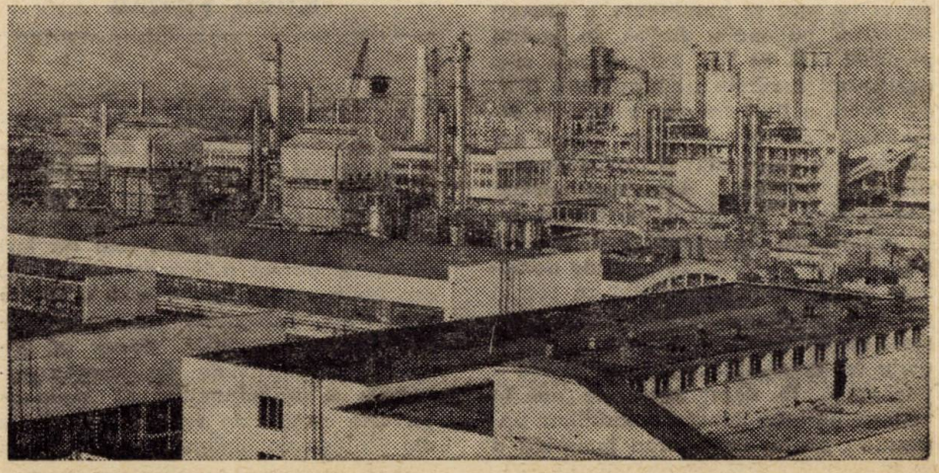

Combinatul de îngrășăminte chimice din Vrața, unul din principalele obiective ale industriei chimice bulgare

În centrul preocupărilor conducerii combinatului și ale întregului colectiv „stau sarcini grele, dar poate cu atît mai frumoase, cum se exprima directorul combinatului, căci împlinirea lor, de care nimeni nu se îndoiește este mai îmbucurătoare atunci cînd ceea ce ți-ai propus este mai dificil de realizat". Atingerea parametrilor proiectați, folosirea deplină a capacităților de producție, lărgirea combinatului, valorificarea superioară a gazului metan (potrivit unor calcule efectuate, valoarea acestuia crește de 10 ori dacă este transformat în uree decît dacă este utilizat drept combustibil în actuala termocentrală de lîngă combinat) — sînt tot atîtea sarcini de răspundere ale muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor acestui însemnat obiectiv economic.

Un capitol aparte și de o importanță deosebită îl constituie ansamblul de măsuri menite să pregătească punerea în aplicare pe viitor a regimului de lucru de cinci zile. În condițiile menținerii și chiar ale relansării sarcinilor actuale de producție, trecerea la acest regim de lucru presupune, după calculele făcute, o creștere a productivității muncii cu 15—20 la sută — obiectiv pentru a cărui realizare se impun complexe măsuri tehnico-organizatorice și restructurări în sistemul indicatorilor. Pe baza descoperirii și valorificării rezervelor interne — estimate de conducerea combinatului a fi foarte mari — posibilitatea atingerii acestui obiectiv va deveni o realitate.

Rod al hărniciei și priceperii constructorilor bulgari, combinatul de la Vrața constituie, totodată, rezultatul unei fructuoase cooperări economice internaționale (licență franceză, utilaj bulgar, sovietic, francez, olandez), care în anii următori — după cum se prevede — va continua să se lărgească. Un loc important în planurile de viitor ale combinatului îl ocupă, în acest sens, schimburile de specialiști prevăzute a fi efectuate cu combinatele de profil similar din alte țări printre care și țara noastră : Turnu Măgurele, Craiova.

Luînd în considerare transformările intervenite în perioada construcției socialiste, pe plan economic, social și cultural, partidul comunist și statul bulgar au întreprins, de mai mulți ani, acțiuni menite să ducă la îmbunătățirea întregului sistem de conducere a societății, la perfecționarea metodelor de conducere și planificare a întregii economii naționale. Astfel, în cadrul plenarei C.C. al P.C. Bulgar, care și-a desfășurat lucrările în luna iulie 1968, s-a adoptat Hotărîrea cu privire la directivele fundamentale ale dezvoltării continue a sistemului de conducere a societății bulgare. Hotărîrea, arătînd necesitatea înfăptuirii în continuare a planificării centralizate, a întăririi principiului planificării în toate domeniile vieții, subliniază faptul că planul de stat trebuie să constituie un document social, economic și politic unic, al cărui țel decurge din linia generală a partidului. În acest scop, se are în vedere crearea tuturor condițiilor necesare pentru aplicarea integrală a principiului continuității în planificare ; planurile de perspectivă, cincinale și pe un termen lung vor fi completate în mod periodic în scopul cunoașterii în permanență a dezvoltării țării pe o perioadă mai îndelungată. Aplicarea consecventă a noului sistem de conducere impune să se intensifice preocuparea pentru organizarea eficientă a producției, iar activitatea tuturor organizațiilor economice să se bazeze pe principiul gestiunii economice proprii.

Măsurile luate, mai ales în ultimii doi ani, pe linia perfecționării continue a activității economice au fost aplicate pînă în prezent în cadrul restrîns al cîtorva județe sau întreprinderi. Anul 1968 a fost în mod deosebit anul unor experimentări intense în acest domeniu. Rezultatele și succesele obținute au creat toate premisele pentru ca, începînd de la 1 ianuarie 1969 — așa cum se prevede într-o recentă hotărîre a Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria — noul sistem de conducere să fie generalizat la scara întregii economii naționale.

La 27 decembrie, la Sofia, se va întruni în plenul său Adunarea Populară a Republicii Populare Bulgaria, care va lua în discuție planul de dezvoltare pe anul 1969. Prilej de a trece, totodată, în revistă, în limbajul riguros al cifrelor, tot ceea ce a însemnat anul 1968 în dezvoltarea economiei naționale. Neîndoios, rezultatele de pînă acum lasă să se întrevadă un bilanț fructuos.

Retrospectiva neproliferării

Radu Vasiliu

Considerată în retrospectivă, Conferința statelor neposesoare de arme nucleare, care s-a desfășurat la Palatul Națiunilor din Geneva între 29 august și 28 septembrie 1968, își vădește mai limpede importanța. Trei luni au fost suficiente pentru a demonstra că temeiele dezbătute atunci de delegații a 96 de state își păstrează întreaga actualitate ; mai mult chiar, că dezideratele exprimate de marea majoritate a participanților în ceea ce privește modul de rezolvare a uneia din problemele fundamentale ale lumii contemporane — problema eliminării pericolului nuclear și a aplicării tehnicilor atomice în scopuri pașnice — au devenit și mai presante. După cum prevăzuseră la încheierea lucrărilor numeroși delegați, cea de-a XXIII-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., al cărei Comitet politic a avut pe agendă chestiunea dezarmării — la acest punct fiind prezentat și documentul principal al Conferinței statelor neposesoare de arme nucleare — avea să reia, în momentul abordării lui, aceleași cereri și orientări ce s-au făcut auzite din partea puterilor nenucleare, la Geneva.

Rezoluțiile în problemele dezarmării adoptate de actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U., după discuțiile din Comitetul politic, se înscriu pe coordonatele care au orientat dezbaterile de la Geneva : ele cer intensificarea eforturilor, în Comitetul celor 18 state, în direcția elaborării unui acord de dezarmare generală și totală, începerea neîntîrziată a unor convorbiri bilaterale între S.U.A. și U.R.S.S. asupra limitării producției de vectori pentru armele nucleare, încetarea tuturor experiențelor cu arme atomice. Într-unul din documentele votate, Adunarea Generală își însușește declarația Conferinței statelor neposesoare de arme nucleare.

Aspectul este cît se poate de semnificativ, dacă se ține seama de faptul că reuniunea din orașul elvețian n-a fost numai un for oficial de dezbateri constructive, ci și terenul neoficial pe care s-au conturat și manifestat, evident cu diferențe de tonalitate, două curente de opinie asupra problemelor înscrise pe ordinea de zi : unul caracterizat de tendința de a minimaliza însemnătatea deziderateler și căilor de rezolvare preconizate de majoritatea participanților, altul, reprezentat tocmai de această majoritate, caracterizat de năzuința de a îndrepta lucrurile spre încetarea cursei înarmărilor nucleare și spre utilizarea pașnică a energiei nucleare, în conformitate cu necesitățile majore de securitate, pace și dezvoltare ale tuturor țărilor.

Cei mai mulți delegați au părăsit Geneva cu convingerea că, deși edulcorate și diminuate în valențele lor practice, documentele Conferinței au afirmat fără echivocuri o serie de principii și o orientare decisă în favoarea lor. Declarația adoptată cu o mare majoritate de voturi (71 pentru, nici unul contra și o abținere) cuprinde, în mod sintetic, aceste principii și această orientare, potrivit cărora pacea, securitatea și dezvoltarea sînt indisolubil legate, pentru garantarea lor toate statele purtînd responsabilități și obligații care le impun eliminarea completă a folosirii și amenințării cu folosirea forței. „Pacea și securitatea nu pot fi garantate nici unei națiuni dacă nu este garantată securitatea tuturor națiunilor", declară documentul, care formulează astfel teza de bază a conferinței în problema atît de discutată a garanțiilor de securitate revendicate de statele neposesoare de arme nucleare. Principalele direcții către care reuniunea de la Geneva preconizează să se îndrepte eforturile comunității internaționale în domeniul energiei nucleare sînt următoarele :

LUMEA
SUPLIMENT

Momente de grea încercare pentru sistemul monetar interoccidental. Devalorizările şi revalorizările, măsurile de austeritate, acordurile ad-hoc realizate în 1968, au fost simple paleative. Perspective incerte, mai curînd sumbre, pentru 1969. O imagine puţin obişnuită : bursa din Paris închisă pentru cinci zile.

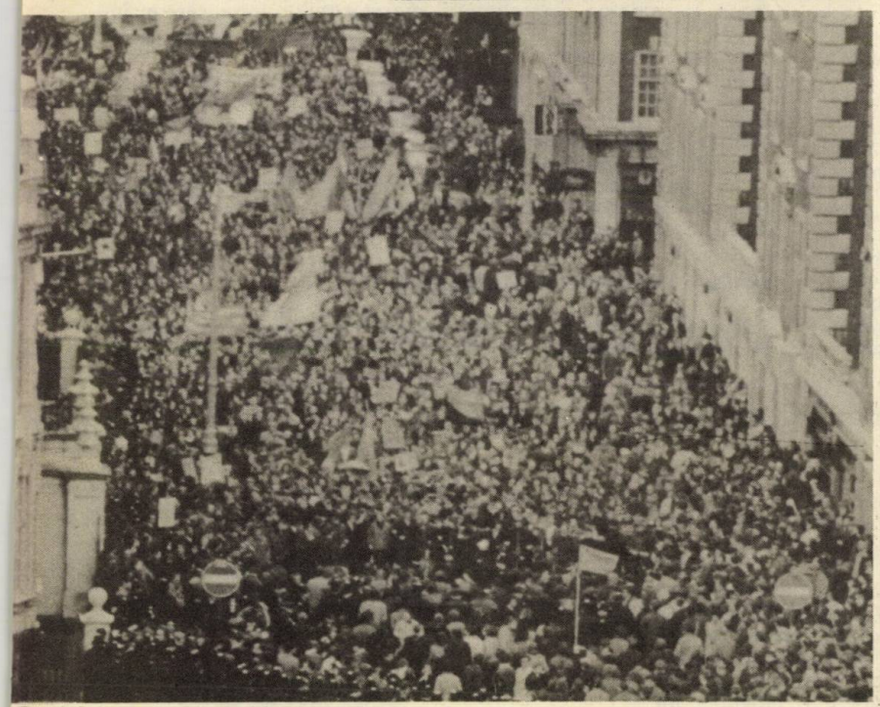

O lozincă proclamată pe toate meridianele globului, în toate limbile pămîntului : „Pace în Vietnam". Cererile exprimate de miile de londonezi masaţi în Grosvenor Square, în primăvara lui 1968, şi de milioane de alţi demonstranţi din întreaga lume — încetarea bombardamentelor asupra Republicii Democrate Vietnam, iniţierea unor tratative de pace între toate ţările direct interesate — au fost îndeplinite către sfîrşitul anului. Va aduce, oare, 1969, pacea atît de necesară poporului vietnamez ?

Foto cronica 1968

Un cuvînt intrat în vocabularul curent al tineretului din ţările occidentale : contestare. Cei ce afirmau că noua generaţie ar fi fost coruptă încă din leagăn de „civilizaţia consumului" s-au dovedit falşi profeţi. Tinerii aceştia nu sînt lipsiţi de idealuri sau de energie.

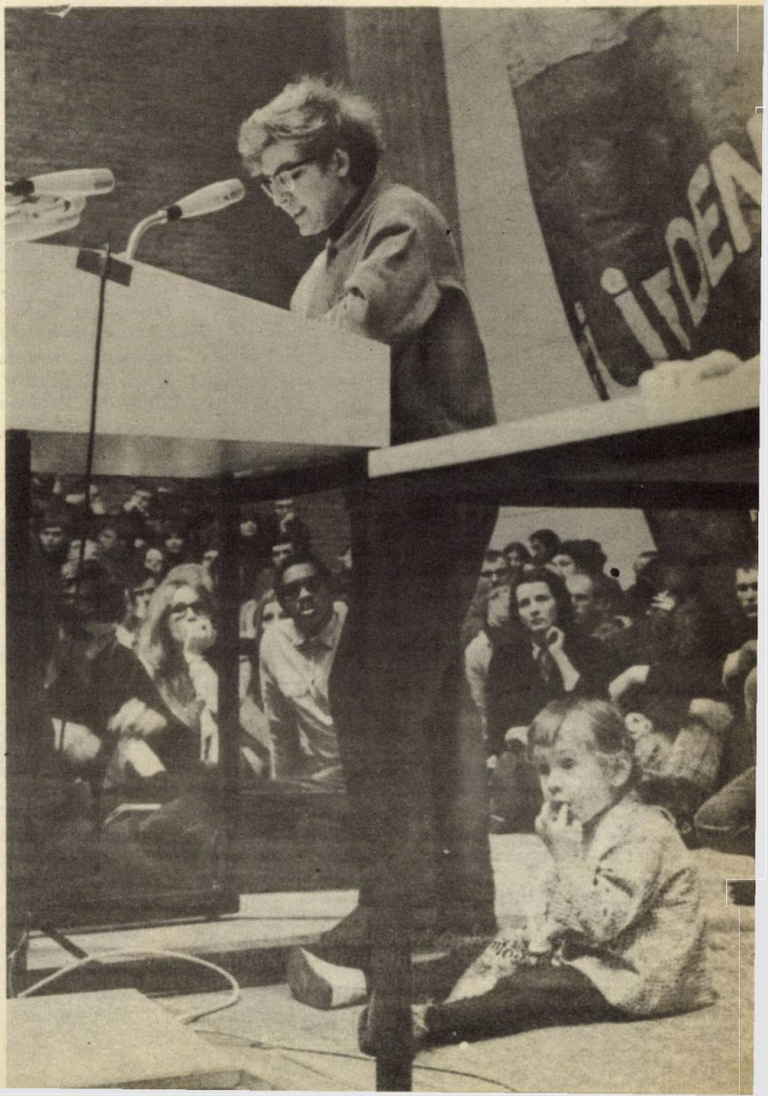

s-a întîmplat în... 2.018

Dorel DORIAN

SIMBIOZA OM-MAŞINĂ

Într-un ziar din anul 2018 — decembrie 19 — citim, puţin surprinşi, următoarele : „Cu prilejul deschiderii conferinţei anuale a ciberneticienilor din cele trei planete afiliate organizaţiei intergalactice «Cibeo-Univers», preşedintele, cunoscutul A.M. — 423, i-a invitat pe cei prezenţi — inclusiv pe trimişii ziarului nostru — să rezolve într-a miliarda parte dintr-o secundă o complicată problemă logistico-operaţională cu cîteva sute de mii de simboluri. Ştiţi — a declarat ulterior preşedintele — mi-a fost teamă să nu se fi strecurat printre noi un calculator de tip vechi. Moralmente, eram obligat să verific..."

Butada, oricît de hazardată ar părea, se bucură de o riguroasă acoperire. Studii de prospectivare de certă probitate, publicate sub egida SEDEIS (Societé d'études et de documentation économiques, industrielles et sociales) atestă ca deplin realizabilă, pînă în 2018, „simbioza om-maşină prin interacţiunea electro-mecanică, directă, între creier şi un calculator". Momentul „comunicării, în dublu sens, cu fiinţele extraterestre" este plasat, cu aceeaşi rigoare ştiinţifică, în primele două decenii ale mileniului III... Cît despre viteza de lucru de cîteva miliarde de operaţiuni pe secundă, principial vorbind, nu mai există dubii încă din anul 1968.

Deci informaţia — va exclama cititorul, vag interogativ — este totuşi... exactă ? !

Informaţia, da — îl vor „liniştí" specialiştii ; mai puţin, poate, sursa de informare. Cine şi ce ne-ar îndreptăţi să mai contăm pe persistenţa vechilor „canale informaţionale" — ziare, săptămînale, lunare etc — în îndepărtatul 2018 ?

Prospectivările întreprinse de T. J. Gordon şi Olaf Helmer de la „Rand Corporation" demonstrează, practic inatacabil, că cel mai tîrziu în 1988 vor lua fiinţă centre de stocaj informaţional (mondiale, zonale etc.) cu acces profesionalizat atît la informaţiile cu caracter general — politic, social, ştiinţific — cît şi la cele specializate pe teme şi discipline. Cele mai importante evenimente, fenomene, procese, concluzionări tehnico-ştiinţifice vor fi comunicate, simultan cu producerea lor, acestui centru de stocaj informaţional. Pînă şi „faptele diverse", „butadele", ştirile cu „semi-confirmare" vor intra în depozitele de „primă înregistrare, selecţie comparată şi sistematizare".

Ce vor deveni ziarele, în aceste condiţii, este într-adevăr greu de spus... Dar e aproape cert că breviarul, neapărat minim, al evenimentelor justificînd consemnarea nu va mai fi tipărit pe hîrtie de ziar... În fond, să nu uităm că savanţii au admis ca deplin rezonabilă pentru anii 1997—2028 „posibilitatea instrucţiei automate prin înregistrarea directă a cunoştinţelor pe creier" ; „folosirea telepatiei şi percepţiei la distanţă, în vederea perfecţionării comunicaţiilor între centre, indivizi, instituţii" va fi şi ea în atenţia imediată a ştiinţei în preajma anului 2018.

În consecinţă, rectificăm şi noi : nu am citit într-un ziar de peste 50 de ani, cum afirmam la începutul însemnărilor noastre, ci am aflat direct de la centrul de stocaj, prin intermediul unui canal informaţional telepatic, că în anul 2018, decembrie 19... Restul — întrutotul exact.

Ajungînd aici, cititorul va scădea, poate, din 2018 anul naşterii sale şi, reflectînd melancolic asupra rezultatului, în funcţie de vîrstă, va regreta, va spera, va visa...

MAREA AVENTURĂ A IMUNIZĂRII

Impresionat de tot mai numeroasele transplantări de organe, de tehnica, aspirînd spre desăvîrşire, a grefelor, de ideea

foto cronica 1968

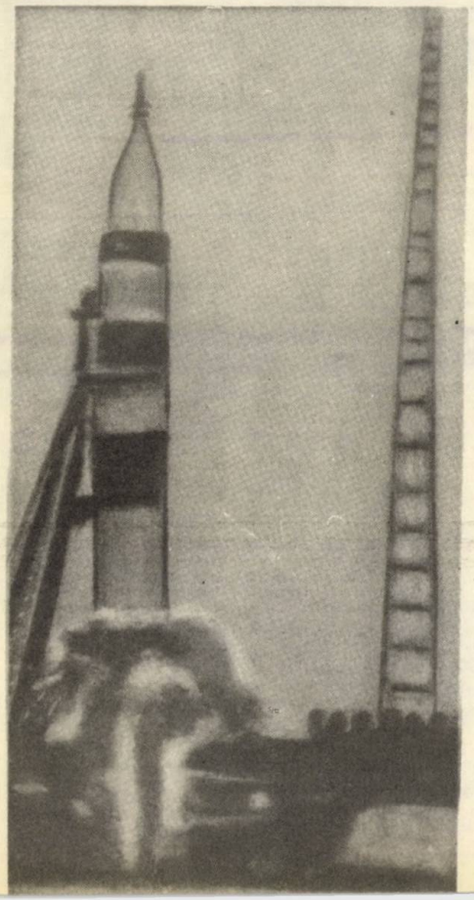

La 26 octombrie, a doua zi după plecarea în spaţiu a navei cosmice nepilotate Soiuz-2, pe rampa de lansare, Soiuz-3, pilotat de cosmonautul Gheorghi Beregovoi, aştepta semnalul de pornire pentru a îndeplini un program complex de cercetări, incluzînd una dintre cele mai importante „întîlniri spaţiale" de pînă acum.

Poliţiştii păşesc pe un covor neobişnuit : ziare rupte, călcate în picioare de demonstranţii din Berlinul occidental în semn de protest împotriva atitudinii ostile adoptate de presa aparţinînd concernului Springer faţă de manifestaţiile pentru pace în Vietnam

creării unui „set" de organe artificiale, omul continuă, totuși, să aștepte miracolul fulgurantelor restaurări medicale nu de la chirurgie, ci de la terapeutică. De la o terapeutică preventivă, profilactică, eliberîndu-l de dureri și, mai ales, de spaime.

Dacă vom ajunge sau nu, vreodată, la transplantarea creierului și dacă, efectuînd transplantarea, ne vom pomeni subit în dificile incertitudini morale (cine a supraviețuit propriu-zis — donatorul sau primitorul ?) cinstit vorbind, poate fi interesant și pasionant chiar, dar numai atîta timp cît nu ne vom aminti că sfîrșitul oamenilor este condiționat totuși de bătrînețe, afecțiuni coronariene, virotice, cancer. Și ca dovadă — oferind unui auditoriu, de diferite vîrste și preocupări, sinteza unor prospectivări tehnico-științifice angajînd următorii 10—50 de ani, am putut constata :

1) un interes **limitat** pentru descoperirile pur tehnice (desalinizarea apei de mare în condiții economice rentabile ; punerea la punct a unor noi materiale sintetice ; mașini de traducere automată ; laseri etc.) ;

2) un interes **mediu** pentru problemele demografice, ale alimentației, călătoriilor extra-terestre (crearea unor proteine artificiale pentru alimentarea rațională a unei populații de 6—8 miliarde ; exploatarea mărilor și oceanelor pentru culturi agricole ; petrecerea concediilor... în Cosmos etc.) ;

3) un interes **maxim,** corelat aproape întotdeauna cu întrebări suplimentare, atunci cînd pe lista descoperirilor anunțate figurau : a) folosirea extinsă și larg acceptată a drogurilor nenarcotice în scopul unor schimbări specifice în caracteristica personalității ; b) creșterea proporției cazurilor psihiatrice accesibile terapeuticei fizico-chimice ; c) posibilitatea controlului chimic al unor tare ereditare prin modificări genetice la scara moleculară ; și, mai ales, d) imunizarea bio-chimică generală contra bolilor bacteriologice și virotice.

A fost momentul cînd, întrerupîndu-se desfășurarea normală a sondajului, ni s-au cerut referințe suplimentare asupra perioadei exacte în care se estimează realizarea acestei imunizări ; mai mult, aflîndu-se că 25 la sută din specialiști opinează pentru anul 1983, 50 la sută pentru o descoperire pînă în 1994 și 25 la sută pînă în 2000, am fost pentru prima oară întrebați asupra siguranței pe care ne-o oferă actualele metode de prospectivare !

„MODELUL DELPHI" — UN ORACOL MODERN

Academicianul Aurel Avramescu, autorul unor interesante sinteze privind evoluția și perspectivele prospectivării, ne asigură că prevederea științifică — prospectivarea — tinde să se organizeze tot mai mult într-o știință ; o știință cu metode precise, matematice, în stare să descopere și să interpreteze riguros obiectiv diferitele dezvoltări potențiale ale economiei, civilizației și spiritualității umane.

Iar pentru sceptici : diferitele prognoze emise între anii 1906—1920 cu privire la perspectivele progresului tehnico-științific pe plan mondial — direcții, ritm, amploare — s-au confirmat în ultimele patru decenii într-un procent de 80 la sută. Și dacă această mare exactitate anticipativă a fost posibilă la începutul secolului nostru, pînă în 1920, cu atît mai mult ea devine posibilă azi, cînd materialul științific acumulat, continuitatea preocupărilor și efortul organizat (preferențial și ritmat) al cercetării determină veritabile legități.

Să ne închipuim că prognozele „Grupului anului 1985" care elaborează planul de activitate și dezvoltare al Franței pentru deceniul al nouălea ; cele ale Institutului național de economie al Angliei avînd ca obiect de studiu Anglia anului 2000 ; previziunile comisiei americane a anului 2000 condusă de sociologul Daniel Bell (sau cele ale comisiei „Tempo" a societății „General Electric") ar avea de partea lor — ca urmare a ritmului tot mai accelerat de revoluționare a științelor și tehnicii — un procent întrucîtva sporit de inexactitate ?

Rezolvînd matematic dilema, cunoscutul om de știință englez S. Lilley demonstrează că gradul de realitate al noilor prognoze poate atinge în prezent **95—99 la sută !**

De la vechiul sistem de **„extrapolare"** a unor tendințe evolutive anterioare (primul sistem științific de prospectivare), s-a trecut azi la metode mult mai complexe, bazate pe **tratarea probabilistică a diferitelor corelații** (și autocorelații) care condiționează (exprimă) parametrii unui proces. S-au mai impus, totodată, mai ales pentru previziunile de lungă durată, **metoda cercetării morfologice** a evoluției (pe baza interpretării structurii și morfologiei ansamblului), **metoda de relevanță arborescentă** aplicată și la programul Apollo (pornind de la obiectivele finale propuse spre situația prezentă) și, în sfîrșit, ingeniosul **model Delphi** de consultare directă a specialiștilor, metodă care — după cum demonstrează acad. Aurel Avramescu — solicită cu precădere o adîncire a gîndirii intuitive : „Experții consultați nu sînt convocați la «mese rotunde», nici în comisii și nu au, în general, posibilitatea de a se consulta între ei. Primele lor estimări se colectează separat, se analizează și se iau ca bază pentru estimări ulterioare. Rezultatele sînt selectate și prelucrate matematic (...) În sfîrșit, descoperirile se ordonează cronologic după domenii și după importanță și se iau ca bază pentru anchete mai detaliate,

Ca și cînd ar fi știut că își face testamentul politic, pastorul Martin Luther King, laureat al Premiului Nobel pentru pace, a imprimat pe bandă de magnetofon, cu cinci zile înainte de a fi asasinat, opiniile sale despre societatea americană : „Protestul este speranța Americii. America trebuie să se schimbe pentru că 23 de milioane de cetățeni negri nu vor să mai trăiască părăsiți într-un trecut dureros. Au lăsat în urmă valea disperării ; lupta le-a dat putere și, fie că vor trăi sau vor muri, nu se vor mai retrage niciodată. Alături de aliații lor albi, vor zgudui zidurile închisorii pînă le vor face să se prăbușească. America trebuie să se schimbe".

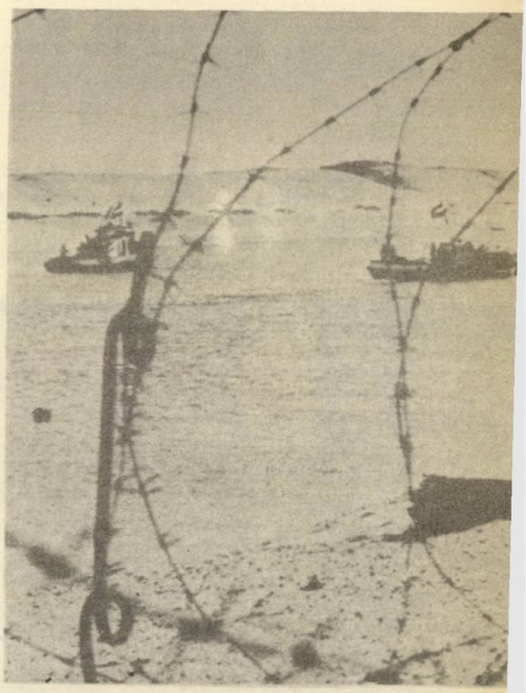

De 17 luni, Canalul de Suez s-a transformat într-o Mare Moartă. Navele străine imobilizate în momentul blocării căilor de ieșire așteaptă și acum redeschiderea traficului prin această celebră poartă a Orientului.

mai adîncite. În acest fel se elimină treptat factorii psihologici..."

De la vechiul oracol din Delphi s-au preluat, după cum se vede, doar denumirea și convingerea, poate, că fascinația naturală pe care o exercită asupra omului ideea explorării viitorului nu e pe cale să scadă...

O prognoză cu 75 la sută șanse de realizare încetează să mai fie o simplă previziune și devine — vezi marea aventură a imunizării — o nobilă speranță. Iar cînd speranța urcă spre 95—99 la sută...

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Discuțiile despre prospectivare se întorc și se sfîrșesc invariabil (poate inevitabil) pe tărîmul mult mai puțin elevat științific al întrebărilor girate uneori de nevoia de senzațional și de setea de anticipare a schimbării.

Cum ne vom îmbrăca în anul 2 000 ? Unde vom locui ? Ce vom mînca ? Dar transportul în comun ? Robotul menajer, cum apreciați, va fi o realitate ? Credeți că vor apare în comerț mașini electronice în stare să ne mediteze copiii ? Vom avea conflicte cu extratereștrii ? Dar o căsătorie între un extraterestru și o pămînteancă de-a noastră ?...

Evitînd „particularizările" exagerate și incidența riscată a concretului cu accidentalul, specialistul întru prospectivare se străduiește să-și „traducă" prognozele — operație mai grea decît prospectivarea însăși — într-un limbaj adecvat anului 1968.

Exigențele vieții moderne — ritm, tensiune, calificare, selecție — sporesc vertiginos. Profesiunile cunosc o înnoire ritmată, ciclică. A nu te adapta ritmului înseamnă a muri. Iar a te adapta înseamnă, înainte de toate, a înțelege sensul evoluției. Și legile ei interioare, supuse aceluiași ritm...

Să concretizăm, însă...

Capitalul investit în ordinatoare va crește în următorii 4—5 ani de 10 ori. (Numărul calculatoarelor va depăși, probabil, pînă în 1973 cifra de 500 000). Gradul tot mai înaintat de automatizare a proceselor tehnologice nu va mai reclama efort, ci atenție, decizie promptă, interpretare exactă. La capătul orelor de muncă, omul va avea nevoie, mai mult ca oricînd, de aer, soare, natură. Funcționalitatea locuinței moderne se va supune unor noi exigențe. Vom locui, deci, altfel... Piatra și cărămida vor ceda locul materialelor plastice. Și ne vom îmbrăca, la fel de sigur, altfel... Fibrele și firele sintetice vor deveni dominante (inevitabil cînd populația globului tinde spre 6—7 miliarde). Alimentația va evolua în egală măsură, nu spre pilule, dar spre calculul precis al caloriilor. Medicii vor avea un ajutor de nădejde în calculatoarele specializate în interpretarea automată a simptomelor medicale. Vom călători mult mai mult (supersonicele „micșorează" distanțele). Pregătirea matematică va intra în fondul de inițiere minimă (indiferent de profesie), iar instrucția programată, diferențiată de la caz la caz, se va prelungi mult după terminarea ciclului profesional (folosirea pe scară largă a „mașinilor de învățat" se anunță, de altfel, ca un imperativ al anilor 1974—1977). Vor apărea noi profesiuni, aptitudinile copiilor vor fi detectate riguros științific și nu vom citi mai puțin, nu vom visa mai puțin, nu ne va preocupa mai puțin... viitorul. Și afirmăm toate acestea nu „pe ghicite", nu pe „bun simț", nu „intuind" vag devenirile, ci interpretînd și comparînd diferitele studii și grafice de prospectivare pe care buletinele SEDEIS le publică aproape număr de număr.

Dacă vom trece sau nu în jurul anului 2020 la creșterea unor animale inteligente (maimuțe, cetacee) ca mînă de lucru inferioară ? Dacă oamenii vor fi dispuși să accepte coma de lungă durată „ca o călătorie în timp" (spre 2007) ? Dacă vom avea sau nu conflicte cu extratereștrii ? Din acest moment, prospectivările încep să difere, iar ordinatoarele anului 1968, corespunzător programate, pot demonstra la fel de bine ambele variante. Ordinatorul selectiv, în stare să refuze programările eronate, va apărea, conform prognozelor, după 1980...

Foto cronica 1968

Pe Downing Street 10, la reședința primului ministru al Angliei, au sosit cei mai tineri exponenți ai contestării. În loc de pancarte au adus baloane pe care sînt înscrise cererile lor în legătură cu funcționarea grădinițelor de copii

O imagine care a impresionat lumea în cursul anului 1968.

Falsă transmisie sportivă

1968 a fost, dacă e să-i găsim un nume şi anul Olimpiadei — anul în care cetăţenii planetei, hipnotizaţi de televizoare, nu dormeau după masă, nu cinau, nu se culcau seara, întîrziau la lucru dimineaţa, sau chiar renunţau să folosească în scopul iniţial pauza de prînz, pentru a urmări competiţiile de atletism, nataţie, box sau alte sporturi, dintre care unele nici nu-i interesaseră pînă atunci.

Aşa stînd lucrurile, nu văd pentru ce unele evenimente politice, mai ales cele cu caracter

Model de „sombreros" brevetat pentru a se putea urmări jocurile olimpice din tribună.
(Din „Europeo")

realmente competitiv, nu ar putea fi prezentate în jargonul sportiv. Parcă-i aud pe crainicii-reporteri :

„Asistăm la o nouă rundă, a doua, a principalului meci al întîlnirii de box Anglia—Rhodesia : Harold („Nibman") Wilson se opune lui Ian („U.D.I.") Smith. Date preliminare : toate celelalte întîlniri s-au terminat nedecis ; ca şi la prima rundă Wilson-Smith, ringul a fost amenajat pe puntea unui crucişător ; scopul principal al lui Wilson este să obţină şase puncte, din care pînă acum nu a obţinut nici unul. Boxerii au intrat în ring... Contrar aşteptărilor, spectatorii englezi nu-l încurajează pe Wilson : unii spun că n-ar fi trebuit să-l mai întîlnească pe Smith, alţii că ar fi trebuit de mult să-l oblige să cedeze. Smith arată destul de bine, în ciuda sancţiunilor la care este supus de trei ani. Meciul a început... e foarte ciudat — nu se fac paşi înainte, nici unul nu dă înapoi, se fac numai paşi laterali, în timp ce adversarii îşi studiază reciproc poziţiile. Va fi o nouă repriză de studiu ?... Se pare că da... cei doi se studiază... se studiază... formidabil : runda s-a terminat, dar cei doi continuă să se studieze... Nu cred, dragi spectatori, că în felul acesta Harold Wilson are vreo şansă de a realiza punctele necesare".

Sau nişte transmisii de rugbi — deşi, din respect pentru adevăr, menţionez că rugbiul nu este, deocamdată, un sport olimpic :

„Pentru a patra oară se lansează în cursa pentru preşedinţie Arnulfo Arias... Înaintează pe centru... Pe dreapta, David Samudio încearcă disperat să-l ajungă... Urmăriţi cursa celor doi filmată cu încetinitorul, mulţumită comisiei electorale panameze care numără voturile unul cîte unul... Este palpitant... Se pare că Samudio nu mai poate să reducă avansul lui Arias... Nu ! În ultimul moment, garda naţională panameză execută un «placaj cu tancuri» în urma căruia Arias este obligat să părăsească terenul... Ah, aceste placaje cu tancuri, cum strică ele frumuseţea sportului ! Aşadar, Arias nu a reuşit nici această încercare...".

Sau tot un meci de rugbi, din „turneul celor 10" : „Întîlnirea este cam confuză. De fapt, o suită de meleuri. E interesant de urmărit dacă marca vest-germană va fi împinsă spre reevaluare... A rezistat la Basel, să vedem dacă rezistă şi la Bonn. Toţi ceilalţi exercită presiuni asupra mărcii, mai puţin lira engleză, care se prezintă de mult într-o condiţie

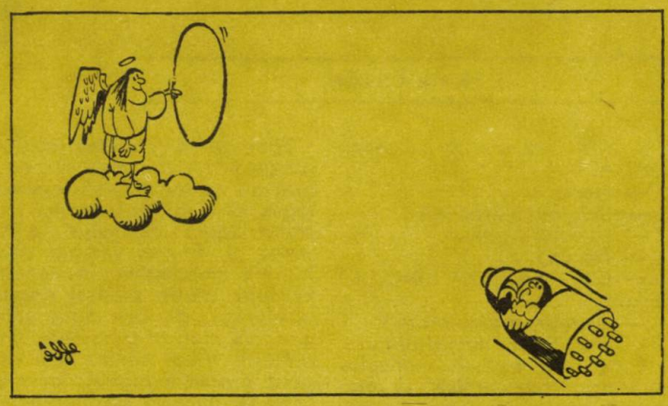

Exerciţii în spaţiul cosmic.
(Din „Die Welt")

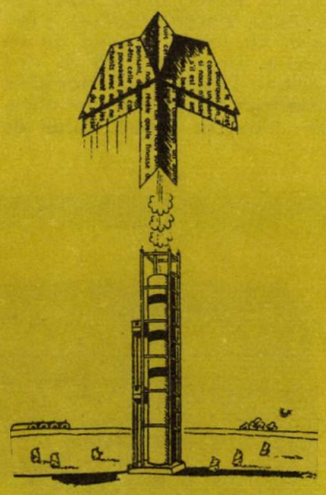

„Mini-rachetă".
(Din „Stern")

nesatisfăcătoare... Marca a rezistat, dar nu a rezistat la înghesuială francul francez. Ceilalţi se pregătesc să reia jocul în nouă, dar nu ! În ultimul moment, francul francez a reapărut pe teren neschimbat. Jocul continuă, deşi nu se ştie cît o să mai poată continua în felul acesta".

În sfîrşit, cursa de semifond pentru preşedinţia americană, o întrecere desfăşurată din patru în patru ani.

„Cursa se desfăşoară anul acesta într-o atmosferă încordată. Seriile pentru desemnarea finaliştilor au fost marcate de accidente şi se afirmă că rezultatele lor au fost aranjate dinainte... Se aude startul — împuşcăturile poliţiei din Chicago. Aşadar, în finală, participă Humphrey, Nixon şi Wallace — care nu poate să cîştige, dar are toate şansele să-i incomodeze pe ceilalţi doi, Nixon are un avans iniţial clar... Spectatorii americani par plictisiţi... se pare că îi cunosc prea de mult pe concurenţi, unii ar fi vrut să vadă figuri noi. Nixon continuă să conducă... Surprinzător, Humphrey se apropie, iar Wallace rămîne mult în urmă... Sosirea e foarte strînsă... Gallup nu vede nici un învingător, Louis Harris îl vede pe Humphrey, dar e, totuşi, Nixon. O victorie «la fotografie»"...

Anul olimpic a trecut, dar competiţiile continuă.

Mihai MATEI

Doi argentinieni au afirmat că au stat de vorbă cu două fiinţe extraterestre...

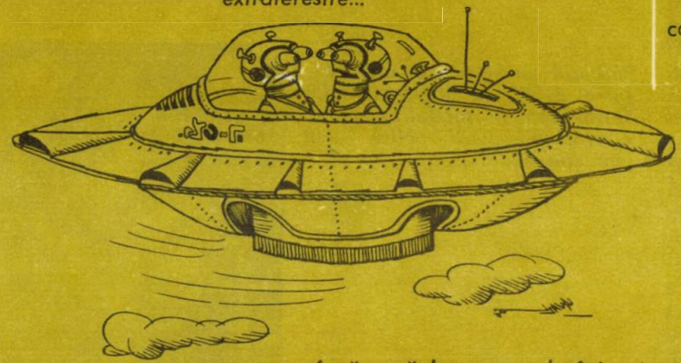

...dacă o să le spunem la întoarcere că am stat de vorbă cu doi argentinieni, ne vor trimite la bărbier.
(Din „Tempo")

cînd „julietele" explodează

Horia LIMAN

— *Cine l-a ucis pe Vincenzo Collura ?*
— *Navarra.*
— *Dar pe Navarra ?*
— *Luciano Liggio.*
— *De ce ?*
— *Collura era din banda lui Liggio.*
— *Așadar, o răzbunare ?*
— *Da, dar nu numai atît...*

Pietro îmi explică meticulos că între „tradiționaliști" și „moderni" este o diferență de stil. Mafia conservatoare continuă să respecte „codul de onoare" al „onorabilei societăți", cu întregul ei ceremonial. Postulantul trebuie să aibă cel puțin 15 ani împliniți și să-și demonstreze curajul duelîndu-se cu un membru desemnat, cuțit contra cuțit. După primul delict, devine *picciotto* (novice). După mai multe luni și, implicit, mai multe delicte, trece proba cea mare : „novicele" este promovat la rangul de *mafioso di sangue* (membru al sîngelui), este inițiat în semnele de recunoaștere și în tainele jargonului organizației. Codul („omertà") pune stăpînire pe întreaga lui existență. Iar „omerta" prevede clar : fiecare membru al organizației este gata oricînd să răzbune umilirea sau moartea altui membru. Așa cum se întîmpla în urmă cu o sută de ani.

„Americanii" sînt italo-americani, foști emigranți sau urmași ai emigranților italieni — în majoritate sicilieni — care, organizați în societatea secretă „Cosa nostra", au revenit în patrie pentru a scăpa de urmărirea F.B.I.-ului. Mai pragmatici, ei au abandonat ritualurile Mafiei siciliene. Un *picciotto* și-a pierdut numele folcloric și-și spune *killer*, pentru a se evita orice confuzie. Iar „killer" se traduce prin *ucigaș*.

Conflictul Navarra-Liggio reflectă perfect noua realitate. Mafia chirurgului sicilian fiind una dintre numeroasele *drine* (bande locale) respecta cu strictețe *omertà* a „onorabilei societăți" secrete, care interzice încălcarea teritoriului celorlalte *drine*. Doctorul Navarra a rămas așadar liniștit la Corleone, timp de ani de zile, fără a fi deranjat de *mafiosi* vecini sau mai îndepărtați. Nu-l deranja de altfel nici poliția, întrucît „înalta societate" palermitană obișnuiește să închidă ochii în fața activității „onorabilei societăți". Iar Navarra se specializase în furtul de vite destinate abatoarelor clandestine din Palermo. O știa tot Corleone și o știau și „cei mari" din capitala insulei.

Bandele de italo-americani — *gangs* și nu *drine* — au venit însă nu numai cu altă terminologie, ci și cu metode noi. Luciano Liggio „domicilia" la Palermo și, firește, vămuia abatoarele clandestine. În această privință, păstra stilul și ritualul patriarhal : din cele două categorii de *mafiosi* cunoscute, una plătește tribut pentru a-și asigura protecția Mafiei, iar cealaltă își împarte profiturile obținute prin teroare. Inovația apare însă în 1955, cînd Liggio — călcînd codul secular al „onorabilei societăți" — hotărăște să-și extindă cîmpul de activitate și asupra fiefului lui Navarra. Și cum Corleone este un nod important al traficului de vite furate, „mafiosi di sangue" ai lui Navarra au trecut la acțiune împotriva „killerilor" lui Liggio. Astfel, într-o bună dimineață, Vincenzo Collura a fost găsit cu țeasta găurită de un glonte. Urma să vină la rînd Luciano Liggio însuși, dar stilul american s-a dovedit mai eficace : Navarra a fost ciuruit de o salvă de mitralieră în momentul cînd se urca în mașină pentru a se duce la o întîlnire cu unul dintre protectorii săi din Palermo.

Pietro îmi spune oftînd : „Ah, de-ar mai fi existat Beati Paoli !" Exclamația aceasta o auzi adesea, în sud, chiar și în zilele noastre, două veacuri după dispariția organizației. „Beati Paoli" a rămas în conștiința populară asemenea unui erou de baladă eroică. După modelul „Vehmei" secolului al XIV-lea — care împărțea dreptatea în Westphalia — societatea secretă siciliană îi ataca pe nobilii abuzivi și se substituia tribunalelor corupte. „Beati Paoli" îi apăra pe săraci. Celor care traficau cu mizeria poporului le aplicau pedepse corporale și chiar pedeapsa capitală.

„Ah, de-ar mai fi existat Beati Paoli!" Dar au trecut două secole de cînd urmașii sicilieni ai Vehmei nu mai sînt decît o amintire legendară.

Pe la începutul secolului trecut, Sicilia era un pămînt sterp, un pămînt al mizeriei. Nu existau școli, copiii vagabondau cu miile, furau, ajungeau criminali de drept comun. Capturați de carabinieri și zvîrliți în închisori, cunoșteau altă exploatare : *Camorra*, societatea secretă a temnițelor. La început efectuau muncile cele mai degradante. Rezistența morală era prima încercare. Apoi li se încredința o sarcină care cerea curaj. Dacă se achitau după placul șefului organizației, treceau bariera stagiului de candidat pentru a intra în „noviciat" — deveneau „picciotto". Nu era lucru neînsemnat. Un „picciotto" trebuia să știe a înfrunta cuțitul și să păstreze secretul societății. Șeful desemna un adversar și viitorul „novice" trebuia să suporte o *trata* — duel cu cuțitele în care urma să cresteze brațul mai vechiului „picciotto". Sîngele avea, în acest ritual, o semnificație „simbolică" : unirea noului venit cu membrii societății secrete, sub semnul sîngelui.

Primirea în rîndul „novicilor" se făcea cu ceremonial solemn. Membrii mai vechi se așezau în jurul unei mese pe care se aflau un pumnal, un pistol și un pahar cu otravă. Candidatului i se cresta un braț, iar el își uda în sînge cealaltă mînă, pe care o ridica pentru a jura că va păstra cu strășnicie secretele societății. Cu aceeași mînă lua apoi pumnalul, pe care-l împlînta în masă, semn că înțelege să fie ucis în cazul că va trăda. În sfîrșit, ducea paharul cu otravă la gură —

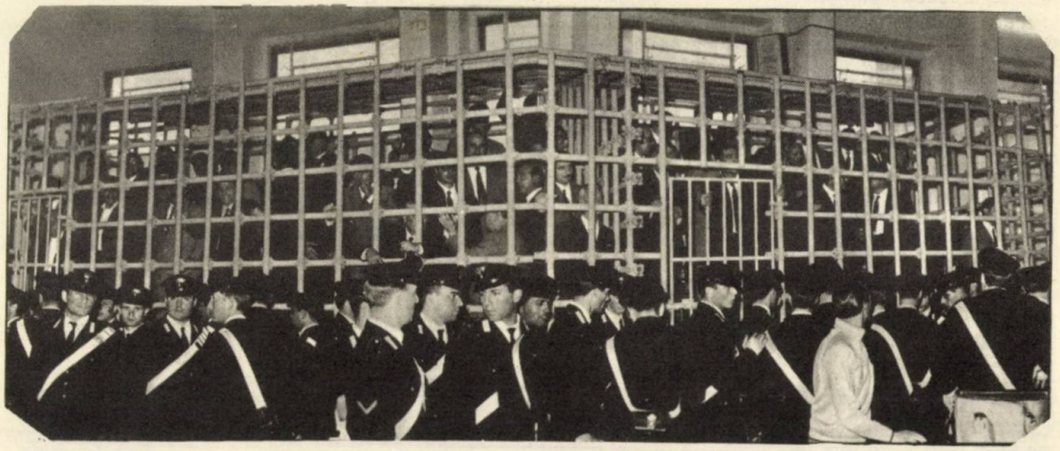

Procesul unui grup de „mafiosi", între gratii, la tribunalul din Catanzaro. În medalion, cîțiva acuzați principali. Nici unul „nu știe nimic"...

la Palermo

semn că este gata să-şi dea viaţa, la ordinul şefului său. O dată îndeplinită şi această ultimă formalitate, şeful îi retrăgea paharul şi-l spărgea. „Novicele" îngenunchea, şeful descărca pistolul în aer şi smulgea pumnalul din masă pentru a-l oferi candidatului. După ce era îmbrăţişat de şef şi de ceilalţi participanţi, „novicele" era proclamat „camorrist cu drepturi depline", ceea ce însemna că se putea înfrupta şi el din „casa" societăţii.

Fondurile achiziţionate se numeau pur şi simplu *barattolo* (spert). Un contabil ţinea registrele şi calcula partea fiecărui membru. Partea leului revenea, firește, şefului. Un capitol al „bugetului" avea, totuşi, o destinaţie filantropică : ajutor pentru infirmi şi bătrîni, pentru bolnavi şi văduvele celor „căzuţi la datorie". Societatea folosea un cod secret şi un jargon tot atît de misterios. Abaterile antrenau suspendarea temporară de la participarea la împărţeala fondurilor, expulzarea definitivă sau, în cazuri mai grave, sancţiunea capitală. Sentinţa era pronunţată de un tribunal, iar executorul era tras la sorţi. Dacă acesta manifesta ezitări, avea aceeaşi soartă. „Codul secret" era clar : „Cine refuză să fie călău va fi victimă ; cine nu trage pumnalul va pieri prin pumnal".

Mafia, aşadar, avea precursori în care o recunoaştem, chiar dacă unele aspecte ale activităţii ei rămîn învăluite în mister. Societatea a apărut în secolul trecut, cînd regele napolitan, izgonit de armatele lui Napoleon, a căutat refugiu în Sicilia, sub ocrotirea flotei britanice. Insula era infestată de briganzi, care sfidau pînă şi tunurile lui Nelson. Pentru a scăpa de ei, regele a luat în solda sa cîteva bande pe care le-a însărcinat cu „poliţia" împotriva celor ce se încumetau să i se opună.

■

— Cine l-a ucis pe Vincenzo Collura ?

— Navarra.

— Cine l-a lichidat pe Navarra?

— Luciano Liggio.

Un ziar din Milano a acuzat, mai anii trecuţi, guvernul american pentru faptul de a fi exportat în Italia acest „supergang" al bandiţilor de origine italiană care erau totuşi cetăţeni americani. Bumerangul contraacuzaţiei n-a întîrziat şi Italia a primit la rîndu-i reproşuri pentru activităţile desfăşurate în Statele Unite de aceşti cetăţeni americani „care erau totuşi de origine italiană". Schimbul de reproşuri a încetat, dar maşinile carabinierilor şi ale poliţiştilor continuă să explodeze ori de cîte ori autorităţile anunţă că „au lichidat Mafia". Umorul popular se face şi el simţit — umor negru, fără îndoială. Cum majoritatea maşinilor sînt produse de „Alfa-Romeo", auzi spunîndu-se : „Iar au explodat două Juliete la Palermo". Şi urmează tăcerea. Tăcerea fricii. Pentru că Mafia este altceva decît o simplă organizaţie de gangsteri.

Au trecut 11 ani de la asasinarea institutorului Pasquale Almerico, fără ca ucigaşul să fi fost pedepsit. Învăţătorul conducea organizaţia democrat-creştină din Camporeale şi a respins cererea lui Vanni Lacco de a intra în partid. Vanni Lacco era şeful Mafiei din Camporeale şi vota dintotdeauna pentru liberali. După 1948, cînd democrat-creştinii au devenit un partid dominant, el a înţeles că trebuie să-i părăsească pe liberali. Pasquale Almerico însă era un duşman mărturisit al Mafiei. Şi s-a opus. În cîteva zile, în întreg Camporeale nu s-a mai găsit un singur om care să-l salute sau să-i adreseze un cuvînt. Almerico, trăgînd concluzii, a scris un raport în care a indicat numele duşmanilor săi. Era de fapt un testament. Într-o seară, pe cînd se afla la cercul democrat-crestin pentru a urmări programul de televiziune, a remarcat că toţi vecinii săi, membri ai aceluiaşi partid, au părăsit sala. A dat să se ridice, dar în acelaşi timp cinci bărbaţi mascaţi i-au barat drumul şi au tras. Nu s-a putut apropia nimeni, întrucît — ca printr-o minune — întreaga localitate a rămas, în aceeaşi clipă, fără curent electric. Abia dimineaţa, cînd cadavrul lui Pasquale Almerico a fost ridicat, s-au extras din el 104 gloanţe de pistol şi pușcă mitralieră. Cine nu cunoaşte, la Camporeale şi la Palermo, numele criminalului ?

La începutul secolului nostru, Vito Cascio Ferra impunea tribut pe toate profesiunile, de la medic la vînzătoarea de mărunţişuri, de la măcelar la micul borfaş. Cînd spuneai Palermo, implicai domnia despotică a lui „don Vito". Oamenii Mafiei lui vămuiau pînă şi cimitirele. Groparii nu puteau fi decît *mafiosi*, după cum tot *mafiosi* primeau tribut de la cei care voiau să depună flori pe mormintele rudelor lor. Vito Cascio Ferra dejuna, în văzul populaţiei palermitane, cu deputatul local.

Villalba este o localitate mizerabilă în interiorul insulei. Acolo a fost stăpîn atotputernic Calogero Vizzini. La vîrsta de 26 de ani era *zio* — unchiul, prima treaptă a ierarhiei mafiosilor din regiune. Aceasta i-a îngăduit să fie *gabellotto* — vătaf al unui latifundiar. *Baronii* — cum li se spunea şi li se mai spune moşierilor sicilieni — îşi sprijină puterea pe autoritatea Mafiei.

Prima operaţie reuşită a lui Vizzini a fost subînchirierea domeniului ce i s-a încredinţat. Averea, adăugată lipsei de scrupule, au făcut curînd din el şeful necontestat al Mafiei. A urmat a doua operaţie, clasică : „protecţia forţată" a micilor agricultori, în schimbul unei taxe prestabilite. Unii au rezistat. În aceeaşi noapte li s-au distrus viile sau livezile, le-au dispărut vitele sau li s-a amputat un picior. Alţii s-au supus. Dacă i-a călcat un hoţ, puteau fi siguri că mai curînd sau mai tîrziu îl vor găsi în marginea drumului, mort şi cu braţul drept tăiat. Vizzini era un protector „de onoare".

În anii războiului, a vîndut cai armatei lui Mussolini. Cum s-a aflat că „marfa" nu-i aparţinea, a fost judecat de tribunalul militar din Palermo. În ciuda existenţei unui dosar voluminos, a obţinut însă achitarea pentru „lipsă de dovezi". În vara lui 1943, un avion american, zburînd deasupra Siciliei, a lansat un pachet exact în faţa casei lui Vizzini : era un mesaj din partea lui Lucky Luciano, faimosul gangster american de origine siciliană. Cînd trupele americane au debarcat pe insulă, au găsit o Mafie în plină acţiune împotriva naziştilor şi adăposturi pentru ofiţerii yankei. Ajunse la Villalba, l-au căutat pe „Don Calo" şi l-au instalat primar. Un an mai tîrziu se mută la Palermo ; devine amantul Giuliei Florio d'Ontes, prinţesă de Trabia şi Butera, care-i pune la dispoziţie un domeniu de 4 000 ha. În colaborare cu Lucky Luciano, pe care nostalgia patriei l-a adus pentru cîtăva vreme la Palermo, au deschis o fabrică de bomboane, destinate exclusiv exportului şi produse exclusiv de „specialişti" americani aflaţi „întîmplător" în Sicilia. În primăvara lui 1954, ziarul socialist „Avanti" a consacrat întreprinderii un reportaj care a făcut senzaţie: bomboanele conţineau heroină. Instalaţiile şi „specialiştii" s-au îmbarcat fără întîrziere pe un vapor american şi au luat drumul Statelor Unite. Calogero Vizzini n-a fost însă judecat pentru contrabandă de droguri. El a murit de bătrîneţe, demn reprezentant al „onorabilei societăţi", lăsînd o avere de două miliarde de lire.

Pe zidurile unui oraş sicilian, un afiş „anti-mafia"

În toamna lui 1944, cînd stînga a obţinut un număr impresionant de adeziuni, oamenii Mafiei au tras într-o adunare electorală. Au tras în plin. Acuzaţii au fost achitaţi, dar exemnare de 1 Mai, în 1947, a fost atacată de Mafia lui Giuliano, la Portello delle Ginestre. Masacrul s-a soldat cu 11 morţi şi 56 de răniţi. Abia după moartea lui Giuliano — asasinat în 1950 de locotenentul său Gaspare Pisciotta — acesta din urmă a mărturisit, la proces, complicităţile din umbră : un prinţ, doi deputaţi, un ministru. Fără a da însă nume.

După patru ani de închisoare, Pisciotta a cerut o audienţă procurorului general pentru a face revelaţii complete asupra legăturilor dintre Giuliano şi partidele politice. Audienţa i-a fost acordată, dar Pisciotta nu s-a prezentat : fusese otrăvit, în celula sa din Palermo. Cine l-a suprimat, nu se ştie nici în zilele noastre.

Omertà — legea tăcerii — apără Mafia cu o cortină impenetrabilă.

Ah ! De-ar mai fi existat „Beati Paoli"...

anuarie

uba : 10 ani de la victoria revoluției, răsturnarea i Batista (1959)
amerun : Proclamarea independenței (1960)
aiti : Proclamarea independenței (1804)
udan : Proclamarea independenței (1956)
irmania : Proclamarea independenței (1948)
uxemburg : Sărbătoare națională, ziua de naștere a Marelui Duce Jean (1921)
ncepe conferința la nivel înalt a țărilor din Commonwealth
hana : „Ziua acțiunii pozitive", sărbătoare națională
omemorarea morții lui V. I. Lenin (1924)
omânia : A 110-a aniversare a Unirii Principatelor 859)
ndia : Proclamarea republicii (1950)
ustralia : Zi națională (1788)
auru : Prima aniversare a proclamării independen-i (1968)

L		6	13	20	27
M		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
J	2	9	16	23	30
V	3	10	17	24	31
S	4	11	18	25	
D	5	12	19	26	

februarie

4 Ceylon : Proclamarea independenței (1948)
6 Noua Zeelandă : Proclamarea independenței (1840)
9 Semnarea Pactului „Înțelegerii Balcanice" între Grecia, Iugoslavia, România, Turcia (Atena 1934)
18 Gambia : Proclamarea independenței (1965)
18 Nepal : Instaurarea monarhiei constituționale (1951), sărbătoare națională
25 Kuweit : Proclamarea independenței (1961)
27 Republica Dominicană : Proclamarea independenței (1865)

L		3	10	17	24
M		4	11	18	25
M		5	12	19	26
J		6	13	20	27
V		7	14	21	28
S	1	8	15	22	
D	2	9	16	23	

martie

2 Maroc : Sărbătoarea tronului (1961)
6 Ghana : Proclamarea independenței (1957)
8 Siria : „Ziua eliberării" (1963), sărbătoare națională
8 „Ziua internațională a femeii"
11 Danemarca : Sărbătoare națională, ziua de naștere a regelui Frederik IX (1899)
12 Mauriciu : Prima aniversare a independenței (1968)
15 Cehoslovacia : 30 ani de la invazia hitleristă (1939)
17 Irlanda : „Ziua Sfîntului Patrick", sărbătoare națională
20 Tunisia : Proclamarea independenței (1956)
23 Pakistan : Proclamarea republicii (1956)
24 Irak : „Ziua libertății", 10 ani de la ieșirea țării din Pactul de la Bagdad (1959)
25 Grecia : Proclamarea independenței (1821)

L		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

CALENDAR LUMEA 1969 / CALENDAR LUMEA

L		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
J	3	10	17	24	31
V	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	
D	6	13	20	27	

urundi : Proclamarea independenței (1962)
anada : Sărbătoare națională (1867)
uanda : Proclamarea independenței (1962)
omalia : Proclamarea independenței (1960)
U.A. : Proclamarea independenței (1776)
lgeria : Proclamarea independenței (1962)
enezuela : Proclamarea independenței (1811)
lalawi : Proclamarea independenței (1964)
rgentina : Proclamarea independenței (1816)
longolia : Victoria revoluției populare (1921)
ranța : Căderea Bastiliei (1789), ziua națională
ak : Proclamarea republicii (1958)
olumbia : Proclamarea independenței (1810)
5 ani de la semnarea acordurilor de la Geneva cu rivire la Indochina (1954)
elgia : Proclamarea independenței (1831)
olonia : Ziua națională — 25 ani de la eliberare 944)
iopia : Sărbătoare națională, ziua de naștere a mpăratului Haille Selassie I (1892)
.A.U. : Victoria revoluției (înlăturarea monarhiei, 952)
uba : „Ziua insurecției naționale" (1953)
beria : Proclamarea independenței (1847)
eru : Proclamarea independenței (1821)

L		4	11	18	25
M		5	12	19	26
M		6	13	20	27
J		7	14	21	28
V	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	30
D	3	10	17	24	31

1 Dahomey : Proclamarea independenței (1960)
1 Elveția : Întemeierea Confederației (1291)
3 Niger : Proclamarea independenței (1960)
6 Bolivia : Proclamarea independenței (1825)
6 Jamaica : Proclamarea independenței (1962)
7 Coasta de Fildeș : Proclamarea independenței (1960)
9 Singapore : Proclamarea independenței (1965)
10 Ecuador : Proclamarea independenței (1809)
11 Ciad : Proclamarea independenței (1960)
13 Republica Africa Centrală : Proclamarea independenței (1960)
14 Pakistan : Proclamarea independenței (1947)
15 Congo (Brazzaville) : Proclamarea independenței (1960)
15 India : Proclamarea independenței (1947)
17 Gabon : Proclamarea independenței (1960)
17 Indonezia : Proclamarea independenței (1945)
23 România : A 25-a aniversare a eliberării țării de sub jugul fascist (1944)
25 Franța : A 25-a aniversare a eliberării Parisului (1944)
25 Uruguay : Proclamarea independenței (1825)
31 Malayezia : Proclamarea independenței (1957)
31 Trinidad-Tobago : Proclamarea independenței (1962)

L	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
M	3	10	17	24		
J	4	11	18	25		
V	5	12	19	26		
S	6	13	20	27		
D	7	14	21	28		

2 Proclamarea Republicii Democrate Vietnam (1945)
3 San Marino : Sărbătoare națională
6 Swaziland : Prima aniversare a independenței (1968)
7 Brazilia : Proclamarea independenței (1822)
7 R.F.G. : 20 ani de la crearea Republicii Federale a Germaniei (1949)
9 Bulgaria : Un sfert de veac de la eliberare (1944)
9 R.P.D. Coreeană : Proclamarea republicii (1948)
9 Se deschide a 24-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U.
15 Costa Rica : Proclamarea independenței (1821)
15 Guatemala : Proclamarea independenței (1821)
15 Honduras : Proclamarea independenței (1821)
15 Nicaragua : Proclamarea independenței (1821)
15 El Salvador : Proclamarea independenței (1821)
16 Mexic : Proclamarea independenței (1810)
18 Chile : Proclamarea independenței (1810)
21 Malta : A cincea aniversare a independenței (1964)
23 Arabia Saudită : Sărbătoare națională (proclamarea regatului, 1965)
25 Mozambic : Cinci ani de la declanșarea răscoalei anticolonialiste (1964)
26 Yemen : Proclamarea republicii (1962)
28 In anul 1820 s-a născut Friedrich Engels
30 Botswana : Proclamarea independenței (1966)

aprilie

4 Ungaria : Ziua eliberării (1945)
4 Senegal : Ziua independenței
7 „Ziua mondială a sănătății"
1 „Ziua internațională a foștilor deținuți și deportați politici antifasciști"
11 O.I.M. : Două decenii de la înființare (1949)
15 „Ziua libertății Africii"
17 Ziua solidarității popoarelor din țările afro-asiatice cu popoarele din țările Americii Latine
18 Irlanda : A 20-a aniversare a proclamării republicii (1949)
20 Două decenii de la primul congres mondial al partizanilor păcii (1949)
22 În 1870 s-a născut V. I. Lenin
24 „Ziua mondială a orașelor înfrățite"
26 Tanzania : Cinci ani de la unirea Zanzibarului cu Tanganika
27 Sierra Leone : Proclamarea independenței (1961)
27 Togo : Proclamarea independenței (1960)
29 Japonia : Sărbătoare națională, ziua de naștere a împăratului Hirohito (1901)
30 Olanda : Sărbătoare națională, ziua de naștere a reginei Juliana

L		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
J	3	10	17	24		
V	4	11	18	25		
S	5	12	19	26		
D	6	13	20	27		

mai

1 „Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc"
5 În anul 1818 s-a născut Karl Marx
5 Libia : „Ziua proclamării unității" (1963)
8 Aniversarea a 48 de ani de la crearea Partidului Comunist Român
9 România : Proclamarea independenței de stat (1877)
9 Cehoslovacia : Ziua eliberării (1945)
9 Aniversarea victoriei împotriva Germaniei hitleriste (1945)
14 Paraguay : Proclamarea independenței (1811)
15 Israel : Constituirea statului (1948), sărbătoare națională
25 Iordania : Proclamarea independenței (1946)
26 Guyana : Proclamarea independenței (1966)
27 Afganistan : Semicentenarul independenței (1919)

L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24	31	
D	4	11	18	25		

iunie

2 Italia : Proclamarea republicii (1946)
9 În urmă cu 35 ani au fost stabilite relații diplomatice între România și U.R.S.S. (1934)
10 Anglia : Sărbătoare națională, ziua de naștere a reginei Elisabeta a II-a
10 Portugalia : Sărbătoare națională
11 Filipine : Proclamarea independenței (1946)
17 Anguilla : Proclamarea independenței (1967)
20 Mali : Proclamarea independenței (1960)
26 Republica Malgașă: Proclamarea independenței (1
30 Congo (Kinshasa) : Proclamarea independenței (1

L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22	29	

1969 / CALENDAR LUMEA 1969 / CALENDAR

L		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
J	2	9	16	23	30	
V	3	10	17	24	31	
S	4	11	18	25		
D	5	12	19	26		

1 Cipru : Proclamarea independenței (1960)
1 China : Două decenii de la proclamarea Republicii Populare Chineze (1949)
1 Nigeria : Proclamarea independenței (1960)
2 Guineea : Proclamarea independenței (1958)
2 India : Centenarul Gandhi (1869)
4 Lesotho : Proclamarea independenței (1966)
4 U.R.S.S. În 1957 a fost lansat primul *sputnik*
7 R.D.G. : Două decenii de la proclamarea Republicii Democrate Germane
9 Uganda : Proclamarea independenței (1962)
12 Guineea Ecuatorială : Prima aniversare a independenței (1968)
[illegible] Laos : Proclamarea independenței (1945)
[illegible] Zambia : Proclamarea independenței (1964)
[illegible]iua Națiunilor Unite
[illegible] : Ziua de naștere a șahinșahului (1919)
[illegible]a : Proclamarea republicii (1923)

L		3	10	17	24	
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

3 Panama : Proclamarea independenței (1903)
7 U.R.S.S. : Marea Revoluție Socialistă (1917)
9 Cambodgia : Proclamarea independenței (1953)
10 „Ziua mondială a tineretului"
11 Austria : Proclamarea republicii (1918)
17 R.A.U. : Un secol de la inaugurarea Canalului de Suez (1869)
17 Ziua internațională a studenților
18 Monaco : Adoptarea Constituției (1917), sărbătoare națională
22 Liban : Proclamarea independenței (1943)
28 Mauritania : Proclamarea independenței (1960)
29 Iugoslavia : Constituirea Veceі antifasciste de eliberare națională (1943). Proclamarea republicii (1945)
29 Albania : Un sfert de veac de la eliberare (1944)
30 Barbados : Proclamarea independenței (1966)
30 R. P. Yemenul de Sud : Proclamarea independenței (1967)

L	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
M	3	10	17	24	31	
J	4	11	18	25		
V	5	12	19	26		
S	6	13	20	27		
D	7	14	21	28		

4 Dahomey : Proclamarea republicii (1958)
6 Finlanda : Proclamarea independenței (1917)
10 Ziua Drepturilor Omului
11 Volta Superioară : Proclamarea republicii (1958)
12 Kenya : Proclamarea independenței (1963) și a republicii (1964)
24 Libia : Proclamarea independenței (1951)
30 România : Proclamarea republicii (1947)

CASA ALBĂ FĂRĂ ACOPERIȘ

Felicia ANTIP

„Are aerul unei case în care nu s-a întîmplat niciodată nimic. Nu se vede nici o urmă a trecutului" — s-a plîns noua Primă Doamnă președintelui ales după ce, invitată și însoțită de soția președintelui în funcție, a vizitat saloanele, cabinetele de lucru și apartamentele Casei Albe, viitoarea ei locuință. Critica, formulată în decembrie 1960 de Jacqueline Kennedy, n-a fost și nici n-ar fi putut să fie repetată de Pat Nixon. Și ea a făcut tradiționalul tur al Casei Albe împreună cu Lady Bird Johnson, dar la sfîrșit singurul ei comentariu s-a referit la faptul că a văzut pentru prima oară încăperi în care nu intrase niciodată. (În ultimii opt ani, familia Nixon n-a fost invitată de loc la Casa Albă, iar în cei opt precedenți, cînd Richard Nixon a îndeplinit funcția de vicepreședinte al Statelor Unite, n-a frecventat decît marele corp central și aripa de est, construită în 1941 și rezervată musafirilor și recepțiilor, nu însă și aripa de vest, construită în 1912 pentru a servi drept locuință președinților și familiilor lor). Astăzi, interiorul Casei Albe, ca și grădinile din jurul ei, arată cu totul altfel decît în 1960, dar aproximativ exact așa cum au fost văzute de telespectatorii americani în februarie 1962, într-o emisiune de o oră : Jacqueline Kennedy, îndeplinind rolul de ghid, le-a arătat atunci încăperile restaurate și mobilate din nou după dorințele și planurile ei. Era punctul culminant al unei acțiuni de proporții americane. Tînăra soție a președintelui John Kennedy a dorit să rămînă în istoria Statelor Unite ca Prima Doamnă (expresia datează din 1877, cînd a fost folosită de o revistă pentru a o desemna pe Lucy Hayes la instalarea soțului ei) care a restabilit caracterul istoric al Casei Albe. Ultima ei inițiativă în această direcție datează din noiembrie 1963, cînd a cerut să i se furnizeze toată documentarea existentă despre funeraliile lui Lincoln, pentru a organiza într-un mod asemănător funeraliile lui John Kennedy. A insistat să pună personal la punct toate amănuntele — respingînd, de pildă, obiecțiile altor membri ai familiei Kennedy în privința aprinderii unei flăcări eterne pe mormînt — cu aceeași energie cu care a supravegheat fiecare detaliu al amenajării Casei Albe de la 20 ianuarie 1961, cînd s-a instalat acolo, pînă la 6 decembrie 1963, cînd a părăsit definitiv Washingtonul, plecînd la Georgetown.

Prima etapă : strîngerea unei ample bibliografii despre Casa Albă și cei 34 de ocupanți precedenți, și simultan efortul de a-i convinge pe președinte și pe membrii guvernului, aproape în unanimitate ostili proiectului ei. O dată obținut asentimentul de principiu, nimic nu i-a mai putut sta în cale. L-a înduplecat pînă și pe vicepreședintele Statelor Unite, Lyndon Johnson, să-i cedeze somptuosul candelabru din biroul său de la Senat pentru Sala Tratatelor din Casa Albă — în care se țineau consiliile de cabinet pe vremea președintelui Andrew Jackson, în care a fost semnat tratatul de pace la sfîrșitul războiului cu Spania și în care John Kennedy a semnat Tratatul de interzicere a experiențelor nucleare în trei medii. De ce ? Pentru că, din documente reieșise că inițial candelabrul aținase în Casa Albă, pînă cînd președintele Theodore Roosevelt, enervat de clinchetul neîntrerupt al cristalelor, l-a trimis în Capitoliu „ca să-l țină treaz pe vicepreședinte". Pe atunci, vicepreședintele Statelor Unite era William Taft, care adormea atît de des în timpul ședințelor, al recepțiilor și chiar al înmormîntărilor, încît mai tîrziu, cînd a devenit el însuși președinte, soția sa, Helen Taft, îi însoțea în toate împrejurările spre a-l trezi la nevoie.

Tot ceea ce foștii președinți vînduseră pentru că nu le-a plăcut, dăruiseră sau luaseră cu ei cînd au părăsit reședința prezidențială, trebuia să se întoarcă înapoi. Se solicitau, de asemenea, donații de la posesorii de mobile de epocă, tablouri, sculpturi etc., corespunzînd pretențiilor foarte stricte ale comitetului de experți constituit de Jacqueline Kennedy și condus de Henry Du Pont, directorul Muzeului de mobilă din secolul XVIII „Winterthur", și ale Comitetului pentru arte plastice dirijat de pictorul newyorkez James Foburgh.

Bineînțeles, „operația restaurare" a fost extrem de scumpă. Decorarea unei singure încăperi, așa-numita Cameră Verde, a costat mai mult decît cei 213 000 de dolari alocați de Congres pe vremea președintelui Truman pentru mobilarea tuturor celor 150 de camere ale Casei Albe. În sfîrșit, în dorința de a se asigura că opera ei va fi continuată, Jacqueline Kennedy a constituit Asociația istorică a Casei Albe, care editează ghidul Casei Albe, scris și ilustrat după directivele ei. Milioanele de turiști care vizitează anual Casa Albă, decretată Muzeu național, pot cumpăra ghidul cu un dolar, banii astfel obținuți urmînd să fie folosiți pentru continua înfrumusețare a interioarelor.

Înainte și după Kennedy, viața la Casa Albă a fost, cu variații de nuanțe, o reflectare la proporții corespunzătoare a vieții burgheziei americane mijlocii. Washingtonul fusese și a redevenit „primul dintre orașele de provincie ale Americii". Între miile de fapte, idei, iluzii, întîmplări înmănuncheate în legenda Kennedy, strălucirea rafinată imprimată în vremea lui recepțiilor de la Casa Albă a avut un rol primordial. Cei ale căror gusturi au fost contrariate au vorbit de snobism, de afișarea unui stil mai curînd francez decît american. Cert este că, sub influența soției sale, John Kennedy a deschis Casa Albă artelor și artiștilor. Primul invitat la dejun după instalarea soților Kennedy a fost coregraful George Balanchine. Secretarul de presă, John Salinger, el însuși pianist concertist în prima tinerețe, a ajutat-o pe Jacqueline să organizeze serate muzicale faimoase. La recepția în onoarea guvernatorului din Porto Rico a concertat Pablo Casals, la recepția în onoarea lui André Malraux — violonistul Isaac Stern, violoncelistul Leonard Rose și pianistul Eugène Istomin. Dineul în cinstea laureaților Premiului Nobel a fost agrementat de o lectură din operele nepublicate ale lui Ernst Hemingway. A citit actorul Fredric March. Scriitorii, actorii, pictorii, muzicienii la modă au fost înscriși pe listele de oaspeți obișnuiți ai Casei Albe.

Indiferent de mobilurile ei personale, Jacqueline Kennedy a realizat în orice caz un lucru remarcabil. Casa Albă a devenit, prin grija ei, un memorial al istoriei Washingtonului și al Statelor Unite.

De mai bine de un secol și jumătate, în clădirea de pe Pennsylvania Avenue 1600 s-au adoptat hotărîri de rezonanță majoră și, pe de altă parte, au petrecut anii cei mai importanți ai vieții lor șefi de stat foarte diferiți unul de altul. La 12 aprilie 1861, cînd confederații au atacat Fort Sunter, președintele Lincoln a chemat sub arme 75 000 de soldați. O parte dintre ei au fost încartiruiți în Camera de est și chiar pe coridoarele Casei Albe. În noaptea de 31 martie 1916, la mai puțin de o lună după reînnoirea mandatului său, Woodrow Wilson și-a luat mașina de scris pe terasa dinspre sud, pentru a compune mesajul pe care avea să-l citească, la 2 aprilie, în fața Congresului convocat în sesiune specială : Statele Unite intrau în război. La 7 decembrie 1941, atacul de la Pearl Harbour a implicat Statele Unite într-un nou război pe scara întregului glob. Ferestrele Casei Albe au fost camuflate. Franklin Delano Roosevelt își petrecea zile și nopți întregi în sala hărților,

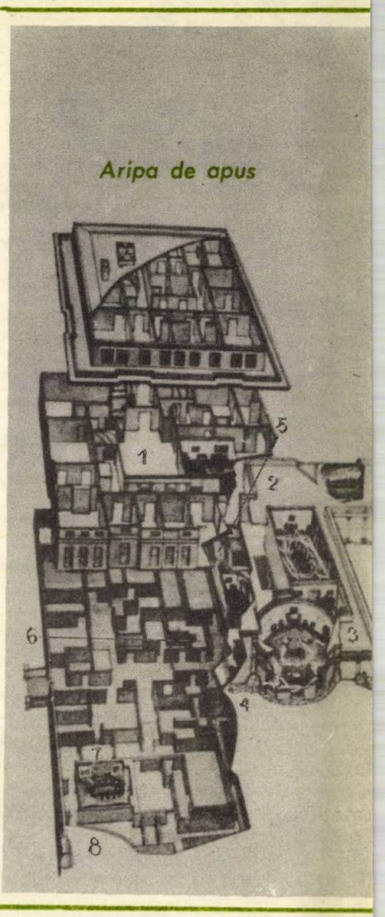

împreună cu Winston Churchill, care traversase special oceanul. Accesul publicului în Casa Albă a fost interzis, pe acoperiș au fost instalate mitraliere, la subsol s-a amenajat un adăpost aerian. În 1948, Harry Truman, omul care ordonase lansarea bombelor atomice la Hiroșima și Nagasaki, a transformat adăpostul aerian într-un imens adăpost antiatomic. În timpul crizei cubane din octombrie 1962, Casa Albă a fost sediul unui adevărat consiliu de război, pentru ca, la scurtă vreme după rezolvarea ei, să se decidă instalarea liniei directe de teleimprimator Casa Albă — Kremlin, așa-zisul „telefon roșu", destinat comunicărilor urgente în momente de tensiune internațională paroxistică. În noiembrie 1963, americanii aveau să se perinde prin marele salon din aripa de est, drapat în negru, unde fusese expus pe catafalc președintele asasinat.

În reședința prezidențială s-au consumat tragedii personale și s-au trăit momente de mare fericire. În salonul din aripa de est, unde a fost așezat catafalcul lui John Kennedy, șapte președinți ai Statelor Unite își celebraseră propria căsătorie. Cîțiva președinți au murit în dormitorul din aripa de vest, alții au fost transportați la Casa Albă după ce fuseseră asasinați. La Casa Albă s-au născut ori s-au cununat copiii multor președinți. La Casa Albă și-a pierdut mințile soția președintelui Lincoln.

Casa Albă. Piatra fundamentală a fost pusă la 12 octombrie 1793, dar primul ei ocupant a fost, cu începere din noiembrie 1800, al doilea președinte al Statelor Unite, John Adams, după întîi președinte al Statelor Unite, George Washington, început la New York, pentru a cărui în

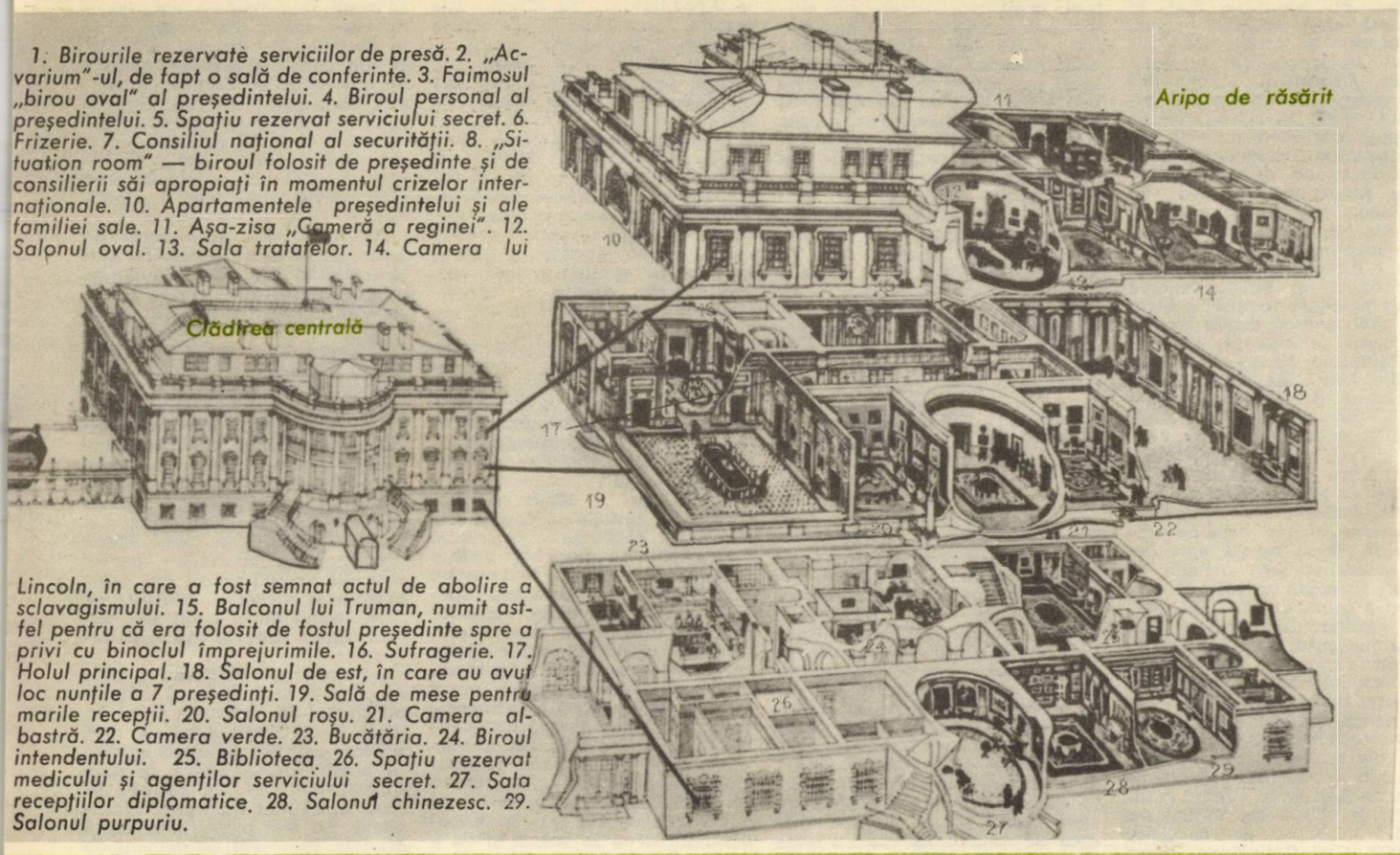

1. Birourile rezervate serviciilor de presă. 2. „Acvarium"-ul, de fapt o sală de conferinte. 3. Faimosul „birou oval" al președintelui. 4. Biroul personal al președintelui. 5. Spațiu rezervat serviciului secret. 6. Frizerie. 7. Consiliul național al securității. 8. „Situation room" — biroul folosit de președinte și de consilierii săi apropiați în momentul crizelor internaționale. 10. Apartamentele președintelui și ale familiei sale. 11. Așa-zisa „Cameră a reginei". 12. Salonul oval. 13. Sala tratatelor. 14. Camera lui Lincoln, în care a fost semnat actul de abolire a sclavagismului. 15. Balconul lui Truman, numit astfel pentru că era folosit de fostul președinte spre a privi cu binoclul împrejurimile. 16. Sufragerie. 17. Holul principal. 18. Salonul de est, în care au avut loc nunțile a 7 președinți. 19. Sală de mese pentru marile recepții. 20. Salonul roșu. 21. Camera albastră. 22. Camera verde. 23. Bucătăria. 24. Biroul intendentului. 25. Biblioteca. 26. Spațiu rezervat medicului și agenților serviciului secret. 27. Sala recepțiilor diplomatice. 28. Salonul chinezesc. 29. Salonul purpuriu.

putea orienta după nici un precedent. Inaugurarea oficială a avut loc la 30 aprilie 1789. Guvernul nu asigura reședința președintelui. Washington și-a găsit singur, pe Cherry Street nr. 10, cam prin dreptul Podului Brooklyn de astăzi, o locuință căreia i se spunea „Palatul". Martha Washington a constatat însă că „Palatul" este mai neîncăpător decît casa aristocratică în care trăiseră la Mount Vernon. În februarie 1790 au izbutit să închirieze o casă ceva mai spațioasă pe Broadway, dar după mai puțin de un an, la 1 decembrie 1790, guvernul s-a mutat la Philadelphia unde, conform hotărîrii Congresului, urma să rămînă pînă în anul 1800. George Washington și-a încheiat dublul mandat la 4 martie 1797. El n-a condus țara din orașul care avea să-i poarte numele. Statele Unite au fost prima țară din lume care — așa cum aveau să facă în secolul nostru Australia, Pakistanul și Brazilia — și-a construit un oraș nou pentru sediul guvernului central. A fost, între altele, o soluție pentru cearta dintre un număr mare de orașe — de la New York pînă la Boston — care solicitau fiecare pentru sine onoarea de a deveni sediul puterii executive și legislative federale, în speranța că aceasta le va spori atît prestigiul cît și bogăția. „Actul reședinței", adoptat de Congres în 1790, după ce se stabilise în principiu ca noua capitală să fie situată pe un curs de apă navigabil și într-o zonă centrală cuprinsă între Georgia și New Hampshire, prescria o suprafață nu mai mare de 10 mile pătrate „undeva pe rîul Potomac, între gurile Eastern Branch și Comogocheague". George Washington a încredințat inginerului francez Pierre Charles L'Enfant, care în timpul Revoluției luptase sub ordinele lui, misiunea de a desena planul noului oraș. Pentru „palatul prezidențial", L'Enfant a ales un loc din imediata apropiere a Potomacului și o axă nord-sud, perpendiculară pe axa est-vest, care urma să ducă de la clădirea Congresului la rîu. S-a instituit un concurs public pentru planul reședinței președintelui. Premiul, în sumă de 500 de dolari, a revenit arhitectului James Hoban, un american de origine irlandeză, care concepuse o clădire după modelul

conacelor englezești din secolul XVIII. De proporții armonioase, principala ei ornamentare avea să conste în dispoziția ferestrelor, deosebită pentru fiecare din cele trei etaje. Data punerii pietrei fundamentale face din Casa Albă cea mai veche clădire a Washingtonului. În vara anului 1800, cînd cel de-al doilea președinte al Statelor Unite, John Adams, a venit în noua capitală pentru a vedea dacă se va putea instala în ea o dată cu următoarea sesiune a Congresului, a găsit un sat urît, murdar, aproape impropriu pentru a fi locuit. Numai cîteva dintre camerele noii reședințe erau terminate, scara principală nu era gata, nu exista nici un sistem de încălzire. Toamna tîrziu a sosit totuși și soția președintelui, Abigail Adams. Iată prima ei impresie : orașul „e cea mai murdară groapă pe care am văzut-o vreodată folosită ca loc de comerț. După fiecare ploaie e o mlaștină". Tencuiala umedă făcea frigul de nesuportat. Abigail Adams întreținea continuu 13 focuri în cămine deschise, în încercarea zadarnică de a usca pereții.

În ansamblul clădirilor de cărămidă roșie care se ridicau rapid de jur împrejur, palatul prezidențial, construit din piatră albă de Virginia, contrasta în mod plăcut. Prin 1809, lumea a început să-l numească, firesc, Casa Albă, denumire care avea să fie oficializată de-abia sub președintele Theodore Roosevelt. Între timp, însă, Casa Albă a încetat la un moment dat să mai fie albă și era pe punctul de a nu mai exista de loc. În 1814, Statele Unite erau, de aproape doi ani, în război cu Anglia. Președintele James Madison nu credea însă că trupele britanice vor îndrăzni să atace capitala. Conducerea departamentelor apărării și flotei se afla în mîinile unor oameni slabi, nepregătiți, care l-au sfătuit să nu fortifice Washingtonul. Abia după ce trupele engleze, străbătînd statul Maryland, s-au apropiat primejdios de capitală, s-au luat cîteva tardive și ineficiente măsuri de apărare. La 23 august, James Madison a plecat pe front, lăsîndu-și temporar soția în Casa Albă. Dolley Madison și-a petrecut ziua împachetînd hîrtiile oficiale, încredințate spre păstrare președintelui. (Nu exista încă o arhivă națională.) O valiză conținea, între altele, textele originale ale Constituției și Declarației de Independență. A doua zi, soția președintelui s-a suit pe acoperișul Casei Albe în speranța că-l va vedea pe Madison revenind victorios de pe cîmpul de luptă. Pregătise chiar un banchet în onoarea lui și a ofițerilor săi. A avut însă parte de un spectacol dezolant : sute de soldați americani în derută, fugind în toate direcțiile. Soțul ei, pe care își propusese să-l aștepte în orice caz, nu se arătă. În cele din urmă a apărut un vechi prieten al familiei, Charles Caroll care a convins-o cu greu că nu mai are timp de pierdut : trebuia să fugă. În ultima clipă, Dolley Madison a hotărît să nu lase în Casa Albă portretul lui George Washington pictat de Stuart-Winstanley. Doi străini care treceau pe acolo au acceptat să-l ia cu ei, promițînd că-l vor duce într-un loc sigur. Au făcut-o, și astfel portretul lui Washington s-a păstrat, fiind astăzi singurul obiect din Casa Albă care a aparținut primei

→

reședințe prezidențiale. Dolley Madison nu ajunsese încă în siguranță cînd soldații englezi au pătruns în oraș, unde au început să incendieze clădirile publice. Capitoliul, sediul flotei, construcțiile aparținînd guvernului erau, în seara zilei de 24 august, într-o mare de flăcări. La Casa Albă, invadatorii, după ce au luat cu ei tot ceea ce li s-a părut mai de preț, au îngrămădit mobila în salon și i-au dat foc. Incendiul a durat toată noaptea. A doua zi dimineața, o furtună descrisă ca „cel mai înfricoșător uragan care a bîntuit vreodată orașul" a făcut să se prăbușească multe locuințe, a smuls arborii din rădăcini dar, în același timp, a stins incendiile. Din Casa Albă nu mai rămăseseră decît pereții înnegriți. Reconstruită de același Hoban și mobilată din nou, Casa Albă a fost gata în septembrie 1817, pentru președintele Monroe. Dar ca să-și merite din nou numele, piatra a fost acoperită, în exterior, cu un strat de vopsea albă. Două terase spre peluza sudică au fost primele adăugiri la clădirea inițială. Tot Hoban a construit, în 1824, porticul semicircular dinspre sud, iar la începutul mandatului lui Andrew Jackson impunătorul portic cu colonade dinspre nord. În mare, însă, Casa Albă a rămas neschimbată. S-a introdus apă curentă în 1832, în 1848 James Polk a fost primul președinte care a beneficiat de iluminarea cu gaz, iar în timpul mandatului lui Franklin Pierce s-a instalat un sistem de încălzire centrală. Deși Congresul aloca în fiecare an o anumită sumă pentru reparații și întreținere, Abraham Lincoln a găsit Casa Albă într-o stare deplorabilă. N-a putut organiza însă decît lucrările cele mai urgente, ca de pildă refacerea zidăriei subsolului pentru a împiedica pătrunderea șobolanilor.

Războiul de secesiune n-a fost singurul eveniment dramatic din viața lui Lincoln. Ca în orice război civil, rudele și prietenii lui se aflau și de o parte și de cealaltă a liniei frontului. Unul dintre fiii săi a murit de febră tifoidă, iar soția lui, Mary Lincoln, pe care a iubit-o și ocrotit-o toată viața, suferea, potrivit propriilor lui cuvinte, de „o nebunie parțială". După asasinarea lui Lincoln, Mary Lincoln a suferit un șoc nervos care a lăsat-o cinci săptămîni într-o stare de completă prostrație. Vînătorii de suveniruri au profitat pentru a pătrunde în încăperile nepăzite de la etaj și a fura mobile, lămpi, perdele. Covoarele au fost tăiate în bucăți, lambriurile au fost distruse cu dalta. Cînd s-au descoperit rezultatele vandalismului, văduva președintelui a fost acuzată deschis și pe nedrept de presă că și-ar fi însușit bunuri aparținînd statului.

Modernizarea continuă : în 1872 se introduce canalizarea, în 1880 o unică linie de telefon, în 1892, iluminatul electric. La începutul secolului nostru, președintele Theodore Roosevelt, găsind Casa Albă prea mică în raport cu noile cerințe, a cerut să se construiască o anexă. Așa a apărut, în 1902, aripa de vest. Unii se temuseră că anexa va strica armonia ansamblului. Nu s-a întîmplat însă așa. Peste patru decenii, în 1941, a fost ridicată aripa de est. În 1948, arhitecții chemați de președintele Truman pentru a adăuga un balcon porticului dinspre sud au atras atenția că era necesară o reparație capitală a întregului edificiu, care ar fi costat mai mult decît construirea unei clădiri noi. S-a apreciat însă că bătrîna Casă Albă merită sacrificiul financiar implicat. S-au alocat mai multe milioane de dolari și, în 1953, la inaugurarea președintelui Eisenhower, Casa Albă era iarăși nou-nouță.

De-a lungul celor 168 de ani de existență, familiile care o locuiau cîte patru sau opt ani (uneori, cînd președintele murea în exercițiul funcțiunii, chiar mai puțin decît patru ani) au adus cu sine stiluri și ritmuri diferite de viață.

La sfîrșitul erei Kennedy, Marianne Means, corespondenta trustului de presă Hearst la Casa Albă, a avut ideea de a consacra o carte rolului exercitat de Primele Doamne, influenței lor asupra președintelui și, implicit, a țării. Autoarea a ales 12 figuri într-un fel sau altul remarcabile, începînd cu Martha Washington și terminînd cu Jacqueline Kennedy. Au fost, între ele, gospodine, femei de lume, personalități puternice cu interes pentru viața politică, devotate mame de familie, femei extravagante. Chiar dacă zidurile și mobilele rămîneau aproape aceleași, Casa Albă se schimba cu fiecare din ocupantele ei. Prima dintre ele, Abigail Adams, soția unui președinte al Statelor Unite și mama unui viitor președinte, a exercitat atît asupra soțului cît și asupra fiului ei o influență remarcabilă, fiind la curent cu toate secretele de stat. Lucru șocant pentru vremea ei, Abigail Adams nu ezita să ia loc, în saloane, alături de bărbați și să discute cu ei probleme politice. A imprimat însă vieții sociale a Casei Albe un stil ceremonios, de o eleganță aproape rigidă. În anii mandatului lui James Madison, al patrulea președinte al Statelor Unite, la Casa Albă a început să pulseze o viață nouă, mondenă. Petrecerile vesele, balurile somptuoase se succedau aproape fără întrerupere. Nici măcar războiul, ocuparea capitalei și distrugerea Casei Albe n-au determinat-o pe exuberanta soție a președintelui, Dolley Madison, să renunțe la această trenă. În 1845, Sarah Polk, soția președintelui James K. Polk, a introdus, în schimb, o excesivă sobrietate. Timp de 12 ore pe zi, cei doi soți lucrau cot la cot la rezolvarea treburilor statului. Dacă erau obligați să dea o recepție, compensau timpul astfel „pierdut", lucrînd pînă noaptea tîrziu. Jocul de cărți, dansul, băuturile alcoolice au fost interzise la recepțiile Casei Albe. Împingînd austeritatea pînă la ultimele limite, Sarah Polk n-a mai permis să se servească nimic la recepții, nici măcar gustări, prăjituri sau băuturi răcoritoare.

Mary Lincoln a transformat Casa Albă într-un infern. Nimeni nu putea să prevadă cum va evolua dispoziția Primei Doamne de-a lungul unei zile. Zgîrcită și în același timp foarte risipitoare cînd era vorba să-și cumpere rochii extravagante (a contractat datorii colosale), de o gelozie morbidă, arogantă cu miniștrii și cu generalii, veșnic bănuitoare, nu ezita totuși să primească daruri costisitoare de la cei ce vroiau să-l influențeze, prin intermediul ei, pe președinte. Înalta societate din Washington ocolea Casa Albă. La 14 aprilie, ultima zi a vieții sale, Lincoln s-a dus la Teatrul Ford numai cu soția : generalul Grant și soția acestuia refuzaseră să-l însoțească pentru că, în momentul victoriei de la Appomatox, cu cîteva zile înainte, Mary Lincoln se purtase neobișnuit de agresiv și necuviincios cu doamna Grant.

Dacă era Lincoln a fost era de nebunie a Casei Albe, era Harding a fost era ei de rușine și corupție. După părerea unanimă a istoricilor, Warren și Florence Harding au înșelat încrederea alegătorilor. Dezvăluiri despre comploturi ale marilor petroliști urmărind secesiunea statelor bogate în petrol, sinucideri și demisii misterioase, banda din Ohio, favoritism, mită, Casa Albă patrona o situație intolerabilă. După moartea președintelui, Florence Harding i-a distrus metodic toate hîrtiile personale și oficiale. Nimeni nu va ști vreodată ce a vrut să ascundă : slăbiciunile și incompetențele soțului ei sau propriile ei acțiuni inavuabile.

Coincidența a făcut ca președinții în funcție în timpul celor două războaie mondiale, handicapați din punct de vedere fizic, să aibă nevoie în anumite împrejurări de o asistență specială pentru a-și putea îndeplini funcțiile de înaltă răspundere. Amîndoi au beneficiat de ajutorul excepțional de devotat și calificat al soților lor. În cazul lui Woodrow Wilson, incapacitatea a fost temporară, dar deosebit de dramatică. Ea a survenit după terminarea războiului, în octombrie 1919, cînd o congestie cerebrală, urmată de o hemiplegie, l-a pus în imposibilitate de a se mișca și de a vorbi. Edith Wilson, cea de-a doua soție a președintelui (se căsătorise cu ea în timpul mandatului acestuia), a hotărît, de comun acord cu medicul, să ascundă adevărul nu numai opiniei publice, dar chiar membrilor cabinetului și celor mai apropiați consilieri ai săi. Văzînd porțile Casei Albe păzite cu strășnicie pentru ca să nu pătrundă nici un vizitator, perdelele trase, gratiile de la ferestre, pe care, deși instalate încă pe vremea lui Theodore Roosevelt ca protecție împotriva mingilor propriilor săi copii, nu le observaseră niciodată pînă atunci, americanii au început să răspîndească cele mai teribile zvonuri : președintele e inconștient, ba nu, e nebun furios, ba nu... Și, între timp, Woodrow Wilson continua să conducă guvernul prin intermediul soției sale, care tria problemele urmînd a fi supuse aprecierii lui și comunica apoi deciziile. Nimeni nu va ști vreodată dacă Edith Wilson a fost un simplu intermediar sau un adevărat președinte ad-interim.

Franklin Delano Roosevelt a fost ajutat într-un cu totul alt mod de energica lui soție. Deși a petrecut la Casa Albă 12 ani, mai mulți decît orice predecesoare sau succesoare, Anna Eleanor Roosevelt a dormit, probabil, sub acoperișul Casei Albe mai puține nopți decît majoritatea soțiilor de președinți. „Casa lui Eleanor Roosevelt, scrie Marianne Means, era pămîntul, marea, aerul... L-a reprezentat pe președinte pretutindeni unde picioarele lui paralizate nu-l puteau duce". Între 1932 și 1940, Prima Doamnă, călătorind — cu automobilul, autobuzul, tramvaiul, metroul, trenul — a străbătut în medie 40 000 de mile pe an pentru a-l putea informa pe președinte despre ceea ce se întîmplă în țară. În timpul războiului, Eleanor a fost trimisă în repetate rînduri de președinte să inspecteze trupele americane de peste mări, din Anglia pînă în Insulele Pacificului. Au fost 12 ani de viață simplă, modestă, la Casa Albă. Eleanor Roosevelt împingea atît de departe lipsa de formalism încît, în locul unei recepții protocolare, a organizat pentru regele și regina Angliei un picnic la care s-au servit „hot-dogs" cu muștar.

Ajungem, din nou, acolo de unde am pornit, adică la anii președinției lui John Kennedy. „Unii președinți, scrie Pierre Salinger în cartea sa «Cu Kennedy», au văzut în Casa Albă o închisoare. În vremea lui Kennedy a fost o locuință omenească". Locuitorii ei știau să se bucure de viață, de frumusețea artei, de plăcerile unei societăți cultivate și spirituale. Sînt cunoscute — mai ales din cartea lui William Manchester, „Moartea unui președinte", scenele cele mai tari ale despărțirii familiei Kennedy de Casa Albă : împachetarea obiectelor personale ale președintelui din cabinetul oval, alegerea tabloului pe care Jacqueline a ținut să-l doneze Casei Albe și așa mai departe.

Administrația Johnson a adus cu sine o schimbare a stilului nu numai în politică, ci și în viața de la Casa Albă. A fost, afirmă cei ce au frecventat-o în acești ani, o epocă în care formalismul se combina în mod neașteptat cu lipsa de etichetă. Au fost primiți, în vizită oficială, peste 200 de oameni de stat, mai mulți decît sub oricare Administrație precedentă. Adesea, însă, recepțiile semănau cu petrecerile unor oameni de afaceri din provincie. De altfel, și lista invitaților a fost radical schimbată. Locul artiștilor și literaților din New York, Boston, Philadelphia a fost luat de petroliști și avocați din Texas, de oameni cu maniere mai simple și mai directe.

Ce va urma ? Richard Nixon și soția sa Patricia s-au pregătit, împreună, vreme de aproape 30 de ani, pentru a ajunge la Casa Albă. Au dus toate campaniile politice cot la cot. Fiică de miner, deprinsă cu munca de la 13 ani cînd, după moartea mamei sale, a trebuit să gospodărească pentru tatăl ei și pentru cei doi frați mai mari, Patricia Nixon provine, ca și soțul ei, dintr-o familie de quakeri. Fără a fi de o austeritate excesivă, viitorii ocupanți ai Casei Albe sînt înclinați spre un mod de viață sobru, serios, rezervat. Lista invitaților se va modifica probabil din nou.

Casa Albă își schimbă, pentru a 35-a oară, locatarii. Îi așteaptă cei peste 300 de angajați permanenți ai Casei Albe, grădinari și bucătari, electricieni și liftieri, tapițeri și mecanici — dintre care o bună parte au servit sub 4—5 administrații. Zilnic, de cinci ori pe săptămînă, 4 600 de turiști în medie vizitează primele două etaje ale clădirii centrale. „Iată, le spune ghidul, camera în care..."

Iar agenții serviciului secret veghează ca șirul să se scurgă în ritmul prevăzut, ca nimeni să nu rămînă în urmă sau să deschidă o ușă neinclusă în programul vizitei...

Robert Escarpit

NOTAȚII

MILĂ PENTRU CEI CE SE TÎRĂSC !

Un acord internațional pentru apărarea vieții cosmonauților ? Toată lumea îl va saluta. Vom avea, în sfîrșit, cel puțin o categorie de oameni a căror securitate va fi garantată pe deasupra frontierelor.

Acum ar trebui să vină rîndul celorlalți, al celor care, în loc să călătorească în capsule spațiale, merg cu mașina, călare sau pe jos. Sînt infinit mai numeroși decît cosmonauții, dar în lumea în care trăim sînt pîndiți de primejdii la fel de mari.

U Thant este neliniștit de această civilizație a spațiului care pare nepăsătoare față de viața umană. De fapt, însă, ea are grijă de propriii ei eroi. Totul este să-i cerem acum să se ocupe și de cei ce se tîrăsc.

OMUL ȘI OPERA

Nimic mai firesc decît să deplîngem pagubele și distrugerile pricinuite de ape patrimoniului artistic al Italiei. Pe de altă parte, nimic mai firesc decît apelul la solidaritatea internațională pentru a veni în ajutor italienilor loviți de aceeași calamitate în existența lor, în munca lor și în bunurile lor. Dar de ce să amestecăm una cu alta ?

Lumea asta nu-i atît de bogată încît să poată face risipă în materie de întrajutorare. Cum s-ar putea pune în cumpănă cel mai frumos dintre palatele Florenței cu locuințele a sute de familii alungate de inundații, un tablou magistral cu nobila modestie a sute de cămine ? E posibil oare să ni se spună să ne ocupăm de unele înainte de a sfîrși cu celelalte ?

Ceea ce a fost distrus nu va fi înlocuit niciodată, fie că e vorba de un om, fie că e vorba de o operă de artă. Vor exista, însă, întotdeauna alți artiști și alte bucurii care să ne consoleze pentru ce am pierdut, în timp ce minutele de viață furate de mizerie, de disperare, nimeni nu le va mai restitui vreodată.

CÎND DISPARE VENINUL

„Nu există ostilitate veșnică", a spus președintele Johnson la Honolulu. Și, fără îndoială, are dreptate. Nimic nu e veșnic. Greu, mai greu chiar decît reconcilierea unor vechi inamici, este să se obțină o anume sincronizare a reconcilierilor. Propria noastră istorie ne oferă, numeroase exemple în acest sens. Mai mult, trebuie să ai grijă ca atunci cînd culegi rodul păcii să nu împrăștii sămînța unui nou război.

Dar să nu căutăm nod în papură și să știm să ne mulțumim, pentru moment, cu ceea ce ne promite președintele Johnson : „Vine o zi cînd ura între două țări trebuie să dispară".

De acord. Totul este să nu dispară și cele două țări.

UN ADEVĂRAT CRITIC

În Brazilia, un oarecare Antonio Cirilo l-a ucis pe clovnul José Zacarias pentru că nu izbutise să-l facă să rîdă.

Iată, în sfîrșit, un adevărat critic, care își ia în serios chemarea ! A mers, fără îndoială, puțin prea departe în acțiunea de eliminare a artiștilor proști, care ar trebui să constituie principala misiune a criticului, dar reacția lui a fost, în esență, sănătoasă.

Pentru umorist ea este, în plus, încurajatoare. În general, cînd oamenii cinstiți trag în ei, asta se întîmplă nu pentru că l-ar găsi plicticos ci, dimpotrivă, pentru că și-a făcut prea bine meseria și i-a obligat să rîdă prea mult de ei înșiși.

(Din „*Le Monde*", rubrica „Au jour, le jour" — 1967—1968)

top secret

1968

Radu COSAȘU

Aceste fapte care n-au cutremurat lumea

Nu s-ar cere, la această oră a bilanțurilor și a perspectivelor, o sinteză serioasă și a cronicii secundare ? Sîntem cu toții obsedați de seriozitate și profunzime. Mă uit deci cu seriozitate și profunzime la miile de informații decupate din ziare, la teancurile de ziare sfîșiate cu o foarfecă nemiloasă, la zecile mele de creioane boante numai din sublinieri, la dosarele lunare burdușite cu știri și constat — cu o secretă plăcere — că o cronică secundară nu suportă sinteza anuală. Secundarul e antisintetic. Secundarul nu suportă epilogul. Tot ce e minor și neînsemnat nu acceptă un final. A vrea să pui punct acestor știri — mărunte, caraghioase, amuzante, superficiale — înseamnă să pui cruce vieții. Poți face un bilanț al violențelor pe glob, poți „sintetiza" numărul morților în cutremure cu cel al victimelor în accidentele de pe șosele, poți căuta concluzia marilor crize financiare, tot ce e serios și important trage la sinteză — dar între două lovituri de stat la antipozi, între două explozii grave, între două crahuri în care se joacă destine, între două declarații istorice și două evenimente fundamentale, lumea își permite, și își va permite pînă la răcirea ei, să transmită vești fără nici o însemnătate, vești neserioase, vești aiurite, vești care n-o cutremură de la pol la pol, vești care n-o zguduie în adînc, ci doar îi dau un fior ușor, o fac să zîmbească, să ridice din umeri lapidar : „fleacuri !"... Dar fără aceste fleacuri, lumea ar fi o planetă cu climă irespirabilă, populată doar cu bombardiere, computere, burse, curse, mandate, atentate și telexuri pe care se înscriu telegramele și dramele, o planetă prinsă în nesfîrșite convulsii, toate esențiale, toate cutremurătoare, toate majore.

Ca atare, în locul unei sinteze, voi face în calitate de cronicar cu totul secundar — altceva. Voi scotoci cu cea mai mare atenție în adîncul dosarelor mele burdușite cu știri cărora nu li s-a acordat nici o atenție ; voi cerceta cu cea mai profundă seriozitate conținutul miilor de vești neserioase ; și voi aduce la suprafață cu cea mai cutremurată grijă știrile care n-au cutremurat lumea în 1968 ; știrile care nu ne-au tulburat somnul, nu ne-au

înspăimîntat și nu ne-au lovit în moalele capului ; știri care ne-au lăsat în pace, nu ne-au spus nimic, mai tăcute și mai tainice decît cele transmise prin plicuri pe care scrie „top-secret". Poate că într-o singură noapte, o dată pe an, merită și ele un asemenea onor.

La o privire cu ochiul liber peste biroul meu, observ că nu sînt numeroase aceste vești, nedevorate încă de spiritul nostru informativ ; domeniile lor sînt însă diferite ; nu le voi comenta, firește — voi preciza doar perspectivele lor pentru specia umană, căci motto-ul oricărei activități de cronicar secundar sînt nemuritoarele cuvinte ale unui maestru vînător de hipopotami și balene : „dați atenție fiecărui iepure, niciodată nu veți ști de unde va sări !" Cine nu-i convins să urmărească la addenda acestui „studiu" un rezumat al cronicii secundare cu 30 de ani în urmă, săvîrșit pe datele puse la dispoziție de un strămoș al nostru, Jean Guérin, cel care ținea în 1937—'38—'40 rubrica de „evenimente" în serioasa și prestigioasa „Nouvelle Revue Française".

Deci...

IN DOMENIUL MARILOR ENERGII

● La sfîrșitul sezonului tauromahic (621 corride în 1968) se constată : „Pe de o parte, și aceasta-i latura negativă, taurii au manifestat într-o proporție îngrijorătoare o lipsă de forță, o slăbiciune a labelor care vor trebui remediate de crescătorii spanioli în cel mai scurt timp, altfel riscîndu-se degradarea corridelor... Pe de altă parte, contrar celor întîmplate în anii trecuți, politica de întinerire a cadrelor de toreadori ne-a adus în anul 1968 mari satisfacții. E latura sa pozitivă"... (În „L'Equipe" Paco Toledo : „Bilanțul anului tauromahic").

PERSPECTIVE :
de-ajuns de încurcate și nu numai pentru tauri.

● Houston (Texas) : săptămînal, vinerea, timp de trei ore, grupuri de cîte 15 oameni — de o parte polițiști, de cealaltă negri și albi antirasiști — își strigă din adîncul plămînilor tot ceea ce cred și gîndesc unii despre alții.

PERSPECTIVE :
frumoase, acolo unde stau față în față armate înarmate pînă în dinți.

● Alergătorul de cursă lungă, africanul Mathias Kaunda, se antrenează pentru Olimpiadă făcînd 15 mile zilnic lîngă o locomotivă care menține o viteză medie.

PERSPECTIVE :
luminoase, deci limitate (la călători, șefi de gară și casieri ai căilor ferate terorizați de pasageri)

IN DOMENIUL ARTELOR

● Margrit Werres (dansatoare din R.F.G.) străbate cele cinci continente recitînd poemele lui Rilke. E singurul om din lume care face așa ceva.

PERSPECTIVE :
minime, după cîte se pare.

● Ziaristul american W. Taylor își oferă serviciile tuturor celor care vor să aibă „păreri personale și competente" asupra spectacolelor dificile, „experimentale și de avangardă", fără să fi asistat la spectacol. Pentru 25 de dolari plus prețul biletului, Taylor se va duce la teatru în locul lor și a doua zi le va expedia o fișă de aprecieri cu care vor putea face față oricărei discuții intelectuale.

PERSPECTIVE :
mari, fără îndoială.

IN DOMENIUL SENTIMENTELOR

● Trei oameni de știință se închid timp de 70 de zile într-o cameră fără legătură cu exteriorul, pentru a studia reacțiile psihice în condiții de singurătate prelungită ; în primele trei săptămîni, ei trăiesc aproape liniștiți, îndeplinind exerciții precise, cîte 8 ore pe zi ; în a 22-a zi, renunțînd la exerciții, certurile izbucnesc violent între ei.

PERSPECTIVE :
nici să nu ne gîndim...

● Profesorul Lorenz (zoolog) descoperă că lupul își iartă învinsul care-și întinde supus grumazul, spre diferență de porumbel care e mult mai feroce în rarele cazuri cînd își biruie adversarul.

PERSPECTIVE :
prea complicate.

● Doi evadați din închisoarea din Butler (S.U.A.) se întorc la mai puțin de 24 de ore în celula lor : unul fiindcă-și pierduse ochelarii, celălalt cuprins de remușcări.

PERSPECTIVE : nule.

● La Centrul experimental pentru reabilitarea urangutanilor din statul Sabah (Malayezia) se observă că, după o cură de domesticire, exemplarele nu mai vor să se reîntoarcă la condițiile vieții sălbatice : lăsați din nou în arbori, urangutanii revin în casele lor cînd plouă ; ei preferă sarea și

ADDENDA 1938

Hollywood : în ciuda potopului abătut peste oraș, în luna martie nici o vedetă nu s-a înecat.

Amsterdam : pescarii din insula Marken sînt hotărîți să-și apere insula în fața năvalei de turiști.

Paris : inima și creierul pasionează opinia publică : o intervenție chirurgicală permite reanimarea cordului la un somer sinucigaș ; prof. Gosset prezintă un aparat care înregistrează vibrațiile infime ale creierului.

Berlin : se interzice fermoarul la rochiile de damă ; e urît și Germania are nevoie de oțel pentru lucruri mai serioase.

Bagdad : Institutul de orientalistică descoperă în Mesopotamia un joc de șah datînd cu 4 000 de ani înaintea lui Christos.

Paris : moare, în luna aprilie, Șaliapin ; ambasadorul Japoniei demonstrează în fața înaltei societăți pariziene cîteva exerciții de jiu-jitsu, după care ține o conferință despre materiile prime din țara sa.

Manaos (pe Amazon) : o expediție științifică pleacă în căutarea unui fluture uriaș măsurînd, zice-se, 50 de centimetri.

Paris : oceanografii explică temperatura scăzută a lunilor de vară prin faptul că Golfstreamul ar fi ocolit Bretania pentru a se deplasa spre Azore. Paul Reynaud observă că primirea făcută regelui Angliei la Paris a reintrodus în vocabularul francez cuvîntul : „grandios". În august, primăria Parisului oferă prințesei Margaret-Rose următoarele cărți : „Nenorocirile Sofiei", „Arta evului mediu" și „Cărare pierdută" (Le Grand Meaulnes).

Castelgandolfo : Papa declară, tot vara : „Lumii îi merge rău pentru că s-a uitat că genul uman formează o singură rasă". Mussolini, la Forli : „În problemele rasiale, noi mergem mereu înainte !" În Italia se face recensămîntul operelor de artă „duble" și „inutile". „Giornale d'Italia" propune abolirea gulerului și cravatei, denunțate ca „nocivități franceze".

Sterkstroom : se descoperă cel mai important craniu din istorie ; o fosilă de antropoidă, care e mai aproape de om decît de cimpanzeu.

Londra : după München, croitorii anunță că moda de iarnă va fi în culori deschise, vesele, „pacea ne-a redat bucuria de a trăi". Leon Blum și H. G. Wells cer ca premiul Nobel pentru pace să fie acordat președintelui Cehoslovaciei — Eduard Beneș.

New York : primarul La Guardia hotărăște ca paza consulatului german să se facă de polițiști evrei ; în principalele licee pentru adolescentele americane se introduc cursuri de machiaj ; în transmisia radiofonică a scenarului „Războiul lumilor" de H. G. Wells, crainicul Orson Welles imită atît de bine vocea președintelui Roosevelt, încît creează o panică demență.

Doorn : fostul împărat Wilhelm al II-lea conferențiază spiritual despre evoluția baldachinului.

Panama : Maregrafele constată că istmul panamez e supus unui fenomen de torsiune, provenit din deriva celor două continente americane.

Paris : La Congresul de chirurgie (noiembrie), Paul Valéry face elogiul mîinii omenești, „prin care omenirea se opune naturii".

ouăle de găină alimentației „naturale".

PERSPECTIVE : mărețe.

ÎN DOMENIUL RELAȚIILOR PĂRINȚI-COPII

● La Paris, cu ocazia sărbătorilor de iarnă, se pun în vînzare cărți de povești („Aventurile unui balonaș roșu"), fără text, doar cu desene ; părinții trebuie să inventeze de fiecare dată altă poveste la imaginea lipsită de explicații.

PERSPECTIVE : științifico-fantastice.

● D-nul George T. Singleton constată, conducîndu-și fiica acasă de la un bal, că fata nu-l mai aude. Doctorii dezleagă lesne misterul : auzul d-rei Singleton a fost supus de orchestrele electronice și amplificatoarele balului la o presiune de 120 decibeli. Specialiștii studiau pînă acum efectele zgomotelor produse de marile avioane superjet (140 decibeli), de perforatoare (130 decibeli) etc., de tot ceea ce depășea cei 85 decibeli — intensitatea de la care zgomotul prelungit pune în pericol auzul.

PERSPECTIVE : drăguțe, „vai, ce drăguțe, tu"...

ÎN DOMENIUL MESERIILOR OMENEȘTI

● Într-o cursă de trap la hipodromul de la Vincennes, driverul J. R. Goujon conduce calul „Toy" purtînd asupra sa, sub bluză, un minuscul emițător prin care comentează cursa, pentru radio Luxemburg, chiar în timpul desfășurării ei.

PERSPECTIVE : interesante, dacă metoda va fi experimentată și pe soldații care luptă în diversele războaie.

● Tînărul Keith Borst, 28 de ani, din Lincoln (Anglia), proaspăt detectiv în poliția orașului și dornic să se lanseze cît mai repede în noua profesiune, aranjează „o lovitură" cu cîțiva borfași, pentru a-i putea prinde apoi „la fix". Cariera lui Borst se încheie rapid.

PERSPECTIVE : limpezi.

● Primăria din Ondarra (Spania) dă un anunț pentru angajarea unui măturător, în condițiile următoare : candidatul va trebui să scrie 15 minute un dicteu dintr-un text modern, în jumătate de oră — să dezlege două probleme de aritmetică și, în sfîrșit, să facă o demonstrație a aptitudinilor sale în fața edililor.

PERSPECTIVE : de neînchipuit.

● La Covina, lîngă Los Angeles, 17 polițiști din cei 57 sînt aruncați în închisoare printr-un ordin al șefului lor, care socotește că astfel se realizează un pas esențial în educația profesională : nu poți menține ordinea dacă nu ești în stare să te pui în locul delicvenților. Totodată, cei 57 au fost obligați să se înscrie la cursurile unei facultăți.

PERSPECTIVE : emoționante.

ÎN DOMENIUL LUPTEI CU TIMPUL

● În prezența unui notar, a presei, a unor mari proprietari de restaurante și a trei degustători celebri (printre care Marcel Lebail, primul degustător al Franței în 1967), la Paris, în pivnițele prestigiosului local „Turnul de Argint", se săvîrșește „o experiență importantă" („Le Monde") : se iau 6 sticle de vin de Bordeaux înfundate cu dop de plută și alte 6, cu același vin, tras în aceeași zi și în același loc, din același butoi, înfundate însă cu capsule de aluminiu. Se hotărăște o degustare comparată peste un an — pentru a se dovedi că vinul înfundat cu capsulă metalică nu va avea o calitate inferioară celui păstrat sub clasicul dop de plută. „Capsula de aluminiu e dopul viitorului ?" (același ziar).

PERSPECTIVE : „Și ce o să fie ? Bere rece, la vară..."

● Aparat pentru ștergerea ridurilor la bărbați (și chiar la femei) : o mică sferă foarte fină, din fire foarte fine, care e trecută peste obraz cu ajutorul unui ac : după ce îndreaptă trăsăturile și cutele feței, aparatul rămîne la nivelul tîmplei. Urmele operației sînt imperceptibile, „chiar dacă pacientul e chel" — precizează prospectul.

PERSPECTIVE : înfloritoare sau macabre, după temperament.

ÎN DOMENIUL LIBERULUI ARBITRU

● La meciul de fotbal dintre obscurele echipe Toul—Commercy (campionatul regional francez), arbitrul Pierre Rodrigues e lovit de mai mulți suporteri ai echipei locale, nemulțumiți că partida s-a terminat la egalitate.

PERSPECTIVE : tragice, dacă oamenii nu mai suportă meciurile indecise.

● Pastorul din orășelul Excelsior (Minnesota, S.U.A.) decide ca vara, serviciul religios să aibă loc joia în loc de duminica, pentru ca enoriașii și Cel de Sus să se bucure în liniște și fără păcat de week-end.

PERSPECTIVE : strigătoare la cer.

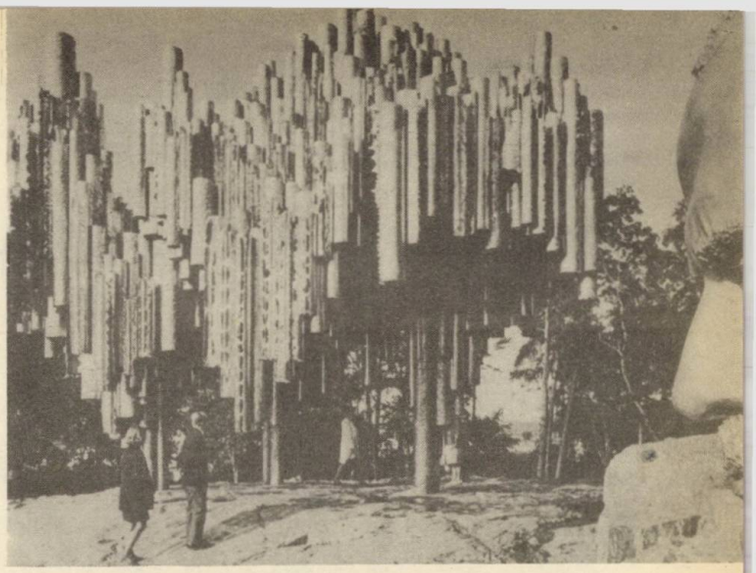

Omagiu marelui compozitor finlandez Jan Sibelius. La Helsinki, lîngă statuia lui, s-a construit o imensă orgă de oțel sprijinită pe pinii din preajmă

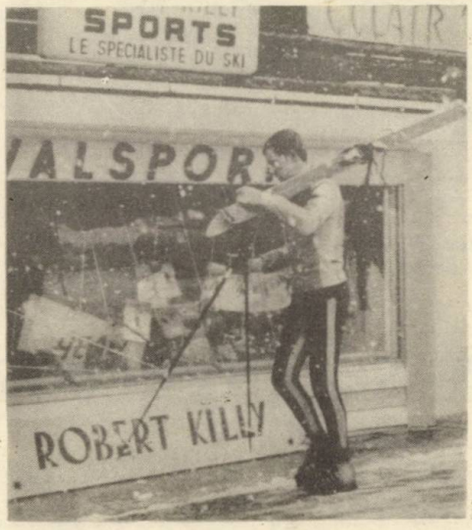

Foto-cronica 1968

Sportivul Jean Claud Killy ? Comerciantul Robert Killy ? Și una alta. E vorba de tată și de fiul său, cîștigător a trei medalii olimpice de aur la Grenoble. În orice caz, o reclamă ingenioasă pentru magazinul de articole sportive al lui Killy-senior.

Filmul unui dezastru : Marea Nordului înghite pe „Ocean Prince", una dintre cele mai mari platforme marine pentru explorări petroliere. Două milioane și jumătate de lire sterline se scufundă în mare. Din fericire, cei 45 de oameni aflați pe platformă au putut fi salvați cu ajutorul elicopterelor

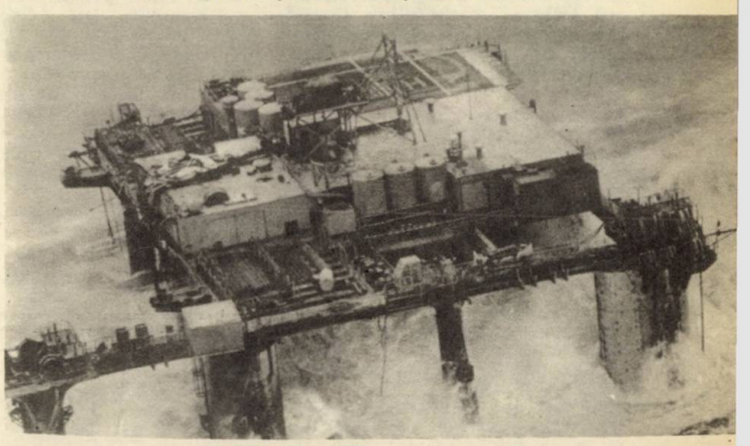

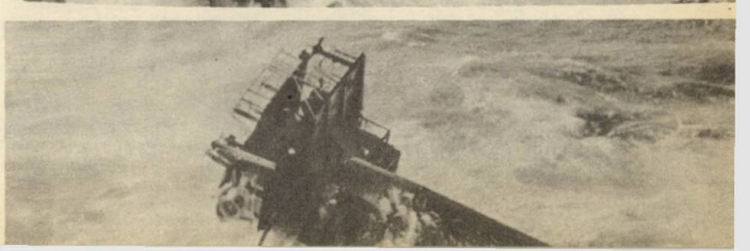

Dean Rusk, către William Rogers: — Hai să începem predarea. În sertarul de sus sînt antinevralgicele...
(Din „International Herald Tribune")

Cum se sugerează un „NU"

Art BUCHWALD

Unul dintre trucurile pe care trebuie să le deprindă orice preşedinte ales este cum se oferă cuiva un post pentru ca omul respectiv să fie obligat să-l refuze.

Nixon şi-a petrecut multe ore alegîndu-şi membrii cabinetului, dar şi-a folosit multe alte ore stînd de vorbă cu oameni pe care nu avea intenţia să-i includă în guvernul său. Unul dintre aceştia a fost guvernatorul Nelson Rockefeller. Cum i s-a oferit guvernatorului Rockefeller un post fără ca, de fapt, să i se ofere, vom afla abia cînd cei doi îşi vor scrie memoriile. Pînă atunci însă, putem încerca să ghicim cum s-au petrecut lucrurile.

— Nelson, ce bine-mi pare că ai trecut pe aici. Ce mai face soţia dumitale ?

— Mulţumesc, bine, Dick. Ei, cred că nu-i prea uşor să alegi guvernul potrivit pentru ţară.

— Aşa e, Nelson. Nu-i uşor să găseşti oameni devotaţi, cu capacitate de dăruire, dispuşi să vină la Washington şi să-şi petreacă patru ani adoptînd mari hotărîri istorice.

— N-o fi chiar atît de greu, Dick. Îmi închipui că mulţi oameni ar dori să facă parte din cabinetul dumitale.

— Cunoşti vreunul, Nelson ?

— Să-ţi spun drept, nu m-am prea gîndit la asta. Stai să vedem. Pentru funcţia de secretar de stat ar trebui să găseşti pe cineva cu un nume prestigios, care să se fi identificat cu serviciul public, o figură net liberală, eventual guvernatorul unui stat foarte mare.

— Exact aşa m-am gîndit şi eu, Nelson. Nu-mi vine însă în minte nimeni care să aibă toate aceste calităţi. Şi dumnezeu ştie cît au căutat oamenii mei. Dar pentru funcţia de ministru al apărării la cine te-ai gîndit, Nelson ? Ai putea să-mi sugerezi un nume pentru acest post ?

— Desigur, Dick. Cred că ar trebui să găseşti pe cineva cu un nume prestigios, care să se fi identificat cu serviciul public, o figură net liberală, eventual guvernatorul unui stat foarte mare.

— Aş prefera să-l păstrez pe Volpe pentru postul de ministru al transporturilor.

— Nu la Volpe m-am gîndit, Dick.

— Despre Reagan nu poate fi vorba. Dacă îl numesc pe Finch ministru al sănătăţii, învăţămîntului şi bunăstării, nu-l pot aduce şi pe Reagan în guvern.

— Nu m-am gîndit nici la Reagan.

— Atunci la cine te-ai gîndit, Nelson ?

— Nu m-am gîndit la nimeni. Încerc doar să răspund la întrebarea dumitale.

— Ce mai face soţia dumitale, Nelson ?

— Mai m-ai întrebat o dată. Mulţumesc, bine. Te-ai gîndit pe cine să numeşti în funcţia de ministru de finanţe ?

— Apropo, Nelson, ce mai face soţia dumitale ?

— Ascultă, Dick, trebuie să mă înapoiez la Albany. Mai există vreo problemă în care voiai să mă consulţi ?

— Să-ţi spune drept, Nelson, aş dori foarte mult să faci parte din echipa mea, şi există o singură funcţie-cheie, asupra căreia vor fi aţintiţi ochii tuturor, acum cînd fac aceste numiri.

— Sînt de acord cu orice îmi propui, Dick.

— Ţii minte ce scandal a ieşit cînd preşedintele Johnson l-a numit pe soţul secretarei sale în comitetul pentru activităţile subversive ?

— Sigur că-mi amintesc.

— Postul este disponibil, Nelson. Şi mă gîndeam că dacă ai fi de acord...

— Îmi pare rău, Dick. Îmi place funcţia mea de guvernator al unui stat foarte mare. Este prestigios, mă identifică cu serviciul public şi face din mine o figură net liberală. N-aş veni la Washington nici peste un milion de ani.

(Din **„International Herald Tribune"**)

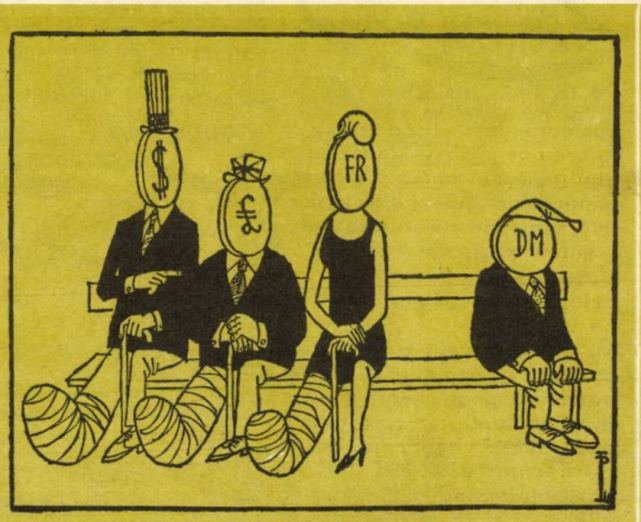

— Aşa sînt unii care vor să fie remarcaţi !
(Din „Punch")

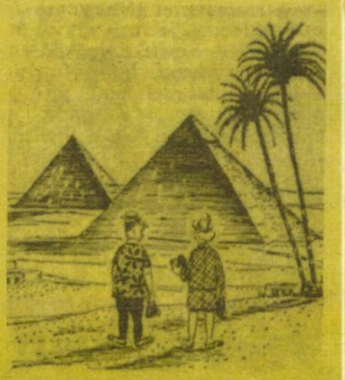

Turistul din S.U.A. :
— Mi se pare că pe acestea le-au făcut fără „ajutorul de dezvoltare"...
(Din „Die Welt")

„Proiectul final al comisiei oficiale pentru soluţionarea definitivă a inundaţiilor anuale din Italia".
(Din „Europeo")

realizarea neproliferării orizontale și verticale a armelor nucleare ; amorsarea procesului de dezarmare atomică și de dezarmare generală sub un control internațional eficace, condiții indispensabile pentru salvgardarea păcii și securității, a independenței și progresului economic al tuturor națiunilor ; largă cooperare internațională în domeniul utilizării pașnice a energiei nucleare, fără discriminări și opreliști în ceea ce privește transmiterea, în condiții corespunzătoare de securitate, a materialelor fisionabile și comunicarea informației științifice și tehnologice.

Luînd parte la lucrările Conferinței statelor neposesoare de arme nucleare, delegația României și-a adus contribuția la eforturile de clarificare a punctelor de vedere și de degajare a coordonatelor pe baza cărora problemele dezbătute să poată fi orientate spre soluții echitabile, conforme cu normele și etica internațională, cu acele principii de a căror aplicare este stringent legată garantarea păcii și securității popoarelor. Această idee a fost subliniată de șeful delegației, George Macovescu, prim-adjunct al ministrului afacerilor externe al României, în cadrul dezbaterilor generale : „Conștient de marile avantaje ale păcii și de imensele pericole reprezentate de războaie, poporul român și guvernul său se situează ferm pe poziția construirii păcii prin așezarea la baza relațiilor dintre state și popoare a unor principii acceptate de toată lumea : principiul independenței, al suveranității, al egalității în drepturi, al neamestecului în treburile interne, al respectului reciproc, al avantajului reciproc".

Dezbaterile și documentele Conferinței au plasat Tratatul de neproliferare a armelor nucleare, pe de o parte, în contextul general al problemei dezarmării atomice și dezarmării generale ; pe de alta, în cadrul normelor juridice și etice ale relațiilor internaționale așa cum sînt ele recunoscute de membrii Organizației Națiunilor Unite. Poziția fundamentală care s-a degajat din dezbateri — și care corespunde punctului de vedere exprimat de delegația română — apreciază tratatul ca pe un pas, de bună seamă important, spre înfăptuirea dezarmării, spre întărirea securității tuturor statelor, spre înlesnirea și promovarea colaborării în domeniul utilizării pașnice a tehnicilor atomice, ca pe o premisă — dar nu ca pe o concluzie. Acest mod de abordare ține seama de stricta interdependență a tuturor domeniilor implicate de necesitatea dezarmării relevă adevărul fundamental că soluțiile practice propuse unor probleme care interesează comunitatea statelor în ansamblu și pe fiecare membru al ei nu pot fi desprinse de baza principială a relațiilor internaționale.

Trecerea timpului a adus noi confirmări acestei poziții. Nu numai că, așa cum aminteam mai sus, ea s-a reafirmat cu aceeași fermitate la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. dar, lucru poate și mai semnificativ, cei ce doreau să vadă Conferința statelor nenucleare în stadiul unui episod dat cît mai repede uitării — și care, la Geneva, se manifestau atît de convergent — se află astăzi în fața unor dificultăți create din propriile lor rînduri. Dacă unul din coautorii Tratatului de neproliferare — Statele Unite — se arată puțin grăbit să-l ratifice, cauza pare să fie acea concepție potrivit căreia soarta păcii și securității popoarelor depinde de faimosul echilibru al armamentelor, mai ales al armamentelor nucleare, sursa adevărată a aberantei curse pentru acumularea de arme atomice și de vectori cît mai perfecționați. Și de unde, la Geneva, delegația S.U.A. nu-și economisea eforturile spre a-i convinge pe participanți că sarcina cea mai urgentă în materie este ratificarea Tratatului, iată că acum comunitatea internațională observă un comportament lipsit de convingere. O atare evoluție nu îndrituiește oare și mai mult opinia că respectarea principiilor și dezideratelor exprimate de majoritatea participanților la Conferința de la Geneva constituie piatra unghiulară a soluționării uneia din cele mai acute probleme ale lumii contemporane ?

Geneva, septembrie. Mian Arshad Husain, ministrul de externe al Pakistanului, primește simbolicul ciocănel de președinte al Conferinței statelor neposesoare de arme nucleare din partea lui Vittorio Winspeare Guicciardi, directorul general al Oficiului european al Națiunilor Unite

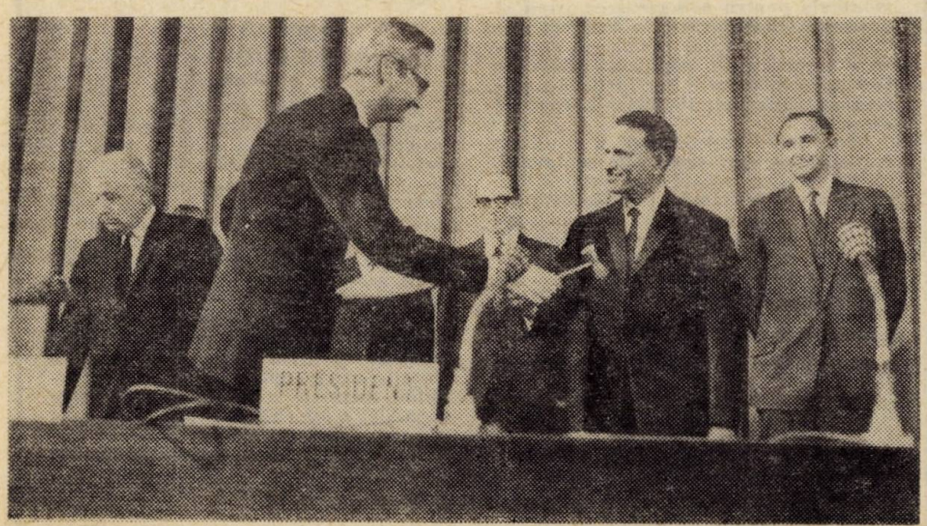

Nigeria: Firul Ariadnei

Corneliu Vlad

În înfățișarea sa cotidiană, Lagosul nu pare, la o primă vedere, atît de mult grevat de urmările conflagrației militare nigeriano-biafreze. Tot mai puține lucruri îți amintesc de faptul că te afli în capitala unei țări pradă războiului. Între ele, stivele de saci cu nisip care mai protejează încă zidurile principalelor clădiri administrative și prezența activă a militarilor în viața orașului : recruții ce se îndreaptă către cîmpurile de instrucție, posturile de pază instalate în fața principalelor obiective sau chiar foștii combatanți, acum invalizi de război, pe care-i remarci de la primele contacte cu strada. Dar animația deosebită de la centrele de recrutare ale armatei, evidentă oricui cu cîteva luni în urmă, a pierdut din intensitate.

Nimeni nu poate ignora efectele nefaste ale războiului. La Lagos ele sînt vizibile însă mai degrabă în dificultățile vieții economice și comerciale sau în noile greutăți întîmpinate de populație în asigurarea traiului. Dar despre amploarea pagubelor produse de înfruntarea militară îți vorbesc mult mai elocvent așezările din zona teatrului de operațiuni. Port Harcourt, „Rotterdamul Africii", principalul centru petrolier al țării, este constrîns la o inactivitate economică soldată zilnic cu pierderea a unui milion de dolari. Onitsha, odinioară cel mai important centru comercial din vestul african, este acum o așezare ruinată și depopulată. Iar Umuahia, ultimul bastion biafrez, localitate de 33 000 de locuitori înainte de tulburări, este astăzi în imposibilitate de a asigura un minimum de existență celor 640 000 de oameni care s-au refugiat aici din cauza luptelor.

Oricum, este foarte grea, deocamdată, întocmirea unui bilanț complet al pagubelor aduse dezvoltării generale a țării de cele 17 luni de ostilități ; cîți ani în plus are de recuperat Nigeria, stat care acționează pentru lichidarea decalajelor existente astăzi între nivelul său de dezvoltare și cel al țărilor avansate... Cineva calcula, de pildă, că numai în 1967 (asupra căruia au grevat doar șase luni de război), creșterea venitului național a fost mai mică cu trei procente decît în anii imediat anteriori. Cu atît mai serios este deci afectat ritmul de dezvoltare a țării în 1968, an în care ostilitățile au căpătat o amploare deosebită.

Există poate tentația ca bilanțul anului nigerian să înregistreze mai ales schimbările intervenite în raportul de forțe pe cîmpurile de luptă sau în com-

→

petiția politico-diplomatică dintre Lagos și Umuahia. S-ar putea, de pildă, trece la activul federal sprijinul neechivoc primit din partea majorității statelor africane (mai ales în cadrul O.U.A.), iar la cel biafrez faptul că regiunea estică a fostei Federații Nigeriene a obținut primele recunoașteri oficiale, ca stat independent, pe plan internațional, și că reprezentanții Lagosului au acceptat în cele din urmă să se așeze la masa tratativelor cu negociatori desemnați de Ojukwu. Sau faptul că guvernul de la Lagos crede, mai mult decît oricînd, în cucerirea ultimei porțiuni asupra căreia conducătorii ibo se consideră încă îndreptățiți să pretindă că-și exercită autoritatea, înainte de a se consacra luptei de guerilă, în timp ce colonelul Ojukwu poate declara satisfăcut că „însuși faptul de a supraviețui", în sine, constituie pentru Biafra o victorie.

Bilanțul anual al situației din Nigeria este în primul rînd un bilanț al dramei nigeriene. Valorilor materiale distruse de război li se adaugă pierderile omenești, fără precedent în istoria contemporană a Africii. Numărul celor ce au murit într-un an și jumătate în Nigeria, spunea cineva, depășește cifra victimelor războiului civil din Spania. Procentajul victimelor civile ale conflagrației este deosebit de mare ; pe acest fapt se bazează și învinuirea de genocid adusă de Ojukwu guvernului nigerian. Dat fiind caracterul grav al acuzației și aria sa largă de răspîndire, însuși guvernul de la Lagos a fost acela care s-a adresat opiniei publice mondiale pentru a se pronunța asupra veridicității ei. În consecință, experți ai diferitelor organizații internaționale sau societăți filantropice s-au deplasat în zonele locuite de populația ibo care au fost ocupate de trupele nigeriene. „N-am găsit nici o probă atestînd intenția cuiva din armata federală de a distruge poporul ibo ; folosirea termenului «genocid» este cu totul nejustificată" — sună concluziile unei comisii trimisă de O.N.U. și O.U.A. Diferitele rapoarte consemnează însă și sentimentul de teamă și nesiguranță încercat de locuitorii ibo față de militarii trupelor nigeriene. Autoritățile federale nu precupețesc mijloacele pentru a recîștiga încrederea acestor populații. „Întoarceți-vă acasă, frați ibo. Părăsiți pădurile, unde veți muri cu siguranță de foame. Părăsiți-l pe Ojukwu. Frații nigerieni vă oferă hrană, securitatea unui loc de muncă, pace pentru viitor" — scriu manifestele răspîndite în regiunile cu concentrație ibo ocupate de federali.

Chipurile copiilor ibo, adevărate spectre ale foametei, populează de luni de zile paginile presei mondiale. Ele atrag atenția, în general, asupra soartei critice a celor 10 milioane de oameni refugiați pe un teritoriu de forma aproximativă a unui triunghi cu laturi ce nu depășesc, nici una, 100 de kilometri lungime și care reprezintă actualele contururi ale Biafrei.

Pe fundalul întunecat al războiului, problema nigeriană, în cauzele, implicațiile și perspectivele sale de aplanare, se impune atenției într-o măsură tot mai mare. Practic, toate datele realității nigeriene din ultimele cîteva secole au fost raportate la actuala situație, în scopul explicării și depășirii sale cu succes. Între ele, nivelul diferit și căile specifice de dezvoltare a populațiilor hausa (cu o civilizație tradițională de tip musulman) și ibo (disponibilă într-o măsură mai mare contactelor și schimburilor de valori cu alte civilizații) ; acțiunea nefastă a sistemului de „conducere indirectă" adoptat de autoritățile coloniale britanice și perpetuat apoi în cadrul formulei de guvernămînt din primii ani ai existenței statului nigerian independent (care favoriza, după moment, una sau alta din populațiile țării) ; modul de repartizare teritorială a bogățiilor subsolului (aflate în majoritatea lor în zonele estice) ; imixtiunea în evoluția nigeriană a cercurilor imperialiste interesate în obținerea sau menținerea propriilor lor avantaje ; activitatea diferitelor forțe — politice, militare și tribale — sau lideri nigerieni...

Firul Ariadnei, menit să ghideze spre ieșirea din labirintul actualului moment nigerian, trece prin răspunsul pe care-l primesc o serie de întrebări, tot mai frecvent formulate în ultima vreme.

Care este în fond caracterul actualei încercări militare de forță — **un război civil,** apărut în perioada de formare a națiunii nigeriene, care ar urma să includă populațiile a căror conviețuire în ultimele secole s-a manifestat tot mai activ pe măsura apropierii de zilele noastre, sau **un război de autodeterminare** al populației ibo, care năzuiește crearea unui stat național propriu, desprins din teritoriul care și-a proclamat în urmă cu opt ani independența sub numele de Federația Nigeriană ? Justin Vieyra, redactorul șef al revistei „Jeune Afrique", căruia i-am formulat problema în acești termeni, a încercat să-mi răspundă apelînd la analogii în istorie ; părerea sa este că actualul conflict nigerian poate fi mai bine înțeles dacă ne gîndim, de pildă, la împrejurările care în secolele trecute au sîngerat teritoriile actuale ale Germaniei sau Italiei, contribuind prin aceasta la crearea statelor unitare de azi. Cursul evenimentelor din Nigeria a arătat că soluția militară nu numai că nu poate contribui decisiv, temeinic, la realizarea unității nigeriene, dar acționează chiar împotriva idealurilor propuse, aruncînd în luptă, una împotriva alteia, populații care urmează să constituie elemente ale națiunii invocate.

Pe de altă parte, în ce măsură poate fi îndreptățită crearea unui stat al etniei ibo, complet autonom față de Nigeria (ținînd seama evident și de marile suferințe cauzate acestei populații în timpul precedentelor formule organizatorice ale teritoriului nigerian) ? Frontierele statelor africane, trasate în timpul și în folosul foștilor colonizatori, sînt apreciate ca avînd adesea un caracter artificial ; și totuși, în cadrul O.U.A., țările membre au căzut de acord asupra menținerii statu quoului în ce privește granițele lor statale, judecînd că orice litigiu teritorial ar putea periclita grav pacea și stabilitatea acestui continent ale cărui energii sînt atît de solicitate astăzi de realizarea obiectivelor dezvoltării. O dată recunoscută ca țară independentă de către celelalte capitale africane, Biafra ar constitui o îndepărtare de la acest angajament. Și, apoi, în felul în care a fost concepută ca stat de colonelul Ojukwu și un grup de profesori ibo de la Universitatea din Ibadan, Biafra nu este consecventă aplicării în practică a principiului vizînd crearea unor state africane omogene sub raport etnic. În teritoriul Biafrei locuiesc, alături de ibo, cel puțin o duzină de alte etnii (după cum pe cuprinsul Nigeriei coexistă 170 de populații, iar în întreaga Africă circa 6 000 !).

Care este, așadar, calea de urmat într-o asemenea situație, cînd alternativa militară s-a dovedit, și aici, incapabilă de a oferi o rezolvare deplină și temeinică crizei ? În privința acestei întrebări, opiniile sînt, într-o măsură mult mai mare, convergente. Cîștigă continuu teren ideea că actul cel mai salutar îl constituie curmarea ostilităților, a tuturor acțiunilor presupunînd folosirea forței. Există în aceste ultime zile ale anului speranța legitimă în roadele reluării tratativelor, la care cele două părți aderă în principiu.

Din declarațiile anului

AMIR ABBAS HOVEIDA
primul ministru al Iranului

„Imperativele solidarității internaționale și necesitățile colaborării, ca și îndatoririle membrilor marii familii mondiale pentru salvgardarea păcii și depunerea de eforturi în vederea îmbunătățirii condiției sociale și economice a popoarelor, angajează diferitele țări să-și întărească legăturile de prietenie, indiferent de distanța care le desparte.

Dezvoltarea multilaterală a relațiilor Iranului cu alte state este o dovadă care ilustrează o dată mai mult că țări cu orînduiri sociale și politice diferite nu numai că pot coexista în mod pașnic dar, dezvoltîndu-și schimburile comerciale și alte practici folosite în general în relațiile internaționale, pot îmbunătăți condițiile de existență ale popoarelor lor, contribuind astfel la instaurarea unei lumi mai bune".

(Din declarația făcută revistei „Lumea").

HABIB BOURGUIBA
președintele Republicii Tunisiene

„După părerea mea, principiile pe care trebuie să se bazeze relațiile internaționale sînt, înainte de toate, respectarea suveranității fiecărui stat, neamestecul în treburile interne ale altor state. Aceste principii trebuie să fie respectate mai ales de către țările mari, împotriva oricăror tendințe de a trata țările mici într-un mod necorespunzător cu aceste principii. Demnitatea unui stat nu are nici o legătură, nu este condiționată de suprafața teritoriului său ori de numărul de milioane al locuitorilor."

(Din interviul acordat revistei „Lumea").

KURT WALDHEIM
ministrul afacerilor externe al Austriei

„Cred că există posibilități promițătoare pentru o continuă intensificare a cooperării europene atît pe plan bilateral, cît și pe plan multilateral. Calea bilaterală face cu putință ca statele respective să țină seama în modul cel mai favorabil de interesele lor imediate. Există însă și o serie de probleme comune, pentru a căror rezolvare pare a fi eficientă calea multilaterală.

Cred că în cazul cooperării regionale pe tărîmul economiei, tehnicii, științei, culturii etc., vor avea și în viitor o funcție utilă contactele pe baza rezoluției unanime a Adunării Generale a O.N.U. 2 129 (XX) cu privire la cooperarea între statele europene cu sisteme sociale și economice diferite".

(Din interviul acordat revistei „Lumea").

Dezbaterea decalajelor economice

Eugen Preda

Într-o noapte de sfîrșit de ianuarie, încărcată de arome străvechi, urmăream pe aeroportul Palam, din apropiere de Delhi, forfota caracteristică unei mari plăci turnante de comunicații internaționale. Persoanele care coborau grave sau zîmbitoare din uriașele avioane cu reacție nu aveau, însă, deloc înfățișarea unor turiști, atrași de faptul că „iarna" rămîne anotimpul cel mai blînd al subcontinentului indian. Într-adevăr, tocmai în acest anotimp clima este dulce, atmosfera proaspătă, pomii își schimbă frunzele, întreaga natură se reînnoiește pentru a suporta parcă mai bine jarul verii tropicale și torentele ploilor din perioada musonului. În consecință, în fiecare „iarnă" se înregistrează cel mai mare aflux de turiști, avizi să cunoască mărturiile străvechii civilizații de pe aceste meleaguri, monumentele despre care s-a dus vestea că sînt „un vis de marmură, proiectat de titani și finisat de bijutieri".

Pasagerii pe care îi priveam nu aveau ghiduri sau genți de voiaj în mîini. Ei erau obișnuiți să surîdă cînd „blitz"-urile fotoreporterilor străfulgerau noaptea. Tineri secretari cu serviete de forma unor valijoare — ultimul blazon al „modei" diplomatice — îi urmau cu un aer de gravitate, funcționari ai protocolului veneau în întîmpinare, căutînd să descifreze, de la prima vedere, cu cine au de-a face. Această „invazie" de membri ai guvernelor, diplomați, consilieri, experți, avea să transforme capitala Indiei, pe întreaga perioadă a iernii, în orașul celui de-al doilea U.N.C.T.A.D. (Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare).

Calendaristic, reuniunea de la New Delhi a deschis seria marilor conferințe internaționale ce au avut loc în 1968. Ca profil, ea a reprezentat cea mai amplă întîlnire consacrată unor aspecte de prim ordin ale relațiilor economice internaționale care s-a desfășurat vreodată. În prima zi de februarie, cei 1 600 de delegați, veniți din 121 de țări și din partea a 44 de organizații internaționale specializate sau oficioase, s-au reunit pentru ceremonia de deschidere în moderna sală de conferințe a hotelului Ashoka, inaugurată cu acest prilej.

Delegațiile au luat loc, în ordinea indicată pe invitații, și după aspectul lor exterior nu era prea lesne să le deosebești. Totuși, în această sală imensă, se aflau reprezentanții a 36 de țări, cu un venit anual pe locuitor mai mic de o sută de dolari. În aceste țări trăiește jumătate din populația globului. În aceeași sală, se găseau și delegații tot a 36 de țări, avînd la un loc o populație ce reprezintă 29 la sută din locuitorii planetei noastre, dar care dispun de un venit anual de 750 de dolari pe locuitor. Delegații nu erau, desigur, grupați în funcție de nivelul dezvoltării economice a țării din care proveneau. Totuși, distanța dintre acești poli reali îndreptățea remarca unui diplomat că decalajul în dezvoltarea economică face ca în cadrul principiului că toate țările sînt egale între ele, „unele să fie mai egale decît altele".

O mare parte dintre cei care asistau la ceremonia de deschidere, ca și la lucrările propriu-zise ce urmau să continue la Vighyan Bhavan (Palatul Științei), avuseseră prilejul să-și compare punctele de vedere și la alte reuniuni internaționale. Mulți se cunoscuseră în 1964 la Geneva, în cursul primei Conferințe pentru Comerț și Dezvoltare, care a propulsat ca subiect major al calendarului diplomatico-economic internațional subdezvoltarea, problema nr. 1 pentru două treimi din omenire. În cadrul feeric de la poalele Mont Blanc-ului și din imediata vecinătate a Léman-ului, datele problemei au avut însă un caracter mai abstract. Veniți în India, participanții la Conferința de la New Delhi întîlneau, după cum s-a exprimat premierul Indira Gandhi în cuvîntarea inaugurală, „problemele pe care le cunosc toate țările confruntate de dificultăți și le vor vedea, chiar, proiectate pe un ecran mare".

Acest cadru mai larg al Conferinței a făcut ca în cutia de rezonanță a dezbaterilor, ce s-au prelungit două luni, să răsune cu deosebită claritate principalele preocupări pe care le pune subdezvoltarea. Au reieșit mai pregnant vastele dimensiuni ale fenomenului subdezvoltării, acuitatea, caracterul mondial și implicațiile lui profunde asupra ansamblului relațiilor internaționale.

La Vighyan Bhavan, activitatea se desfășura continuu. Ședințele se succedau în plenară, în comitete, în grupuri de lucru. Se afirmă că membrii secretariatului Conferinței s-au înapoiat la sediul lor din Geneva cu 5 159 de documente emise între 1 februarie și 29 martie, în timpul deliberărilor din capitala indiană. Dar acest Everest de hîrtii nu face decît să confirme o dată în plus constatarea formulată în raportul final, și anume că, asupra problemelor fundamentale, Conferința nu a reușit, „datorită divergențelor de vederi care subzistă, să ajungă la concluzii general acceptabile". Conferința a risipit iluziile celor ce se așteptau la adoptarea unor soluții magice în eliminarea decalajului economic — consecință a politicii imperialiste — care se accentuează continuu între regiunile lumii.

S-a văzut că drumul spre accelerarea ritmului creșterii economice, pe care Conferința l-a consacrat ca element primordial al unei strategii a dezvoltării, este anevoios și presărat cu numeroase obstacole pentru țările în curs de dezvoltare. Secretarul general al U.N.C.T.A.D., Raul Prebisch, la a cărui recentă demisie a contribuit, fără îndoială, și situația în care s-a încheiat reuniunea de la New Delhi, avertiza de la tribuna marii săli din Vighyan Bhavan: „U.N.C.T.A.D. nu este o excursie de sfîrșit de săptămînă care poate fi împiedicată de vreme rea. Din contră, noi ne pregătim pentru o călătorie lungă și grea, în care prognozele meteorologice nu trebuie să-i abată pe participanți de la realizarea scopului final al călătoriei".

Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare prevede și alocarea de fonduri destinate utilizării aviației agricole în țările africane. În imagine: pe un aeroport etiopian, pompele unui avion sînt încărcate cu insecticid lichid pentru combaterea dăunătorilor agricoli

Evantaiul problemelor abordate la Conferință a fost extrem de larg, pornind de la necesitatea stabilizării prețurilor materiilor prime pînă la aspectele specifice ale țărilor lipsite de litoral, de la extinderea și diversificarea exporturilor articolelor manufacturate și semifinite ale țărilor în curs de dezvoltare pînă la măsurile în vederea elaborării unor principii care să reglementeze relațiile comerciale internaționale în favoarea dezvoltării. În cursul lucrărilor Conferinței am discutat cu numeroși participanți. Interlocutorii mei din țări în curs de dezvoltare vorbeau cu multă amărăciune despre sfaturile moralizatoare oferite cu generozitate de la tribună de către reprezentanți din țări capitaliste dezvoltate. La unii dintre ei se vădea însă o manieră unilaterală de a concepe problema dezvoltării, absolutizîndu-se latura sprijinului exterior deși, ca o consecință a dezbaterilor Conferinței, a fost recunoscut, în principiu, primatul eforturilor proprii.

Un merit al Conferinței l-a constituit, fără îndoială, faptul că a clarificat necesitatea unei strategii globale a dezvoltării în sensul conjugării acțiunii

→

centrelor industrializate cu cele ale țărilor mai slab dezvoltate. Sensul acestei strategii a fost definit astfel : susținerea unei politici viguroase de dezvoltare internă prin măsuri de cooperare internațională pe plan comercial și în domeniul financiar. „A dori să înfrunți problemele dezvoltării fără măsuri care să transforme structurile interne și să descătușeze forțele care pot impulsiona creșterea și fără o reașezare a relațiilor economice internaționale pe baze noi, echitabile și conforme noilor realități mondiale ar însemna să ne menținem într-un cerc vicios", îmi spunea conducătorul unei delegații dintr-o țară a „lumii a treia", într-o convorbire avută în timpul unei pauze a lucrărilor.

Deși dezbaterile apăreau adeseori ca avînd un caracter „tehnic", la activul Conferinței trebuie înscris și faptul că aici s-a întărit convingerea că încordarea politică și cea economică în lume sînt interdependente și că este necesar să se acționeze simultan pe ambele fronturi. Adresîndu-se participanților, secretarul general al O.N.U., U Thant, sublinia : „Elementele cele mai importante ale securității internaționale sînt dezvoltarea economică și progresul social și nu armamentele și forțele armate, oricît de puternice ar părea ele". Desfășurarea Conferinței într-o țară situată în vecinătatea teatrului agresiunii americane împotriva poporului vietnamez a dominat multe dintre preocupări. Un înalt funcționar al O.N.U. remarca în cursul unei întîlniri că suma cheltuită de Statele Unite în Vietnam echivalează cu dublul venitului pe cap de locuitor al întregii populații a Indiei. De altfel, mulți vorbitori au exprimat sentimentul de frustrare pe care-l încearcă țările în curs de dezvoltare pentru risipa provocată de politica agresiunii și cursa înarmărilor, în locul folosirii mijloacelor financiare în scopul sprijinirii învingerii subdezvoltării.

Cu autoritatea conferită cuvîntului României socialiste în viața internațională de edificiul înfăptuirilor sale interne și caracterul constructiv și rațional al politicii sale externe, delegația țării noastre a adus o contribuție apreciată de numeroși participanți la lucrările reuniunii. Împărtășindu-și experiența fără a da lecții, avansînd propuneri clare și la obiect, preocupările delegației române s-au înscris în circuitul eforturilor menite să deschidă ferestrele spre un mecanism comercial și financiar corespunzător cerințelor noi ale vieții internaționale.

U.N.C.T.A.D.—2 rămîne un jalon important în lupta pentru eliminarea inechităților din viața economică internațională ; conferința a scos și mai puternic la lumină liniile mari ale „strategiei dezvoltării" și tendințele ce i se opun. Conferința a contribuit la procesul de defrișare a terenului în vederea stabilirii obiectivelor viitoare, care să permită țărilor în curs de dezvoltare să îmbine fructificarea la nivel maxim a eforturilor lor cu sprijinul mai substanțial din partea statelor dezvoltate și a Națiunilor Unite.

Marți..., din 4 în 4 ani

George Serafin

Din patru în patru ani, în prima zi de marți a lunii noiembrie, americanii realizează marele act al dezmințirii reputației, ferm și larg răspîndite, că ar fi superstițioși. Căci ce importanță mai poate avea faptul că faimoșilor lor zgîrie-nori le lipsește întotdeauna etajul 13 sau că nici o casă nu poartă ca semn de identitate același număr fatidic, atîta vreme cît cel mai însemnat moment politic al vieții interne a țării — alegerea președintelui însuși, ca și a Camerei Reprezentanților, a unei treimi din Senat, a foarte numeroși guvernatori, judecători etc. — se petrece tocmai într-o marți, pe care însuși „manualul elementar al superstițiosului amator" o califică drept cea mai nefastă zi a săptămînii ?

Așadar, pentru împlinirea acestui eveniment menit să deschidă (întotdeauna) o nouă serie de patru ani „din cei mai buni ai Americii", s-a ales această zi care — dincolo de corelațiile pseudo, cripto sau ortodox-mistice pe care le evocă — are incontestabil și o serie de virtuți care țin deopotrivă de psihologie și sociologie : este ziua în care americanii, în general vorbind, au depășit mahmureala nostalgică tipică primei zile post weekendiene — adică luneа — și încă nu au obosit de munca săptămînii pe care, în fond, de abia o încep. O zi, deci, ideală din punctul de vedere al relaxării fizice și morale pentru îndeplinirea unei îndatoriri de cea mai înaltă responsabilitate cetățenească.

Beneficiind în mod echitabil de aceeași stare de spirit, numeroșii corespondenți străini aflați în Statele Unite fie în vederea evenimentului, fie permanent, fie cu alte scopuri (ca, de pildă, sesiunea Adunării Generale a O.N.U.) au trăit împreună cu aproape 100 de milioane de americani (cealaltă jumătate a populației — copii sau blazați — nefiind direct interesați) suspensul prelungit al finalizării unei curse electorale cam dezamăgitoare pentru cei învățați cu nota de mare spectacol (culori, fanfare, costumație și eventual încăierări) ce însoțește de obicei orice campanie prezidențială.

Suspensul — de mare clasă — s-a derulat pe ecranele televizoarelor. Este adevărat că gentilețea gazdelor a pus pe ziariștii străini în contact direct cu centrele și cabinele de vot. Aici ce-au văzut însă ? Șiruri de oameni foarte calmi — și aceasta indiferent de cartierele vizitate — pregătindu-se să manipuleze complicate mașini electronice menite să tălmăcească în cifre definitive opțiunea alegătorilor pentru unul sau altul din candidați.

Din declarațiile anului

ANTONIO CARILLO FLORES
secretar de stat pentru afacerile externe al Mexicului

„Sîntem convinși că pacea pentru a fi fermă, durabilă și dreaptă, trebuie să se bazeze pe respectarea dreptului tuturor popoarelor, mai ales pe dreptul lor de a-și hotărî singure soarta, drept care stă la baza celorlalte. Dreptul de a-și hotărî singure soarta cere, la rîndul lui, ca toate statele, mari, mici, mijlocii să respecte principiul neintervenției".

(Din cuvîntarea rostită în cadrul celei de-a XXIII-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.).

INDIRA GANDHI
primul ministru al Indiei

„Principiile neamestecului unui stat în afacerile interne ale altui stat, respectului suveranității, integrității teritoriale și independenței politice a tuturor statelor sînt pietrele unghiulare ale coexistenței pașnice".

(Din cuvîntarea rostită în cadrul celei de-a XXIII-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.).

TORSTEN NILSSON
ministrul afacerilor externe al Suediei

„Convingerea noastră este că istoria merge ferm spre adîncirea interdependenței. Pentru a supraviețui, omenirea trebuie să coopereze. Privite în această perspectivă, conflictele militare la care asistăm pot fi apreciate ca o revenire temporară la un mod primitiv de a gîndi și acționa, propriu unei ere depășite. Să reacționăm cu hotărîre împotriva unor asemenea reveniri, să sprijinim acea tendință care este a viitorului".

(Din cuvîntarea rostită cu ocazia vizitei în Suedia a delegației de stat române).

MICHAEL STEWART
secretar de stat pentru afacerile externe al Marii Britanii

„Dacă două state vor să dialogheze, este esențial ca fiecare să înțeleagă de la ce pornește poziția celuilalt. Acest lucru este facilitat dacă între ele există relații bilaterale în diverse domenii. Acesta este raportul între relațiile bilaterale și climatul internațional".

(Din interviul acordat revistei „Lumea").

ALESSANDRO PERTINI
președintele Camerei Deputaților a parlamentului italian

„Consider că relațiile de colaborare între statele cu orînduiri sociale diferite pot fi realizate în ciuda deosebirilor ideologice. La aceasta își pot aduce contribuția nu numai schimburile comerciale, ci și întîlnirile cu caracter cultural și politic. Sînt de părere că statele cu regimuri diferite pot găsi un teren comun de înțelegere, călăuzindu-se în mod leal după voința de pace, libertate și independență a tuturor popoarelor, respectul principiului independenței naționale și al neamestecului în treburile interne. După părerea mea, trebuie acționat pentru a se depăși împărțirea lumii în blocuri militare. Totodată, cred că trebuie să ajungem la o dezarmare nucleară deplină".

(Din interviul acordat revistei „Lumea").

Care au fost, de astă dată în număr de trei. S-a întîmplat uneori în trecut ca pe lista candidaților la președinție să se mai găsească trei sau chiar patru nume. Niciodată însă prezența celorlalți alături de primii doi — democratul și republicanul — nu reprezenta un factor de natură să intrige în așa măsură opinia publică americană că în alegerile din 5 noiembrie 1968. De ce ? Deoarece, de astă dată, al treilea reușise să împingă pe primul plan al preocupărilor marea întrebare dacă alegerile vor prilejui opțiunea clară pentru un nou președinte al Statelor Unite, sau vor determina, dimpotrivă, o criză constituțională.

În seara și noaptea de marți, 5 noiembrie, spre miercuri 6 noiembrie, New York-ul era și mai luminat ca de obicei. Pentru că oamenii s-au decis foarte greu să stingă lumina și să prefere somnul întrecerii palpitante pe care principalele canale de televiziune — într-o competiție de mare ținută... tehnică — se străduiau să o prezinte cît mai autentic, cît mai bine, cît mai operativ.

În bună măsură, se știa că lupta va fi strînsă. Deși nenumăratele teste și sondaje ale institutelor specializate sau ale unor trusturi de presă dădeau invariabil cîștig de cauză candidatului republican, pe măsură ce data alegerilor se apropia marja dintre Nixon și Humphrey se restrîngea.

La televiziune, desfășurarea comunicării rezultatelor a urmat același tempo. Cele două mari societăți, C.B.S. și N.B.C., între care se dădea bătălia operativității în materie de rezultate și în vederea căreia cheltuiseră sute de mii de dolari din propriile fonduri (în situația dată nefiind nimeni interesat să subvenționeze — și încă la un cost atît de ridicat — competiția din motive publicitare) erau fiecare din ele cu cîte un ochi la punctele de centralizare a rezultatelor, iar cu altul la societatea rivală ; în felul acesta, rezultatele comunicate de una din ele apăreau peste cîteva secunde și în emisiunea celeilalte. Preferința telespectatorilor fiind în mod legitim egal împărțită, cîștigarea plusului de interes necesar prestigiului vizat de ele a fost mutată pe terenul scurtelor comentarii, al interviurilor și al anticipărilor. Pentru primele 2—3 ceasuri, lucrul n-a fost complicat. Nixon conducea. Apoi, însă, exact ca în testele din perioada electorală, Humphrey vedea numărul voturilor sale sporind, în fața unui Nixon stagnant. În ce-l privește pe Wallace, după un start impetuos, voturile sale rămîneau pe loc o dată cu epuizarea calculării rezultatelor din cîteva state sudice, unde se știa, de altfel, dinainte, că va ieși învingător.

La miezul nopții, deruta începea să se contureze, pentru ca la 3 dimineața ea să fie totală. Doar două voturi electorale despărțeau pe candidatul republican de cel democrat, avansul primului la voturile populare abia depășind, de asemenea, o sută de mii. Starea de spirit a ziariștilor europeni, unde diferența de fus orar împingea redacțiile la enervate chemări telefonice pentru recepționarea mult așteptatei corespondențe despre rezultatul alegerilor americane, se învecina cu panica. Cum să-ți orientezi materialul, pe cine să bănuiești — înaintea cunoașterii clare a votului — că va ieși învingător, pentru ca să poți comenta evenimentul ? La un moment dat impasul părea cert, pentru ca, brusc aproape, cota lui Nixon să crească simțitor o dată cu aflarea rezultatului din Ohio. Humphrey a înregistrat unele sprinturi care mențineau o vreme tensiunea, dar Nixon reușea apoi o nouă distanțare. Dereglarea mașinilor electronice din Texas a adus o nouă notă de incertitudine. În sfîrșit, o dată cu apropierea zorilor, situația a început să se lămurească. Cîștigînd 26 de voturi electorale în Illinois, 40 în California, 29 în Pennsylvania și, în sfîrșit, (mașinile s-au reparat) 25 în Texas, Nixon a ajuns la 287 de voturi electorale, 17 voturi peste numărul necesar. Orice-ar face, Humphrey nu va mai putea recupera. Nixon a cîștigat, va deveni al 37-lea președinte al Statelor Unite ale Americii.

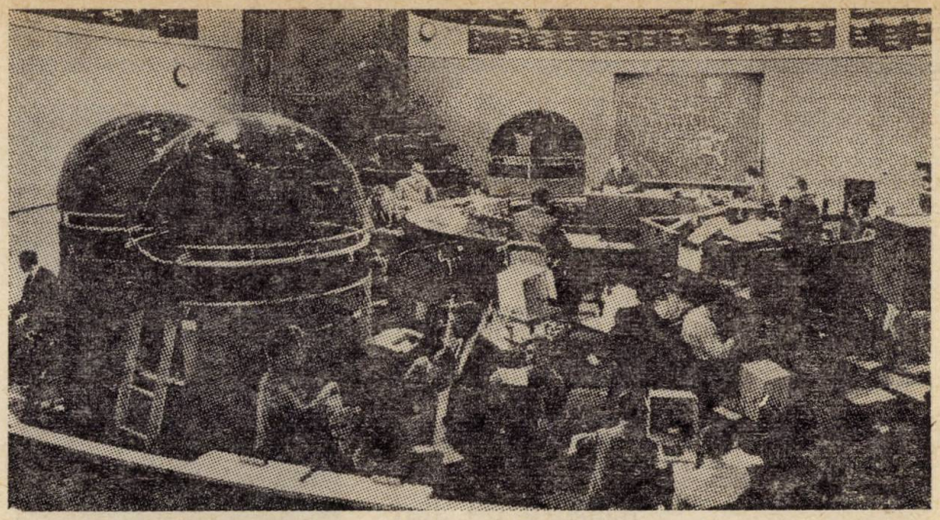

Sala de centralizare a voturilor la postul de televiziune C.B.S.

Urale, ușurare ? Mai curînd calm și expectativă. Obosiți, comentatorii scoteau din sertare varianta în „cazul în care cîștigă Nixon". Spre coșul de hîrtii zburau cele pregătite „în cazul în care învinge Humphrey" și „în cazul unui impas prezidențial". Nimeni n-a pregătit un comentar „în cazul în care iese Wallace". E posibil ca prezența sa în viața politică a țării să continue să se manifeste. Dar cum, în ce direcție, cu ce șanse, în această privință cuvîntul hotărîtor îl va avea noua Administrație.

Din 1932 încoace, democrații au dominat Congresul un număr de 34 de ani. În campania electorală, argumentul lor suprem a fost un imens paradox : acest record, spuneau ei, dovedește că partidul democrat este singurul care poate salva țara de dezastrele la care au adus-o guvernele din... ultimii 36 de ani !

Paradoxurile sînt gustate în conversație și în literatură. În politică, sînt riscante. Democrații au pierdut alegerile. După cum spunea Arthur Schlesinger, fostul consilier al Casei Albe pe vremea lui John F. Kennedy, „fie că învinge sau pierde alegerile prezidențiale, partidul democrat se găsește într-o mare, foarte mare dificultate... democrații nu au altă alegere decît să-și învie și refacă partidul, să-l facă din nou instrumentul unei politici onorabile și raționale a Americii".

Politic, America se află într-o perioadă de tranziție. Activitatea unui președinte este greu de judecat chiar la un an după instalarea sa, cu atît mai mult în perioada anterioară instalării sale oficiale. Totuși, acțiunile sale, cuvintele pe care le spune în acest moment sînt acte ce se bucură de un legitim interes. Ele pot înlesni cunoașterea căii pe care o va urma Casa Albă în abordarea și rezolvarea marilor probleme ale țării. S-ar părea că Richard Nixon a atenuat propriile-i rezerve în ceea ce privește anticiparea unor declarații politice. Ține conferințe de presă, acordă interviuri. Și-a constituit cabinetul și și-a completat aproape în întregime echipa de consilieri. Este debutul unei activități în cadrul căreia, timp de patru ani, noua Administrație va avea de răspuns listei de probleme pe care i-o prezintă realitatea politică americană. O listă care, departe de a fi sumară, este încărcată de probleme dificile. Și nu încape îndoială — așa cum s-a subliniat cu mare frecvență în timpul campaniei electorale — că reglementarea dosarului intern este în bună măsură condiționată de soluționarea acelor probleme internaționale în care responsabilitatea Statelor Unite este nemijlocit angajată.

Din declarațiile anului

RENÉ CASSIN
președintele onorific al Consiliului de Stat al Franței

„Sînt încredințat de viabilitatea dialogului european, de viabilitatea relațiilor bilaterale și multilaterale între țările europene, de viabilitatea concepției care privește Europa ca o entitate. Cred că dezvoltarea relațiilor dintre țările Europei are loc mai presus de existența blocurilor și se poate extinde în pofida celor care încearcă să ridice bariere în dialogul european".

(Din interviul acordat revistei „Lumea")

OLDRICH CERNIK
președintele guvernului cehoslovac

„În relațiile reciproce ne conducem după principiul internaționalismului proletar, al respectării principiului egalității ambelor părți, suveranității lor depline și neamestecului în treburile interne."

(Din interviul acordat revistei „Lumea")

U THANT
secretarul general al O.N.U.

„Vreau să subliniez că am colaborat cu România și România a colaborat cu O.N.U. de-a lungul multor ani și din toată inima. Contribuția României la succesul activității O.N.U. este deosebit de semnificativă."

(Din declarația făcută revistei „Lumea").

In exclusivitate pentru „Lumea"

Dr. Carlos Rafael RODRIGUEZ

membru al Secretariatului C.C. al P. C. Cuban, ministru de stat

Realizările şi perspectivele Cubei socialiste

Corespondenţă din Havana de la Victor Stamate

La 1 ianuarie se împlinesc zece ani de la victoria insurecţiei armate din Cuba, care a lichidat regimul de tiranie al generalului Fulgencio Battista. Cu prilejul celei de-a zecea aniversări a acestei victorii — Ziua naţională a Cubei — revista „Lumea" a solicitat, prin intermediul corespondentului Agerpres la Havana, Victor Stamate, un interviu cu dr. Carlos Rafael Rodriguez, membru al Secretariatului Comitetului Central al Partidului Comunist Cuban, ministru de stat, preşedinte al Comisiei interguvernamentale de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică.

Răspunzînd cu amabilitate solicitării noastre, dr. Carlos Rafael Rodriguez prezintă cititorilor revistei „Lumea" cîteva aspecte legate de însemnătatea victoriei revoluţiei cubaneze.

— Cum poate fi apreciată astăzi, tovarăşe Carlos Rafael Rodriguez, importanţa victoriei insurecţiei armate?

— Importanţa acestei victorii, obţinută de poporul cubanez sub conducerea tovarăşului Fidel Castro, este dublă : pe de o parte pentru ţara noastră, pe de altă parte, ea a depăşit cadrul naţional, căpătînd — aşa după cum se recunoaşte tot mai mult — o semnificaţie cu caracter internaţional.

Pentru Cuba, victoria de la 1 ianuarie 1959 a deschis calea unei profunde revoluţii. În focul ei au fost rezolvate probleme vechi ale revoluţiei burghezo-democratice, frustrată în 1902, ca urmare a intervenţiei imperialismului nord-american, care a împiedicat ca lupta noastră împotriva jugului colonial spaniol să obţină victoria cuvenită. În timpul exercitării dominaţiei neocolonialiste, condiţiile grele economice, sociale şi politice moştenite de la colonialismul spaniol nu numai că s-au menţinut, dar s-au şi agravat. În acelaşi timp, victoria luptei armate a făcut posibil ca această revoluţie naţională, antiimperialistă, să se adîncească şi să se transforme într-o revoluţie socialistă, prima de acest fel în America Latină. Este firesc că avînd asemenea caracteristici, revoluţia a avut, chiar din primii doi ani, o importanţă excepţională pentru poporul cubanez, dat fiind că într-un timp foarte scurt a realizat aspiraţiile cele mai profunde a nouă decenii de luptă continuă a poporului nostru pentru a obţine deplina independenţă şi suveranitate şi a păşi pe noua cale istorică deschisă de Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie.

Revoluţia cubană, aşa cum spuneam, a avut ecouri imediate pe plan internaţional şi, în special, în America Latină, căci victoria de la 1 ianuarie 1959 a însemnat triumful unei revoluţii profund sociale tocmai în regiunea unde imperialismul nord-american este mai puternic şi mai agresiv, în regiunea pe care el o consideră ca o feudă a sa. Victoria de la 1 ianuarie, în dezvoltarea sa ulterioară, a confirmat elementele esenţiale ale teoriei marxist-leniniste, necesitatea aplicării lor la condiţiile specifice şi la realităţile specifice, aşa cum arăta V. I. Lenin.

Rezumînd factorii fundamentali care au făcut posibilă victoria asupra tiraniei trebuie amintite, în primul rînd, hotărîrea şi curajul revoluţionar al lui Fidel Castro şi al tovarăşilor săi, completate de o gîndire revoluţionară profund marxist-leninistă. Dacă relev aceasta, ca factor iniţial important, o fac deoarece condiţiile obiective şi necesitatea revoluţiei existau în Cuba încă cu mult timp înainte. Şi acestea s-au evidenţiat îndeosebi în 1933, în timpul tiraniei lui Gerardo Machado, cînd, sub impulsul revoluţionar al proletariatului, ţărănimii şi micii burghezii radicale, apăruse tot mai clar necesitatea unei revoluţii agrare antiimperialiste şi începuse să se evidenţieze faptul că o astfel de revoluţie trebuie să fie socialistă.

— Care au fost momentele decisive şi principalele transformări social-politice care au făcut posibilă, în ultimă instanţă, trecerea la construirea socialismului în Cuba?

— Luna mai a anului 1959 reprezintă primul moment important cînd se realizează cea dintîi transformare structurală profundă : reforma agrară (completată în 1963), soldată cu eliminarea latifundiilor străine şi autohtone, împroprietărirea a 150 000 de familii ţărăneşti, trecerea a 70 la sută din pămîntul arabil şi a tuturor pădurilor în mîinile statului. Această reformă a satisfăcut interesele maselor largi ale ţărănimii, lovind, totodată, puternic în oligarhia latifundiară şi desfiinţînd definitiv baza economică a acesteia.

Al doilea moment important l-a constituit naţionalizarea, în august 1960, a proprietăţilor străine din Cuba, smulgerea din mîinile monopolurilor străine a bogăţiilor subsolului, a industriei băncilor, întreprinderilor de servicii publice şi a tot ceea ce servea imperialismului pentru a controla şi dirija din punct de vedere economic şi politic ţara noastră. Acest moment a aprofundat caracterul de eliberare naţională al revoluţiei.

Un al treilea moment al acestei perioade l-a constituit faptul că ţările socialiste au venit în ajutorul revoluţiei cubane, — moment care, practic, a oferit posibilitatea de a rezista măsurilor cu ajutorul cărora imperialismul spera că va putea sugruma Cuba economiceşte şi va sili guvernul nostru să capituleze. Ne referim la sistarea aprovizionării cu combustibil şi la suprimarea cotei de zahăr cubanez pe piaţa nord-americană. Oferindu-ne petrol şi cumpărînd întreaga producţie de zahăr a anului 1960, Uniunea Sovietică şi celelalte ţări socialiste din Europa şi Asia au contribuit la apărarea revoluţiei cubane şi ne-au uşurat rezistenţa în faţa imperialismului.

Un alt moment important al aceluiaşi an a fost parcurs în octombrie cînd, drept răspuns la sabotajul economic al burgheziei cubane şi la presiunile imperialiste, revoluţia a naţionalizat marile proprietăţi ale burgheziei autohtone făcînd un prim pas spre obiectivul său esenţial : socialismul.

În aprilie 1961, revoluţia cubană a respins agresiunea imperialistă săvîrşind cu ajutorul trădătorilor şi transfugiilor cubanezi din faimoasa brigadă zdrobită la Playa Giron. Acest moment a însemnat nu numai prima înfrîngere militară a imperialismului în America Latină, ci şi proclamarea deschisă a socialismului ca obiectiv al revoluţiei cubane. Au urmat campania naţională de lichidare a analfabetismului, măsurile radicale în domeniul asistenţei medicale şi sociale, în sfîrşit, naţionalizarea, la începutul acestui an, a comerţului particular, a atelierelor meşteşugăreşti particulare.

Acestea sînt, după părerea noastră, momentele principale care au asigurat, pe parcursul celor zece ani, dezvoltarea revoluţiei de la o luptă împotriva tiraniei la o luptă pentru înfăptuiri şi transformări sociale profunde şi hotărîtoare.

— Ce ne spuneţi despre succesele obţinute de Cuba în domeniul economiei, despre orientarea Partidului Comunist Cuban în ceea ce priveşte dezvoltarea ţării în etapa actuală şi în viitorii ani?

Referindu-ne la aceşti zece ani, nu dorim să vorbim încă despre mari succese economice, pentru că aceste mari suc-

cese există numai într-un sens relativ, adică există în comparație cu trecutul, în comparație cu realitatea țărilor subdezvoltate din Asia, Africa și America Latină.

Acum cîteva zile m-am întors din Jamaica, unde am reprezentat Cuba la lucrările celei dea X-a conferințe a F.A.O. și am relatat tovarășilor noștri cum reprezentanții multor țări, latino-americane, de pildă, nu înțeleg sau nu vor să înțeleagă, ceea ce noi am realizat și realizăm în Cuba și cu atît mai puțin mijloacele, metodele umane de a înfăptui toate aceste transformări revoluționare. Dar noi putem spune că cea mai mare victorie a revoluției cubane în domeniul economic este aceea de a se fi menținut în toți acești ani în condițiile blocadei instituite împotriva noastră de imperialismul cel mai puternic al epocii contemporane și din toate timpurile. În această sarcină, efortul poporului nostru a fost enorm, capacitatea politică a conducerii noastre a fost solicitată la maximum. Ne-am bucurat de o importantă colaborare și sprijin internațional. Această victorie este semnificativă căci ea a dovedit încă o dată faptul că revoluția este ireversibilă.

Pentru noi, succesele pe terenul economiei sînt cele de perspectivă. Ne aflăm acum într-o etapă de creare a bazelor economice de perspectivă. Încă în 1963 devenise clar pentru conducerea de partid și de stat care este strategia dezvoltării economice a Cubei : prioritate dezvoltării agriculturii și șeptelului, dezvoltarea ramurilor industriale legate nemijlocit de realizarea planurilor în agricultură (îngrășăminte chimice, materiale de construcții, unelte agricole etc.) și de transformarea industrială a produselor agriculturii și șeptelului. Această etapă, după cum se vede, nu înseamnă „paralizarea" industriei, ci doar o amînare a dezvoltării industriei grele.

Efortul pe care-l depunem acum pentru a realiza în 1970 o producție record de zece milioane de tone de zahăr, obiectiv pe care-l considerăm de pe acum victorios, este completat de efortul de a dezvolta producția de cafea, ananas, citrice, banane, destinate exportului, de a dezvolta șeptelul de rasă pentru lapte și carne. Ritmurile pe care le înregistrăm în dezvoltarea agriculturii ne garantează ceea ce putem să denumim, de pe acum, drept succesele revoluției cubane în domeniul economic. Ne putem declara satisfăcuți de succesele obținute, de pildă, în domeniul șeptelului. Am obținut realizări importante și în domeniul industrial : de pildă, repunerea în exploatare a zăcămintelor de nichel de la Moa și dezvoltarea, în general, a industriei nichelului etc.

Pe primul plan al preocupărilor conducerii de partid și de stat se situează însă „zafra" celor zece milioane de tone de zahăr. Și dacă cineva ne întreabă ce așteptăm de la anul 1969, trebuie să spunem că este vorba de multă muncă, deoarece în realitate anii 1969—1970 vor fi ani de mari eforturi pentru poporul nostru. Sînt doi ani decisivi, în perspectiva obiectivelor „zafrei". Recoltarea trestiei de zahăr se face în cea mai mare parte manual. Aceasta implică o mobilizare la tăiatul trestiei, a nu mai puțin de 400 000 de oameni ai muncii de la orașe, ca și o rezolvare cu ajutorul femeilor a deficitului de brațe de muncă pe care-l vom lăsa la orașe. Sînt lucruri pe care dv. le înțelegeți bine, aveți experiența anilor de după război, a anilor de reconstrucție. Acest mare obiectiv al „zafrei" coincide cu necesitatea de a îndeplini și alte planuri agricole : plantarea pînă în 1970 a nu mai puțin de 300 000 000 arbori de cafea, a altor milioane de arbori tropicali, realizarea unei ample infrastructuri — baraje, lacuri de acumulare, sisteme de irigații, rețele de drumuri și șosele.

Iată, în linii mari, sarcinile pe care le-au trasat partidul și guvernul nostru și pe care poporul le are de îndeplinit. În același timp, vom menține nivelul de creștere a producției industriale, ceea ce nu este de loc ușor în condițiile mobilizării pe care o reclamă agricultura. Vom avea, desigur, greutăți în ceea ce privește mîna de lucru. Va trebui însă să sporim productivitatea muncii, eficiența economică, să asigurăm nivelul de trai al populației. Va trebui să realizăm construcții importante ca uzinele de îngrășăminte chimice din Cienfuegos și Nuevitas și alte obiective industriale. Toate acestea presupun îndeplinirea unei a doua mari sarcini a revoluției : transformarea conștiinței clasei muncitoare, educarea tinerei generații în spirit revoluționar. Aceste două sarcini — economică și ideologică — sînt obiectivele fundamentale ale revoluției în anii ce vin. Nu putem progresa pe calea socialismului dacă nu unim necesitatea creării bazei sale materiale cu aceea a ridicării conștiinței revoluționare a poporului.

— Cum apreciați dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre Cuba și România și care sînt, după părerea dv., perspectivele evoluției lor viitoare ?

— Consider că ultimul an a servit strîngerii relațiilor dintre Cuba și România. În această perioadă am primit vizita delegației Partidului Comunist Român condusă de tovarășul Emil Bodnaraș, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului permanent al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Stat, vizita delegației guvernamentale condusă de tovarășul Gheorghe Rădulescu, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, vizitele altor conducători de partid și de stat români, care au servit pentru a face un schimb de idei și păreri asupra tuturor problemelor ce interesează țările noastre ca și asupra multor probleme ale vieții internaționale contemporane. Așa cum s-a subliniat de către ambele părți, aceste vizite au contribuit la înțelegerea mai bună a punctelor de vedere respective, la întărirea prieteniei și colaborării noastre în lupta comună.

Vizita delegației guvernamentale condusă de tovarășul Gheorghe Rădulescu a permis să avansăm pe terenul colaborării economice și cooperării tehnico-științifice, al dezvoltării relațiilor noastre comerciale. A fost constituită o comisie guvernamentală cubano-română de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică. Tovarășul Gheorghe Rădulescu reprezintă partea română iar pentru mine este o onoare și o satisfacție de a reprezenta partea cubană în această comisie.

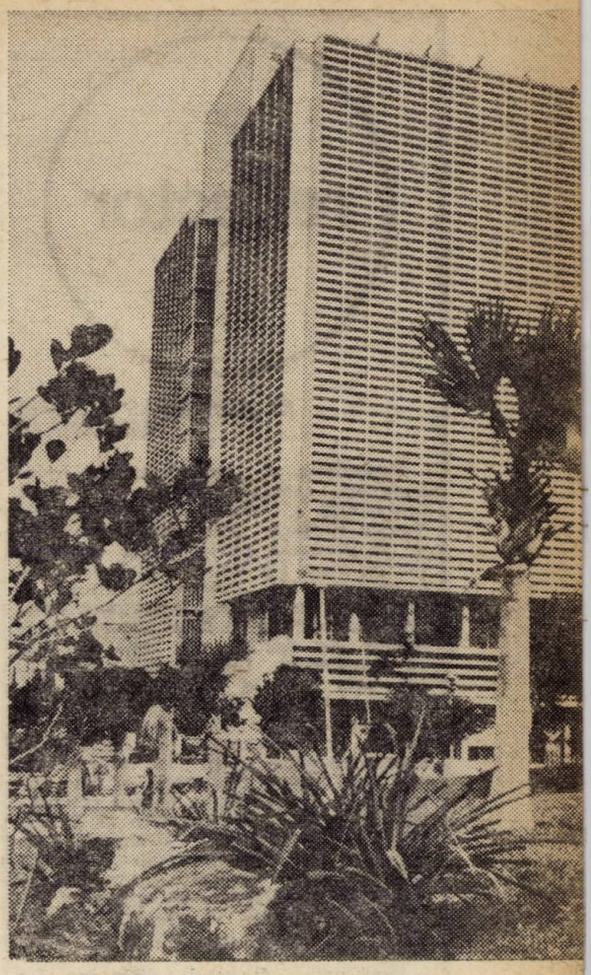

O puternică pepinieră de cadre pentru industria Cubei socialiste : Universitatea din Havana

În virtutea acestor relații s-a desfășurat vizita ministrului nostru Arturo Guzman în România, s-a realizat înțelegerea privitoare la creditul în livrări de utilaj petrolier pe care ni l-a acordat țara dv. pentru dezvoltarea explorării și exploatării zăcămintelor petroliere din Cuba. Aceasta reprezintă un ajutor considerabil pentru țara noastră, el ne va permite ca, datorită mașinilor și utilajului românesc, care a și început să sosească, să amplificăm, o dată cu anul 1969, explorarea și exploatarea bogățiilor noastre petrolifere.

În primăvara anului 1969 voi avea prilejul să vizitez România și sper că aceasta îmi va permite să cunosc mai profund țara dv. Sîntem siguri că relațiile dintre țările noastre vor continua să se dezvolte în interesul ambelor popoare. Doresc să-mi exprim această încredere, folosind convorbirea cu dv., și să transmit în numele guvernului și poporului cubanez, precum și în calitate de președinte al părții cubane în Comisia româno-cubană de colaborare și cooperare economică, un călduros salut guvernului și poporului României, însoțit de urarea ca anul 1969 să servească întăririi în continuare a relațiilor noastre.

Havana, 24 decembrie

reflector

O „REINTRARE" FOARTE REMARCATA

Președinte al republicanilor independenți, asociații U.D.R. în cadrul majorității guvernamentale franceze, Valéry Giscard d'Estaing a păstrat, de la predarea portofoliului finanțelor pe care l-a deținut pînă în 1966, o atitudine de „rezervă elastică". A fost, față de politica guvernamentală, fidel cu rezerve (e doar autorul celebrului „da, dar..." din 1967) și critic cu elasticitate (distanțarea n-a mers niciodată pînă la desolidarizare).

Luna aceasta, fostul ministru de finanțe a făcut o „reintrare în scenă" destul de remarcată și vizibil concepută în acest scop. La interval de cîte o zi sau și mai puțin, a luat cuvîntul la Versailles în cadrul convenției cluburilor „Perspective și Realități" (concurente, de orientare liberală, ale cluburilor din Federația Stîngii), a dat un lung interviu săptămînalului „L'Express", a vorbit de două ori în fața microfoanelor posturilor de radio și o dată la un banchet.

Pînă acum, Giscard d'Estaing își marca dezacordul său cu politica economică, aducînd critici miniștrilor de resort, chiar și primului ministru, dar menajînd cu strictețe pe președintele republicii. Apoi însă, după unii comentatori, ar fi mers mai departe, „contestînd oportunitatea unui proiect personal al șefului statului: referendumul din 1969" (privitor la reorganizarea administrativă și incluzînd transformarea Senatului). În realitate, argumentele fostului ministru de finanțe pot fi înțelese ca atacuri indirecte îndreptate tot împotriva echipei guvernamentale; invocînd o „criză de încredere" determinată de problema monetară, el are aerul să spună: „Vedeți, mon général, în ce situație ne-au adus!...". Președintele republicii a reafirmat, prin ministrul de stat Jeanneney, că referendumul va avea loc în 1969.

În ceea ce privește intențiile lui, observatorii parizieni le consideră „misterioase". Cunoscîndu-l ca un bun tactician, ei nu-i atribuie dorința de a prelua funcția de premier într-o perioadă ingrată. Ci, mai degrabă, preocuparea de a se afirma ca om de stat în vederea unor aspirații mai depărtate în timp. Și, poate, ierarhic mai înalte.

REZULTATUL UNEI EXPEDIȚII OCEANOGRAFICE

Studiind curentul Kuro-șivo, care avansează de-a lungul coastei occidentale a Pacificului, oceanografii au descoperit un contracurent care are importanță economică pentru pescuitul tonului din regiune. Această descoperire este rezultatul unei expediții organizate sub egida U.N.E.S.C.O., la care au cooperat 17 vase (10 japoneze, 6 sovietice și unul american). Curentul deplasează spre est o masă de apă de circa 300 m în profunzime, cu o viteză de 1,3 pînă la 2 noduri, transportînd aluviuni, larve și ouă de ton, ceea ce confirmă teza după care tonii pescuiți în Pacific, în diferite regiuni, aparțin aceleiași familii.

Moneda metalică a devenit un instrument al negoțului prin secolele VII—VI î.e.n. În imagine: un sesterț roman

Strămoși ai comerțului maritim, fenicienii foloseau asemenea corăbii pentru transportul mărfurilor

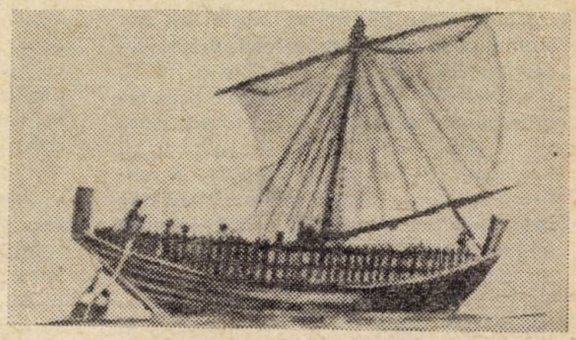

Milenara, tînăra lume a comerțului

dr. Costin Kirițescu

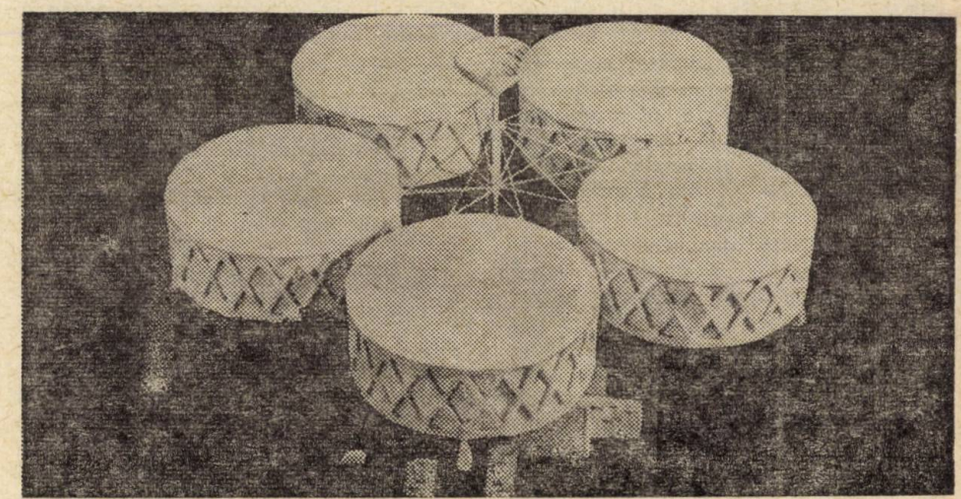

EXPO-70 se află încă pe planșetele arhitecților, în faza proiectelor și a machetelor, dar unele intenții s-au și concretizat. Pavilionul Japoniei — țara gazdă — urmează să fie alcătuit din cinci construcții circulare dispuse astfel încît să sugereze emblema viitoarei expoziții universale de la Osaka: petalele unei flori de cireș

Oricare le-ar fi domeniul, incursiunile în trecut generează mari satisfacții intelectuale și, mai totdeauna, învățăminte. Mai ales atunci cînd se confruntă trecutul cu prezentul, cînd se măsoară treptele evoluției, se identifică factorii motori, sînt înțelese sau se încearcă a fi înțelese — sensurile și tendințele.

Din universul activităților omenești fundamentale, domeniul relațiilor de schimb reprezintă un fragment. Dar istoria acestui fragment deține mari capacități de evocare. A face o incursiune în trecutul și prezentul comerțului internațional înseamnă, de fapt, a trece în revistă formele de organizare socială, conținutul relațiilor de schimb, cadrul geografic și mijloacele de vehiculare, tehnica plăților și, mai presus de orice, omul, cu comportarea lui, cu mobilurile lui. Să încercăm o asemenea retrospectivă foarte sumară.

Cercetătorii, căutînd să situeze în timp momentul apariției schimbului de mărfuri, s-au fixat asupra treptei relativ tîrzii a descompunerii comunei primitive. Pe această treaptă s-au format premisele schimbului : pe de o parte, diviziunea socială a muncii, condiție a diversificării producției, iar pe de altă parte — existența unui prisos de obiecte apt să fie schimbat.

Operația schimbului s-a efectuat inițial între comunități, la hotarul care le separa și le apropia. Cu tot caracterul lor singular, întîmplător, acest schimb a avut un rol important în înlocuirea proprietății comune a obștii gentilice și a formației tribale cu proprietatea privată a unor familii asupra mijloacelor de producție. Atunci cînd, la un anumit nivel al dezvoltării forțelor de producție, munca individuală, dispunînd de unelte noi, s-a dovedit a fi mai productivă decît munca în comun, ea a coborît relațiile de schimb de la nivelul obștii la acela al membrilor ei și totodată le-a multiplicat.

Obștea, ca și statul sclavagist de mai tîrziu, n-a constituit însă niciodată limite impenetrabile pentru curentele de mărfuri. Acestea s-au desfășurat peste continente și oceane, în condiții tehnice și cu itinerarii adeseori enigmatice. Atunci cînd statul antic a devenit colonial sau imperial, comerțul a căpătat aceleași atribute : „măreția cetății noastre — afirma Pericle — atrage din aproape în aproape produsele întregii lumi".

Ce produse au format obiectul schimbului ? La început, probabil, armele și uneltele din piatră. Mai tîrziu, prima mare diviziune a muncii, separarea triburilor de păstori și a doua, separarea meșteșugarilor au dus la dezvoltarea producției de mărfuri. Încă în zorii celui de-al treilea mileniu î.e.n., cretanii vindeau în Egipt ulei, vin, lemn, parfumuri orientale. În secolul al V-lea î.e.n., în portul Pireu se descărcau și se încărcau grîu și stofă de lînă, pește uscat și bronz, covoare și papirus. Caravanele aduceau din nordul Europei spre porturi cositor și chihlimbar, din Africa fildeș și abanos, din Arabia mirodenii și parfumuri. Popoarele maritime le luau în primire și le transportau în tot bazinul Mediteranei.

Dacă la începutul schimburilor, trocul constituia o modalitate acceptabilă, o dată cu creșterea complexității mărfurilor el n-a mai corespuns. Este relativ ușor să schimbi o cantitate de carne pe o secure de silex ; lucrul devine problematic dacă în schimbul cărnii ai vrea să obții o pereche de opinci, cînd cel care are nevoie de carne nu-ți poate oferi decît o furcă. Potrivit ipotezei celei mai răspîndite, asemenea dificultăți ar fi dus la crearea monedei.

În ce moment s-a produs acest act istoric ? Cum arătau primele instrumente monetare ? Omenirea nu-și mai aduce aminte. Arheologii caută să-i împrospăteze memoria, iar etnografii o informează despre obiectele de care societățile zise primitive se mai servesc pe alocuri si astăzi pentru scopuri monetare. Obiectele sînt dintre cele mai eteroclite. Singurele date mai sigure există în legătură cu apariția monedei metalice, despre care Herodot ne informează că ar trebui situată în secolele al VII-lea sau al VI-lea î.e.n.

Spre deosebire de imperiile bazate pe puterea maritimă și comercială, care — așa cum au fost cele din Mediterana orientală — și-au exercitat dominația numai asupra fîșiei înguste a litoralului, imperiul roman a cuprins teritorii întregi și popoare, a construit drumuri bune cu care a legat strîns provinciile între ele. Împreună cu căile maritime, aceste drumuri au format tot atîtea artere pe care pulsa viața comercială.

Prăbușirea imperiului roman sub loviturile invaziilor a constituit începutul decadenței marelui comerț. Apariția feudalismului parcelar și autarhic a marcat apogeul crizei ; în schimb, apariția ulterioară a statelor feudale centralizate a creat condiții de securitate favorabile unui comerț de anvergură.

Încă din anul 1150, negustorii germani s-au organizat în vederea dezvoltării comerțului și apărării de atacurile piraților, înființînd Liga Hanseatică. Războiul de o sută de ani a împins Hansa la relații și mai depărtate, cu Novgorod și Astrahan spre Răsărit, cu Bordeaux spre Apus. La altă latitudine, Marea Mediterană este cutreierată în secolele al XII-lea și al XIII-lea de corăbii ale unor centre comerciale rivale, între care Genova și Veneția.

Așa cum perfecționarea cîrmei a stimulat dezvoltarea navigației (Veneția singură dispunea la un moment dat de 3 200 de corăbii) perfecționarea harnașamentului și potcovirea calului au stimulat comerțul terestru. Mari tîrguri își deschid anual porțile la date fixe. Sînt vestite tîrgurile flamande de la Ypres și Bruges, cele germane de la Frankfurt pe Main și Nürnberg. Caravanele negustorilor legați prin jurămînt, știind să mînuiască arcul și spada, străbat cu săptămînile drumuri gloduroase, mocirloase sau înzăpezite, încadrînd caii de samar și căruțele încărcate cu marfă.

Domnitorii și orașele bat monedă de aur și argint, care se răspîndește pînă departe. Într-o singură descoperire numismatică din Țara Românească au ieșit la iveală dinari ai ducilor de Carintia, de Friesach, de Styria, ai arhiepiscopilor de Colonia, ai patriarhilor din Aquileea, esterlini englezești. Se dezvoltă activitatea bancară, apar familii puternice de bancheri comercianți și proprietari de manufacturi, cum a fost florentina casă Medicis.

Marile descoperiri geografice au dat un nou avînt relațiilor comerciale. În Portugalia, începînd din 1512, schimburile cu străinătatea devin monopol de stat, iar regele se intitulează „stăpîn al navigației și comerțului". În Franța, pe vremea lui Henri IV, comerțul constituie o problemă de stat. Catolicismul condamnă dobînda uzurară, Luther stigmatizează abuzurile bancherilor cămătari care împovărează schimburile economice.

În a doua jumătate a secolului al XVII-lea, centrul de gravitate al comerțului european se mută din Spania și Portugalia în Țările de Jos, unde autoritatea statului nu caută să controleze relațiile comerciale, mulțumindu-se cu o redevență minimă la export și dezinteresîndu-se total de import.

Formarea imperiilor coloniale moderne a constituit pentru metropole un mijloc de dezvoltare a comerțului lor, prin metode și practici sîngeroase și crude care asigurau metropolei monopolul produselor din colonii. Apariția relațiilor de producție capitaliste, industria incipientă, libera concurență au constituit fermenți ai dezvoltării comerțului. De ei a profitat în primul rînd Anglia, care și-a însușit și a pus în practică maxima lui Walter Raleigh : „cine are în mînă comerțul are în mînă bogățiile lumii și în consecință lumea însăși".

În sfîrșit, revoluția industrială a creat, începînd cu secolul al XVIII-lea, condițiile unei dezvoltări furtunoase a comerțului mondial. Fabricile înghițeau cantități enorme de materii prime, aruncau pe piață cantități la fel de enorme de produse. Transportul trebuia adaptat acestor sarcini printr-o revoluție corespunzătoare. El a trecut de la forța derizorie a omului și a calului, la forța aburului, la tracțiunea feroviară și navigația „cu vapori". Mari lucrări — Canalul Suez (1869), Canalul Panama (1914) — creează artere maritime „imperiale", aflate în primul rînd în slujba intereselor Angliei și S.U.A. După 1900, transportul rutier, eclipsat pînă atunci, reînvie în urma dezvoltării tracțiunii automobile și va deveni un concurent serios pentru calea ferată.

Datorită poștei și telegrafului, iar mai tîrziu telefonului, comerțul se transformă fundamental. Negustorul nu mai este nevoit să cutreiere drumurile în căutarea și plasarea de marfă. În 1869, Thiers remarca această transformare în persoana comerciantului din „City"-ul londonez care „fără să-și părăsească biroul știe unde este belșug sau lipsă de bumbac, zahăr, grîu..., încotro trebuie să te îndrepți ca să le iei, unde trebuie să le duci". Funcția comercială, legată odinioară de aceea a producției, devine autonomă ; funcția bancară, legată la rîndul său de aceea comercială, își cucerește, de asemenea, autonomia. Comerțul pe credit, vînzările și cumpărările la termen se dezvoltă vertiginos. Săculețul plin cu „bani sunători" de aur și argint, inseparabil odinioară de imaginea negustorului, dispare gonit de bancnotele mai comode, de polițe, apoi de contul la bancă, de viramentele și compensațiile bancare.

Datorită noilor condiții favorabile, între 1830 și 1880, comerțul mondial își înzecește valoarea. În fruntea clasamentului pe națiuni se află Imperiul britanic, 70 la sută din totalul tonajului maritim purtînd spre sfîrșitul secolului trecut pavilionul acestui imperiu.

În jurul anului 1900, împărțirea între marile state capitaliste a ultimelor teritorii rămase „libere" era în general încheiată. Lipsa de stabilitate a raportului de forțe înăuntrul grupului acestor țări a pus însă problema reîmpărțirii surselor de materii prime și a piețelor de desfacere. Pînă la urmă, concurența imperiilor rivale a aruncat omenirea în carnajul primului război mondial.

Războiul a întors comerțul cu mai bine de un secol înapoi. Navigația a fost închisă, căile terestre blocate, mijloacele de transport distruse. Țările s-au văzut separate violent de sursele lor de materii prime, de piețele tradiționale. Mecanismul de ceasornic al relațiilor comerciale internaționale s-a oprit.

După război, în timp ce țările europene își mai legau încă rănile, Statele Unite au proclamat necesitatea „liberalizării" comerțului internațional, a suprimării barierelor economice, urmărind prin aceasta cucerirea primului loc în ierarhia economică a lumii capitaliste. Slăbită de război, Anglia a cedat, dar nu înainte ca lupta capitalului britanic pentru menținerea pozițiilor sale în lume să mai continue o vreme, sprijinită pe supremația flotei maritime engleze. Atunci cînd economia Angliei n-a mai putut asigura baza materială a acestei supremații, în ajunul marei crize economice din 1929—1933, inima economiei mondiale capitaliste a fost transplantată de pe un mal pe celălalt al Oceanului Atlantic.

După 1917, cînd Marea Revoluție din Octombrie a creat primul stat socialist, și-a făcut apariția în lume un nou sistem de relații comerciale : comerțul socialist. Aflat în mîinile statului, dezvoltîndu-se rațional pe bază de plan, comerțul socialist este menit să contribuie la îndeplinirea unor țeluri calitativ superioare : construirea socialismului și

→

comunismului, ridicarea standardului de viață al maselor muncitoare.

Criza economică din 1929—1933 a fost în cea mai mare măsură și o criză a comerțului mondial. Restricțiile în circulația mărfurilor, adoptate ca mijloc de apărare a statelor capitaliste împotriva efectelor crizei, au continuat însă să fie la ordinea zilei și după încheierea crizei. Menținerea lor a fost determinată, între altele, de repercusiunile pregătirii celui de-al doilea război mondial de către noul pretendent la dominația economică și politică a lumii, Germania hitleristă.

Războiul din 1939—1945 a frînt pentru a treia oară într-o jumătate de secol orizonturile deschise de omenire, printre care și ale comerțului mondial. Țările au fost din nou izolate unele de altele, curentele de mărfuri, atîtea cîte au mai rămas, au fost deviate. „Războiul rece", care a urmat celei de-a doua conflagrații mondiale, a amînat reluarea fluxurilor normale de mărfuri și servicii între toate țările lumii.

Totuși, întreaga configurație postbelică se înscrie ca un moment deosebit de important al evoluției schimburilor internaționale. Revoluția tehnico-științifică, fenomen general înregistrat pe tot întinsul globului, a adîncit diviziunea internațională a muncii. Schimbul s-a diversificat. Ca urmare, în anul acesta se înregistrează o dublare a volumului comerțului mondial față de nivelul primilor ani de după război. S-a conturat și definit noțiunea unui circuit economic mondial care cuprinde pe lîngă sfera clasicului schimb de mărfuri și servicii, pe cea a producției materiale — cooperare directă în producție, schimburi de specialiști — cît și cea a schimbului de păreri, organizații și consultări internaționale.

Un fapt de mare importanță în acest concert al circuitului economic mondial postbelic este crearea sistemului mondial socialist, care a pus problema pentru prima dată în istorie a unor relații economice internaționale între țări legate prin comunitate de interese, țeluri și năzuințe. Crearea C.A.E.R., al cărui statut consfințește principiile marxist-leniniste ale independenței și suveranității naționale, întrajutorării frățești, egalității în drepturi, solidarității și le așează la baza acestor relații, reprezintă un exemplu al posibilităților de realizare a cooperării economice între popoarele care construiesc noua orînduire. Țările socialiste s-au afirmat și se afirmă activ pe arena mondială ca promotoare ale desfășurării unui comerț cît mai dezvoltat între toate statele lumii, liber de orice îngrădiri și discriminări, pentru extinderea largă a cooperării economice în interesul progresului și al păcii.

Pentru dezvoltarea comerțului a militat și O.N.U. care, imediat după război, a inițiat înființarea unei organizații internaționale de comerț făcînd și o primă încercare de codificare a principiilor relațiilor economice internaționale. Deși o Cartă care urma să legifereze această încercare nu a fost ratificată și ca urmare organizația internațională de comerț nu a mai luat ființă, o parte din prevederile ei și-au găsit loc și aplicare în cadrul G.A.T.T. — menit să înlăture discriminările din comerțul mondial.

În Occident, încă înainte ca războiul să se fi încheiat, la Conferința de la Bretton Woods (1944) se pun bazele Fondului Monetar Internațional și Băncii Mondiale, cu scopul creării disponibilităților de plată necesare expansiunii comerțului. Dar, în același timp, apar și se cristalizează tendințe de discriminare în comerț. Unele devin fapt. Piața comună se baricadează încet-încet și ajunge în situația de uniune vamală în 1968. Adepții ei „integraționiști" vor s-o extindă și asupra domeniului politic. Asemenea practici de a transfera puterea și dreptul de decizie unor organisme supranaționale își găsesc, însă, tot mai mulți adversari, chiar și printre membrii C.E.E.

Succesele certe obținute de comerțul mondial, mai ales în ultimul deceniu, pot tenta a da o apreciere complet favorabilă acestui curs. Cine, însă, ar putea să se lase înșelat de ele pînă într-atît încît să vadă în roz tot complexul relațiilor comerciale internaționale ? Cine ar putea, de exemplu, trece cu vederea obstacolele artificiale puse de unele cercuri occidentale în calea dezvoltării comerțului între Est și Vest, sau dependența aproape paralizantă în care încă se mai găsesc țările în curs de dezvoltare față de țările capitaliste dezvoltate, principalul lor cumpărător și furnizor de mărfuri ?

Ca cetățeni ai unei lumi care se mîndrește pe drept cuvînt cu cuceriri uriașe ale spiritului, ne este penibil să știm că alături de geografia „societăților consumului" își întinde hotarele o geografie a foametei și subnutriției, că există țări în care o recoltă compromisă echivalează cu o catastrofă națională. Decalajul între intensitatea participării la comerțul mondial a țărilor capitaliste dezvoltate industrial și a țărilor subdezvoltate, în loc să scadă, crește : în regiunile dezvoltate, valoarea exportului pe locuitor era în 1950 de 3,9 ori mai mare decît în regiunile subdezvoltate, iar în 1962 — de 7 ori. O asemenea situație face deosebit de necesară intervenția comerțului, a unor schimburi complexe și multilaterale între toate țările lumii, schimburi așezate pe baze noi.

Cucerește tot mai mult teren ideea că pe deasupra deosebirilor de orînduire socială și de nivel al dezvoltării, popoarele fac parte dintr-o singură comunitate mondială, că promovarea legăturilor economice între toate popoarele pe baza egalității în drepturi și a interesului reciproc, a suveranității și independenței naționale, stimularea circuitului mondial al valorilor materiale și spirituale constituie o condiție a păcii. Tocmai pentru acest motiv, crearea unui organism ca acela al Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.) ca organ permanent al O.N.U., a fost salutată cu atîtea speranțe. Pentru același motiv, încheierea fără rezultate palpabile a primului „deceniu al dezvoltării" inițiat de U.N.C.T.A.D. a produs atîta dezamăgire.

O analiză cuprinzătoare a aspectelor complexe și multilaterale ale comerțului mondial contemporan necesită, desigur, un articol aparte.

Am văzut că edificiul comerțului mondial este creația nicidecum rectilinie a unor sforțări de milenii. Ce distanță, din vremea cînd omul străbătea drumurile cu desaga în spinare, ducînd din loc în loc o marfă mizeră, pînă la fascinanta diversitate a mărfurilor pe care le vehiculează astăzi comerțul mondial, avînd la îndemînă mijloace de transport, de control, de plată tot mai perfecționate !

Progresele științei și tehnicii au îmbogățit extraordinar paleta comerțului și i-au lărgit infinit posibilitățile de acțiune, dar discriminările și barierele funcționează încă. Eliminarea lor completă poate asigura acestei activități umane, care a răzbătut în ciuda vicisitudinilor prin milenii, caracterul tînăr și prosper, capabil să sprijine mersul înainte al omenirii.

reflector

PROIECTE PE FLUVIUL SENEGAL

Sub patronajul Organizației statelor riverane cu Senegalul (O.E.R.S.), s-au întreprins primele studii privind amenajarea bazinului fluviului Senegal. Prin realizarea lor, consideră publicația „Jeune Afrique", se va asigura „punerea în valoare a 335 000 kilometri pătrați și producerea anuală a 4—6 miliarde kW/ore". Pentru amenajarea bazinului acestui mare fluviu va fi nevoie de circa două milioane de dolari, capital ce urmează a fi furnizat de către Fondul Special al Națiunilor Unite.

Încă acum doi ani a fost perfectat un plan preconizînd regularizarea debitului fluviului prin crearea unui baraj și a unui lac artificial, precum și utilizarea rațională a apelor bazinului superior. Astăzi, de-a lungul fluviului, mai multe firme execută lucrări intense de hidrologie, geologie, topografie etc. în vederea unor viitoare lucrări de irigații care vor favoriza dezvoltarea agriculturii în valea mijlocie a fluviului (adică mai ales în Senegal și Mauritania). Celelalte două țări membre ale O.E.R.S. — Guineea și Mali — urmează să realizeze beneficii mai ales în domeniul producției de energie electrică și al navigației fluviale. Utilizarea energiei — consideră experții — va permite și valorificarea marilor resurse miniere ale zonei. Zona de frontieră maliano-senegaleză, de pildă, este bogată în zăcăminte de fier, bauxită, calcar, fosfați.

CU CELE MAI PROFUNDE SCUZE...

Indienii yavapai din statul american Arizona au acceptat „cele mai profunde scuze" din partea guvernului Statelor Unite, însoțite de un cec de cinci milioane de dolari. Astfel s-a sfîrșit un conflict început în cîmpia Arizonei și continuat apoi în sălile tribunalului. Conflictul s-a produs în 1874, cînd autoritățile de la Washington ocupaseră ilegal circa 2 milioane și jumătate de hectare, proprietate a tribului yavapai. Tribul numără actualmente 980 de persoane.

ZEUL DE LA EL MAHAMID

Doctorul Hassan Sobhi El Bakri, directorul secției de antichități din ministerul culturii al R.A.U., a anunțat că s-a descoperit, în vecinătatea localității El Mahamid, din nordul țării, un templu în care se află statuia din marmură a unui zeu cu cap de crocodil și trup de om. Acesta este primul templu în care s-au găsit încăperi pentru creșterea crocodililor și instalații ingenios concepute ; unele pentru manevrarea ușilor și altele pentru rotirea soclului statuii, astfel ca, în timpul procesiunilor religioase, credincioșii să poată vedea întreaga făptură a zeului. Atît soclul statuii, cît și ușile templului sînt montate pe roți din cupru, acționate manual, prin împingere. Sînt în curs lucrări de mari proporții pentru scoaterea de sub nisip a întregii construcții și a zidurilor înconjurătoare.

„Nu e destul să citeşti «Bild», este textul unei pancarte purtate de studenţii vest-germani în cadrul unei demonstraţii „anti-Springer"

O lozincă apărută anul acesta pe zidurile Berlinului occidental: „Expropriaţi-l pe Springer"

Sediul concernului Springer din Berlinul Occidental

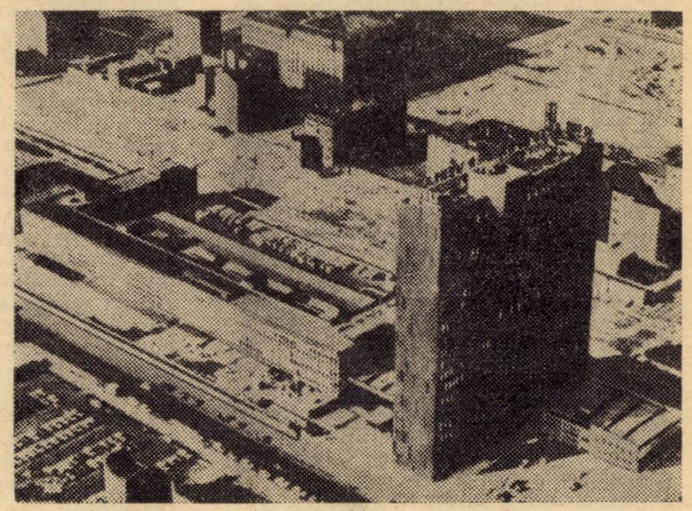

SPRINGER ŞI „MONOPOLUL OPINIILOR"

Am asistat în primăvara aceasta la München, în Schwabing, — cartierul cafenelelor şi al boemei — la un spectacol de cabaret susţinut de patru studenţi. Singurul decor al minusculei scene îl alcătuiau şase cuburi mari de carton care, puse unul peste altul, sugerau figura unui tînăr citind „Bild Zeitung", una din numeroasele publicaţii editate de faimosul magnat al presei vest-germane, Axel Springer. În timpul spectacolului, cuburile se transformau în diferite obiecte, autorii subliniind astfel caracterul labil, „manipulabil", al cititorilor acestor publicaţii. La München, la fiecare colţ de stradă se găsesc însă automate care servesc populaţiei, contra 15 pfeningi, acelaşi „Bild Zeitung". Şi cumpărători se găsesc...

Satira anti-Springer a celor cîţiva studenţi münchenezi nu era decît unul din aspectele — particulare şi inedite — ale noului fenomen social-politic, cunoscut îndeobşte sub denumirea de opoziţie extraparlamentară. E vorba, mai cu seamă, de mişcările studenţeşti şi de tineret care au luat, în Berlinul occidental şi în R.F.G., o amploare necunoscută pînă acum. Acţiunile întreprinse au avut, în primul rînd, cauze politice; protestul împotriva concernului Springer a fost una dintre acestea, care pe parcurs a crescut în intensitate.

În primăvara anului trecut, atmosfera de nemulţumire în cercurile studenţeşti din Berlinul occidental devenise din ce în ce mai încărcată. Diferitele acţiuni — demonstraţii împotriva războiului dus de S.U.A. în Vietnam, împotriva intervenţiilor violente ale poliţiei în cursul manifestaţiilor paşnice, împotriva sistemului universitar anacronic, a legislaţiei de urgenţă — au culminat în luna iunie cînd, cu prilejul înfruntării cu poliţia, a fost împuşcat studentul Benno Ohnesorg. Presa lui Springer atacă acţiunile studenţilor, aducînd cele mai brutale şi nejustificate acuzaţii; apăreau titluri ca „Universitatea scandalului", „Revolta nevropaţilor", iar într-un interviu cu poliţistul care trăsese asupra lui Ohnesorg, „Berliner Zeitung" încerca să demonstreze — în flagrantă contradicţie cu declaraţiile martorilor — că acesta ar fi acţionat în legitimă apărare.

Ce a urmat? Primarul Berlinului occidental, Albertz, a demisionat; peste 100 000 de studenţi, din toate marile oraşe ale R.F.G., au protestat prin „marşuri ale tăcerii" sau mitinguri de solidaritate cu studenţii din Berlinul occidental. Protestul împotriva concernului Springer devenise un act politic.

Într-un interviu acordat revistei „Der Spiegel", Rudi Dutschke — lider al mişcărilor studenţeşti — declarase în iulie 1967: „Cu miile vom încerca în faţa caselor editoriale Springer, prin forme ale rezistenţei pasive, să împiedicăm difuzarea publicaţiilor sale... Cerem, în baza dreptului de naţionalizare inclus în paragrafele Constituţiei Berlinului occidental, naţionalizarea concernului Springer". „Naţionalizaţi pe Springer!" — a devenit o lozincă prezentă în mai toate acţiunile organizate de tinerii universitari. A urmat atentatul asupra lui Dutschke, apoi o adevărată explozie protestatară: tineretul a încercat, nu numai prin diferite forme ale rezistenţei pasive, ci şi printr-o împotrivire directă, să împiedice difuzarea ziarelor lui Springer. În Berlinul occidental, demonstranţii au asaltat clădirea editurii, i-au spart geamurile, au dat foc camioanelor care transportau publicaţiile lui Springer. Timp de 100 de ore, 10 000 de poliţişti au înfruntat 12 000 de demonstranţi. La Hamburg, vreme de două nopţi, 3 000 de manifestanţi s-au luptat cu 1 500 de poliţişti. La Esslingen, ei au izolat timp de 24 de ore sediul editurii Springer, formînd un cordon de maşini în jurul ei. În toate oraşele vest-germane unde apar publicaţiile lui Springer, tinerii au ieşit în stradă cu lozinca „Axel, păzea!".

■

Axel Caesar Springer s-a născut la Hamburg într-o familie burgheză. Tatăl său, Hinrich Springer, era posesorul unei mici dar renumite edituri şi al unui ziar local, „Altonaer Nachrichten" (Ştiri din Altona) — o publicaţie în tradiţia conservatoare a altîtor foi locale destinate informaţiei şi destinderii abonaţilor. După terminarea liceului, Springer junior intră în 1928, la 16 ani, ca ucenic în editura tatălui, fapt pe care îl evocă şi astăzi pentru a dovedi că şi-a însuşit meseria de la primele noţiuni, ca tipograf de rînd. În anii '30 ajunge pe rînd reporter, şef de rubrică, redactor şef adjunct la mici publicaţii locale şi la o agenţie de presă.

După venirea la putere a lui Hitler, tatăl, Hinrich, renunţă la ziar; editura

→

lucrează însă în continuare. Juniorul încearcă să intre în cinematografie, dar nu reuşeşte.

O întîlnire de la începutul anilor '40 va avea, într-un anume sens, o mare importanţă în ascensiunea lui. Este vorba de ziaristul Hans Zehrer. În necrologul la moartea lui, în 1966, Springer scria : „A fost prietenul şi mentorul meu. Fără el, viaţa mea ar fi decurs altfel. Fără el, casa mea n-ar fi devenit ceea ce este astăzi". Zehrer preluase în 1929 conducerea revistei „Die Tat" şi făcuse din ea nucleul unei intelectualităţi de dreapta, ale cărei principii se suprapuneau în parte cu cele propagate de ideologii celui de al treilea Reich. În 1933, însă, părăseşte această funcţie şi trăieşte pînă la sfîrşitul războiului retras pe o insulă din Marea Baltică, unde îşi petrece timpul citind scrieri filozofice, religioase şi mistice. Rezultatul meditaţiilor sale este o carte cu titlul „Omul în această lume". Nebuloasele teorii ale lui Zehrer au avut o puternică influenţă asupra lui Axel Springer.

Primii paşi pe picioarele sale, Springer i-a făcut după 1945 şi ei s-au dovedit a fi nişte paşi bine calculaţi. Pe o nimica toată a cumpărat două reviste care reproduceau o parte din emisiunile de radio, făceau recomandări şi tipăreau programele postului de radio : „Nordwestdeutsche Hefte" (Caiete nord-vest-germane) şi „Hör zu" (Ascultă). Piaţa şi publicitatea i-au fost asigurate de către postul de radio din Hamburg, tipărirea se făcea la editura „Hammerich und Lesser" a lui Springer tatăl. La început cu profil identic, cele două reviste s-au dezvoltat ulterior în direcţii opuse : „Nordwestdeutsche Hefte" propaga o atitudine critică faţă de realităţile vest-germane, iar „Hör zu", dimpotrivă a fost şi este, mai cu seamă astăzi, cu un tiraj de 4,5 milioane de exemplare, un model de adaptare ziaristică la stereotipiile politicii conservatoare — atitudine care revine în mai toate publicaţiile lui Springer. Articolele politice din 1946 dispăreau încetul cu încetul şi în locul lor apăreau produsele unei gazetării de larg consum — relatări despre evenimente senzaţionale, omoruri, divorţuri, reţete de gătit, aventurile sentimentale ale actorilor de cinema, sfaturi pentru viaţa intimă, romane pseudo-realiste. Găsirea unor formule „plăcute", a unor lozinci fals „apolitice" s-a dovedit a fi una din metodele pe care s-a întemeiat succesul ziarelor lui Springer. Prima sa „creaţie" proprie a fost ziarul „Hamburger Abendblatt", apărut în 1948 într-o perioadă relativ scurtă, acest ziar a înfruntat concurenţa celorlalte cotidiene hamburgheze : Majoritatea colaboratorilor lui Springer au trecut prin şcoala acestui ziar. În anul 1952, întreprinderea era în floare şi domnul Springer începe să-şi adapteze stilul de viaţă la bogăţia pe care o acumulase : case cu mobilă stil, Rolls-Royce, avion personal, iaht de lux...

■

Faptul că imaginile pătrund mai repede în mintea oamenilor decît cuvintele nu a fost descoperit de Springer ; ideea, însă, de a face un ziar exclusiv după acest principiu îi aparţine.

Springer şi-a tradus pe deplin concepţiile în „Bild Zeitung", o publicaţie bazată pe „magia imaginii", pe „fotografii-şoc", al cărei cititor este tratat ca un „analfabet acustic şi optic" ce trebuie informat într-un timp minim, bineînţeles, despre ceea ce consideră util posesorii acestui instrument. Tot aici, Springer a lansat o metodă caracteristică astăzi pentru majoritatea cotidienelor sale : reducerea fiecărui eveniment la o poveste concentrată, cu coloratură sentimentală. Tehnica era pe cît de simplă pe atît de vulgară : să reducă istoria şi politica la relatări senzaţionale, de tipul „Hitler, Himmler şi astrele — date din jurnalul unui astrolog din Hamburg".

Primul număr din „Bild Zeitung" a apărut la 24 iunie 1952, fiind lansat ca „cel mai modern ziar vest-german" şi, totodată, cel mai ieftin (costa doar 10 pfeningi). Formula iniţială se distingea substanţial de cea actuală. Prima şi ultima pagină erau acoperite de imagini atractive cu explicaţii sumare şi două-trei seriale de comic strips (desene în suită) ; interiorul rămînea încă tributar provincialismului din „Hamburger Abendblatt". Fiecare număr avea un editorial în care Zehrer îşi expunea, într-un stil ostentativ, ideile sale. Treptat, explicaţiile la poze au devenit ştiri, iar ştirile — microcomentarii, concentrate în titluri de o şchioapă, obsedante, dizolvînd coloanele tradiţionale. Efectul acestui procedeu jurnalistic s-a făcut simţit imediat : o explozie a tirajului unică în istoria presei vest-germane. Tirajul de 400 000 de exemplare din martie 1953 a ajuns în decembrie la 1,2 milioane, în 1955 a întrecut limita de 2 milioane, în 1962 a atins 4 milioane, iar în 1963, în zilele de după asasinarea preşedintelui Kennedy, se vindeau mai mult de 5 milioane de exemplare pe zi. Acest succes de masă l-a făcut pe Springer să mediteze asupra puterii enorme pe care o deţinea şi — ceea ce este hotărîtor pentru dezvoltarea ulterioară a concernului — asupra influenţei sale politice. Din 1958, o dată cu stabilirea sediului editurii în Berlinul occidental, Springer a făcut din „Bild Zeitung" platforma propriei sale concepţii politice.

Presa Springer a organizat campanii împotriva apropierii celor două state germane prin titluri enorme, ameninţătoare şi într-un limbaj de un nivel intelectual dubios, a atacat cu violenţă televiziunea — singurul mijloc de comunicaţie ce putea fi o concurenţă pentru milioane de exemplare ale lui „Bild Zeitung". Această acţiune se explică prin dorinţa lui Springer de a înfiinţa un post de televiziune propriu, fapt interzis prin Constituţia R.F.G. Au urmat alte campanii, apoi aceea din toamna anului trecut împotriva lui Arnold Zweig, cînd trei dintre publicaţiile lui Springer au ticluit o declaraţie fictivă a eminentului scriitor, în care acesta îşi manifesta, chipurile, dorinţa de a părăsi patria lui, R.D.G. Această calomnie a stîrnit atunci valuri de proteste în rîndul opiniei publice. Springer a atacat pe ambasadorul R.F.G. la Moscova, Kroll, pe ziariştii vest-germani care îl părăsiseră din cauza atitudinii lui politice — ca, de pildă, Sebastian Haffner — pe intelectualii de stînga, ca Günter Grass. A urmat apoi campania împotriva studenţilor. Demonstraţia zilnică a unei lipse de nivel intelectual şi de probitate profesională livrează criticilor o argumentaţie vastă.

Desigur, concernul Springer nu se identifică cu întreaga presă vest-germană. În R.F.G. apar, cîştigă pondere şi influenţă mari publicaţii de tradiţie liberală şi democratică, cum ar fi „Süddeutsche Zeitung", „Die Zeit" sau „Der Spiegel". Ele au o atitudine net diferită faţă de cea a presei dirijate de Springer, iau deseori poziţie critică faţă de metodele practicate de el şi redactorii lui.

Grupului de publicaţii Springer i s-a adăugat, în 1952, ziarul „Die Welt".

Apărut în 1946, la Hamburg, cotidianul „Die Welt" era iniţial un ziar de bună informaţie, patronat de autorităţile engleze, un fel de „Times" vest-german. Împreună cu o foaie duminicală, „Welt am Sonntag", o revistă de familie, „Das Neue Blatt", şi o tipografie de mare capacitate, s-a format ulterior societatea editorială „Welt", pusă în vînzare în 1952. Printre cei interesaţi se afla şi Springer, care pînă la urmă a reuşit să-şi învingă numeroşii concurenţi. „Controller"-ului britanic, intermediarul în efectuarea vînzării, Springer i-a declarat atunci că n-are ambiţii politice, iar acesta i-a răspuns : „Dacă veţi fi posesorul ziarului «Die Welt», veţi deveni politician". Un pronostic cît se poate de exact. Prima redacţie a fost formată din ziarişti spirituali, nonconformişti. Treptat, sfera politică cu care Springer, prin acest ziar, intra în contact mai strîns decît prin intermediul celorlalte publicaţii ale sale, l-a determinat să-şi schimbe atitudinea şi să acţioneze nu numai asupra celor supuşi „politicii" sale (cititorii lui „Bild"). A fost transformat ziarul, conducerea lui şi redactorii în unelte ale voinţei sale. Nu cerea colaboratorilor calitate publicistică, ci doar supunere. Începînd cu anul 1960, aproape toţi ziariştii de prestigiu au părăsit redacţia, printre ei Erich Kuby şi Sebastian Haffner (astăzi la „Stern"), Gerhard Mauz (azi la „Der Spiegel") şi Paul Sethe. Cu timpul, redacţia ajunsese să cuprindă, în mare parte, ziarişti de teapa lui Hertz-Eichenrode, care îşi defineşte astfel poziţia : „La dreapta mea nu mai e nimic".

■

După ce a pus stăpînire pe piaţa presei vest-germane, Axel Caesar Springer a trecut şi la acapararea pieţei Berlinului occidental. Concurenţa pe care a avut-o de înfruntat aici a fost editura Ullstein, care însă nu i-a rezistat multă vreme.

Clădirii imense ridicată în Berlinul occidental — în preajma frontierei cu R.D.G. — şi pe care îi străluceşte numele, Axel Springer îi acordă valoare de simbol : se vrea un bastion al „lumii libere", în realitate fiind purtătorul de cuvînt a tot ce caracterizează lupta împotriva progresului.

Presiunea opiniei publice, boicotul declarat de scriitorii „Grupului 47" prin refuzul de a mai colabora la ziarele sale, raportul unei comisii guvernamentale însărcinată cu „analizarea motivelor care ameninţă existenţa economică a ziarelor vest-germane şi urmările concentraţiei în presă" sînt, se pare, motivele care l-au determinat pe Springer să vîndă vara aceasta cîteva dintre publicaţiile ştiinţifice, cinci dintre revistele sale de tineret, împreună cu redacţiile şi ziariştii respectivi. Această manevră abilă, întreprinsă cu intenţia de a calma spiritele, nu atinge însă de loc „monopolul opiniilor" — monopolul asupra presei cotidiene, unde Springer rămîne cel mai puternic.

În timp ce Axel Springer continuă să rămînă cel mai influent potentat al presei vest-germane, protestele împotriva sa capătă o tot mai mare amploare. Axel Caesar Springer are acum de-a face — după ce şi-a învins mulţi din concurenţii săi din presă — cu cel mai redutabil adversar şi căruia, s-ar părea, nu i-a apreciat îndeajuns forţa. Este vorba de opinia publică, cercurile largi democratice, studenţimea din R.F.G. şi Berlinul occidental, prea puţin dispuse să se lase înşelate de manevrele şi „politica" lui.

Anemone LATZINA

„Apollo—8"

La centrul de control de la Houston (Texas), dr. Robert Gilruth (stînga), directorul centrului spaţial pentru zborul navelor cu echipaj uman, şi George Low (dreapta), directorul programului „Apollo", urmărind imaginile Pămîntului transmise de cei trei cosmonauţi

TREI OAMENI ÎN JURUL LUNII

Ultimul mic dejun „terestru" înainte de startul de la 21 decembrie

În al doisprezecelea an al erei cosmice, inaugurată cu lansarea primului obiect în spaţiul astral (1957 octombrie — „Sputnik-1") şi după aproape opt ani de la evoluţia celui dintîi om în Cosmos (Iuri Gagarin, la 12 aprilie 1961), trei zburători temerari, Frank Borman (40 de ani), Jim Lovell (tot 40) şi William Anders (35) s-au smuls din forţa de gravitaţie a Pămîntului şi au străbătut distanţa pînă la Lună. În momentul cînd scriem aceste rînduri, astronauţii americani se află pe drumul de înapoiere, după ce au gravitat, în zece rotaţii, la numai 112 kilometri deasupra solului arid al astrului vecin. Performanţa lor înseamnă un pas uriaş înainte în năzuinţa omenească de a trece dincolo de frontierele necunoscutului.

Nu poate fi îndoială că zborul navei „Apollo-8" spre Pămînt este urmărit, acum, de pretutindeni, cu o emoţie din ce în ce mai intensă. Programul acestei evoluţii prevede, în partea lui finală, că amerizarea se va produce vineri 27 decembrie la ora 17,50 (ora noastră) în largul Oceanului Pacific. Se înţelege, desigur, că acest ultim moment al zborului, atît de uşor de formulat în cuvinte, este, în realitate, extrem de complicat, realizabil numai după îndeplini-

→

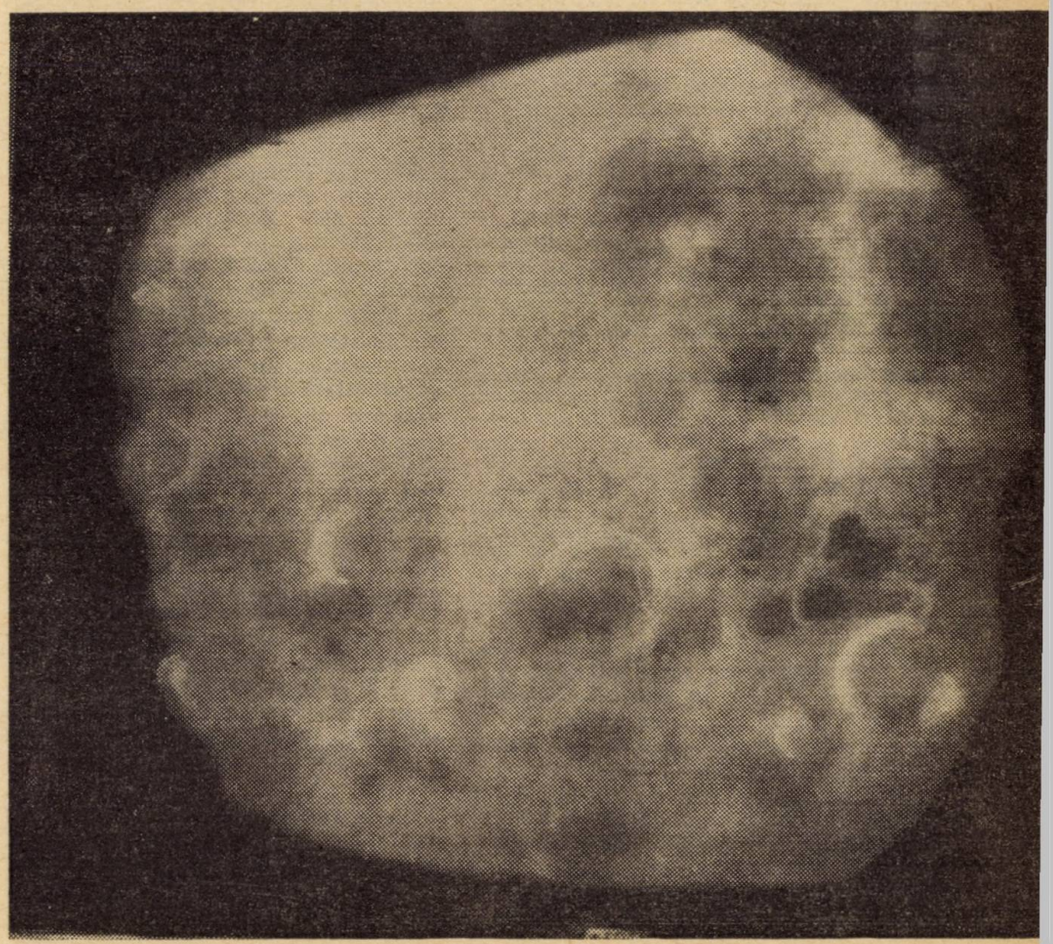

Luna văzută de aproape... Imagine transmisă de „Apollo-8" după plasarea navei spaţiale pe o orbită circumlunară. Marginile hublourilor navei şi orizontul lunar au făcut să apară unghiurile care se văd pe imagine

rea cu înaltă precizie a unor manevre de mare finețe. De altfel, tot zborul acesta Pămînt-Lună-Pămînt, în premieră, a fost bogat în momente emoționante. Lansarea însăși, efectuată la 21 decembrie, la Cap Kennedy, în perimetrul care a căpătat numele de „Portul spre Lună", a lăsat multor oameni, din sutele de milioane de spectatori direcți, impresia că declanșarea motoarelor vulcanice ale rachetei „Saturn-5" s-ar fi produs cu una sau două secunde înaintea termenului prescris de ceasul electronic. Poate că de aici s-a și născut discuția, în fond extrem de interesantă, dacă manevrele de zbor au fost comandate automat, de pe sol, sau de-a dreptul din cabină de comandantul navei cosmice, colonelul Frank Borman. În declarațiile făcute presei cu puține ore înaintea lansării, directorul programului N.A.S.A., generalul de aviație Samuel Phillips, a subliniat că, din nevoia de a se accelera etapele acestui program spațial american, el a hotărît, de acord cu piloții de pe „Apollo-8", să încerce un „zbor liber", cu alte cuvinte, o evoluție în Cosmos în care o doză importantă, poate chiar majoră, de hotărîri să fie lăsată pe seama celor trei oameni din cabină, bineînțeles în limitele parametrilor de zbor calculați de ordinatoarele de la Houston și telecomunicați la bord.

Se știe că manevrele complexe de pornire au fost executate punctual. Racheta „Saturn-5", cu toate cele circa 5 milioane de piese asamblate în sistemele sale mecanice, s-a dovedit a fi un bun propulsor succesiv. „Apollo-8" a executat două tururi circumterestre „de prudență", apoi s-a îndreptat spre Lună, pe o traiectorie suficient de apropiată de cea prescrisă de ordinatoare, așa încît n-au fost necesare decît două corectări rapide ale direcției de zbor. Cu toate aceste condiții tehnice bune, momentele de îngrijorare n-au lipsit. La cîteva ore de zbor antigravitațional, cu a doua viteză cosmică (10—11 km pe secundă), doi membri ai echipajului, Borman și Lovell, au arătat simptome îngrijorătoare de îmbolnăvire. Imediat s-a pus, de către medicul de zbor de la Houston diagnosticul „gripă de 24 de ore", maladie destul de vag definită, afară doar de faptul că se crede a fi originară din Hongkong. În același timp, însă, alți observatori au anunțat că astronauții suferă de un „rău de zbor" cauzat, probabil, de condițiile cu totul speciale, practic necunoscute, ale evoluției lor în spațiu precum și de cantitățile sporite de radioactivitate la care au fost expuși. De pe sol li s-a prescris să înghită un medicament anume pregătit pentru combaterea „răului cosmic", pilulele „Marazin" și, mai cu seamă, să se odihnească, să doarmă, cel puțin în limitele celor 7 ore de somn prevăzute în 24 de ore de zbor. În cele din urmă, așa cum s-a putut vedea și în pasionantele emisiuni televizate în „Mondovision", astronauții și-au revenit la starea fizică normală.

S-ar putea spune că sănătatea nici nu era preocuparea lor primordială. Manevrele de zbor, în special cele executate în apropierea Lunei, au concentrat întreaga atenție a echipajului. Cea mai mică defecțiune în delicatele și multiplele sisteme electronice de comandă și execuție („Apollo-8" are, la rîndul lui, nu mai puțin de 2 000 000 de piese componente) putea să ducă la un deznodămînt fatal. Încheierea etapei de zbor Pămînt-Lună s-a făcut, totuși, în condiții perfecte și, la comanda astronauților, „Apollo-8" s-a plasat, în dimineața zilei de marți 24 decembrie, pe o orbită eliptică în jurul Lunei, cu apogeul de 325 și perigeul de 111—112 km față de solul lunar; apoi, după două ocoluri ale astrului și după o nouă aprindere a motoarelor-rachetă, pe o orbită circulară, la nivelul perigeului. Într-o serie de 8 evoluții circumlunare, astronauții au executat programul de fotografii ale feței nevăzute a Lunei, au căutat să identifice locuri accesibile pentru o eventuală alunizare a unor aparate pilotate de oameni, au făcut numeroase observații care, prin însuși faptul solicitării directe a simțurilor omenești, pot fi socotite ca extrem de prețioase. Este adevărat că imaginile Lunei transmise de ei prin televiziune nu au relevat detalii noi sau surprinzătoare. Mai importante par a fi, cel puțin la prima apreciere, constatările legate de faptul însuși al zborului, care a demonstrat, în prima lui parte, că oamenii pot efectua, fără greutăți notabile, performanțe atît de mari ca parcurgerea distanței pînă la Lună, trecerea punctului critic dintre cele două forțe gravitaționale exercitate asupra lor, că-și pot păstra facultățile intelectuale, psihice și fiziologice în circumstanțe insolite și în care cantitatea de risc nu poate fi măsurată de nimeni. Din apropierea Lunei, astronauții au putut vedea, pentru întîia oară, globul terestru într-un vast orizont astral. Au putut prețui strălucirea planetei noastre, de 50 de ori mai puternică, văzută de pe Lună, decît strălucirea Lunei văzută de pe Pămînt. Contemplarea planetei noastre matriciale, de la o distanță de circa 400 000 de kilometri în spațiu, este un fapt de natură să aducă mari contribuții astrofizicii și, mai ales, științei despre Pămînt. În săptămînile viitoare, după examinarea informațiilor științifice, desigur foarte variate și bogate, obținute în acest zbor, se vor putea afla multe date noi în sectoare încă embrionare ale științei, de la comportamentul oamenilor la distanțe cosmice de solul lor pînă la efectele radiațiilor cosmice în medii fără atmosferă.

Pînă atunci, „Apollo-8" are, însă, de trecut examenul cel mai greu din minunata lui evoluție: revenirea pe sol. Problemele zborului de la Lună la Pămînt nu sînt identice cu acelea din călătoria de ducere. Pe măsură ce se depărtau de Pămînt, astronauții puteau comunica mai ușor prin radio cu cele trei stații care-i urmăreau: una din California, a doua de lîngă Madrid și a treia din Australia. La înapoiere, unghiul de accesibilitate a acestora se restrînge. Năvălind din spațiul infinit spre atmosferă cu 10 900 de metri pe secundă, „Apollo-8" aleargă spre momentul cel mai primejdios din drumul lui. Experiența făcută de cabina „Apollo-7", care l-a precedat într-o încercare de felul acesta, este încurajatoare, dar nu în mod absolut. Metoda de intrare în straturile dense de aer, adoptată de savanții americani, pare a fi traiectoria balistică, pe un culoar îngust, calculat pînă la o precizie superioară posibilităților omenești. Unghiul de contact cu atmosfera, stabilit de ordinatoare, nu admite greșeală.

În această privință, autoritățile științifice în domeniul astronauticii sînt de acord că soluția găsită de savanții sovietici prezintă cele mai mici riscuri pentru oamenii din navele cosmice în momentul revenirii pe sol. Experiența reușită cu „Sonda-6" a demonstrat că este preferabilă o traiectorie aerodinamică prin atmosferă, obținută printr-o primă intrare cu viteză cosmică, urmată de un salt ca de pe trambulină și încheiată prin intrarea pe culoarul de acces la sol, cu viteză micșorată, pînă la aterizarea lină.

Oricum ar fi, la ora cînd rotativele și-au încheiat programul și revista se află în mîinile dumneavoastră, „Apollo-8" revine spre Pămînt, din ce în ce mai repede, atras de irezistibila forță gravitațională a Planetei. Zborurile circumlunare s-au încheiat miercuri 25 decembrie, la ora 8,10 dimineața (ora noastră). Frank Borman, Jim Lovell și Bill Anders au făcut observațiile proiectate, au identificat un loc în zona ecuatorială a Lunii, tot atît de pustiu, dezolant, arid ca întreaga suprafață lunară dar, după opinia lor, accesibil pentru alunizarea eventuală a cosmonauților de pe „Apollo-10" sau „Apollo-11", ale căror date de pornire, deocamdată pur ipotetice, s-ar situa în mai-iunie sau în al doilea semestru al anului viitor.

Obosiți pînă aproape de limita rezistenței dar, evident, mulțumiți de rezultatele bune obținute în evoluția lor de pînă la ora aceea, cei trei oameni care au văzut Luna de aproape au hotărît să comande navei manevra de înapoiere pe Pămînt. Centrul de control de la Houston a comunicat ziariștilor că motoarele-rachetă au funcționat, cu maximă eficacitate, timp de 3 minute și 23 de secunde, în timp ce nava spațială se afla în spatele Lunii și zburătorii nu puteau comunica prin radio cu Pămîntul. Abia după ce au ocolit Luna și au ieșit de pe orbita circumlunară, ei au putut anunța la sol succesul acestei manevre, socotită ca unul din cele mai critice momente din programul de zbor.

Pe măsură ce se depărtau de Lună — căreia îi vor păstra cele dintîi amintiri nostalgice — astronauții au simțit yiteza navei descrescînd de la 9 763 de kilometri pe oră — viteză obținută la repropulsionare — pînă la circa 4 000 de kilometri pe oră, din cauza puterii selenare de atracție. După ce au străbătut 48 000 de kilometri, această forță a încetat de a-i mai reține, fiind înlocuită de atracția spre Pămînt, din ce în ce mai puternică, „sorbindu-i" din ce în ce mai repede, pînă la circa 40 000 de kilometri pe oră. În cursul zborului de înapoiere, comandantul navei a făcut, conform indicațiilor primite de la ordinatoarele terestre, două corectări ale drumului.

În această fază de zbor se aflau astronauții de pe nava „Apollo-8" la închiderea ediției noastre. Ei se vor apropia conform traiectoriei supravegheate de pe sol, iar vineri către seară vor avea de înfruntat ultimul moment critic, de la 120 km apropiere de Pămînt. De la această înălțime, ei vor manevra pentru a intra în atmosfera densă sub un unghi precis de impact, pe un anumit „coridor" cu diametrul de numai 42 de km, singurul care-i va putea ajuta să amerizeze încet la locul din Pacific unde sînt așteptați. Nu încape îndoială că opinia publică din întreaga lume va saluta cu legitimă bucurie încheierea cu succes a zborului acesta, pe drept cuvînt emoționant și memorabil.

Mircea GRIGORESCU

poșta redacției

RASISMUL LUI POWELL

Ion I. Călinecu, comuna Dîlga, județul Ialomița. Ne scrieți că ați fost „surprins de discursul plin de cinism al lui Enoch Powell, rostit recent la Eastborne, în care cerea imediata și totala încetare a imigrării oamenilor de culoare în Anglia" și ne întrebați dacă în discursuri anterioare a adoptat poziții similare. Cu cîțiva ani în urmă, Enoch Powell scrisese în „The Times" că autorul care a avut cea mai mare influență asupra dezvoltării sale intelectuale a fost Nietzsche, ale cărui opere filozofice complete le-a studiat ani de-a rîndul în original. După recenta sa manifestare de rasism, presa laburistă de stînga a ținut să reamintească faptul că Nietzsche era și autorul preferat al liderilor naziști, ceea ce, însă, firește, nu indică implicit o înclinare a deputatului britanic către ideile rasiste ale acestora. Între cele două discursuri ale lui Enoch Powell la care vă referiți — cel din aprilie de la Birmingham și cel rostit recent la Eastborne — se poate nota o diferență de ton. Și primul avea un caracter rasist, dar mai puțin deschis. E cita date în legătură cu comportarea oamenilor de culoare în Anglia, bazîndu-se însă mai curînd pe prejudecăți decît pe elemente concrete. În al doilea discurs, el a mers mult mai departe, ceea ce a determinat o condamnare categorică a punctului său de vedere atît de către guvern și de către conducerea opoziției, cît și din partea tuturor organizațiilor politice, religioase etc., interesate în promovarea armoniei rasiale în Anglia. Membrii conservatori ai Camerei Comunelor sînt cu atît mai contrariați de atitudinea lui Powell cu cît acesta refuzase în două rînduri să-și expună opinia în Camera Comunelor, de teamă că va fi contrazis chiar de prietenii săi politici. El a ales calea unui discurs public pentru ca, folosindu-se de statistici anume „aranjate" și relatări calomnioase, să propună înființarea unui „minister al repatrierii", cu misiunea expresă de a face să scadă din punct de vedere numeric „clasa afro-asiatică a cetățenilor britanici". Powell a prorocit o „catastrofă rasială" pe care poporul Angliei nu va fi dispus s-o îndure". Este lesne de înțeles reacția de indignare provocată în toate cercurile politice britanice de această chemare nedisimulată la prigoană rasistă.

FORME DE GUVERNĂMÎNT

Sever Lumcan, Cluj. Majoritatea țărilor care și-au cucerit independența în ultimul deceniu au ales, ca formă de guvernămînt, republica. Există însă și monarhii. Am enumerat cele mai multe dintre ele la „Poșta redacției" din nr. 39/1968. Adăugăm completările trimise de cititorul **I. Bocancea** din București : în Africa mai sînt monarhii Burundi și Lesotho, în Asia — Iordania, Arabia Saudită, Afganistanul, Nepalul și Laosul, iar în Oceanul Pacific — Samoa de vest. Tot un fel de monarhii sînt sultanatele (Brunei, Mascat și Oman), emiratele (Kuweit), șeicatele (Quatar).

DECLARAȚIA DREPTURILOR OMULUI

Petre Dungeanu, Rădăuți. Lucrarea „Declarația drepturilor omului", de prof. univ. Ioan Demeter, recent apărută în Editura Politică, conține textele integrale ale Declarației statului Virginia din iulie 1776, Declarației drepturilor omului și cetățeanului, adoptată de Revoluția Franceză, precum și ale Declarației Universale a drepturilor omului, adoptată de O.N.U. la 10 decembrie 1948.

MILIARDARI

Iacob Ghiuță, Fălticeni. Dintre cele 83 de societăți miliardare americane noi am numit la „Poșta redacției" din nr. 43 (1968), numai primele zece, precum și primele zece societăți miliardare din Europa occidentală. Spațiul nu ne îngăduie să le înșirăm pe toate. Averea lui Aristoteles Onassis este apreciată, după cum s-a mai arătat în revistă, între 500 de milioane și un miliard de dolari.

„CRONICA UNEI DINASTII"

Cornelia Toma, București. În serialul „Cronica unei dinastii", publicat în „Lumea", numerele 11—15/1968, veți găsi informațiile solicitate de dv. în legătură cu familia Kennedy. Pentru completare, revedeți și celelalte materiale pe această temă apărute în revista noastră. Probabil că n-ați primit răspuns la prima dv. scrisoare pentru că adresa nu era completă. Puteți, însă, reveni.

Lucian Popa, Tecuci. Printr-o lege adoptată la 19 ianuarie 1949, salariul anual al președintelui Statelor Unite a fost ridicat de la 75 000 la 100 000 de dolari, plus o indemnizație de 50 000 de dolari pentru cheltuieli de reprezentare și călătorii, din care 40 000 de dolari sînt scutiți de impozite.

Vladimir Cutică, Ploiești ; Gh. Popa, Roman ; Ion Vasile, București, Vasile Bîrlădeanu, orașul Gh. Gheorghiu-Dej. După cum am comunicat în repetate rînduri, nu există cereri pentru cumpărarea de colecții întregi. Venim însă în continuare în sprijinul celor ce doresc să-și completeze colecția revistei „Lumea" : **Petre Stan, din Ploiești, b-dul Republicii nr. 130, blocul A, ap. 49,** dorește nr. 1,2,5 din 1963 și nr. 46 din 1968. **Aurel Oprean din Deva, str. Decebal nr. 12** — nr. 8 și 27/1968, **Ioan B. Demeter, str. Mamaia nr. 1 A, ap. 24, Cluj** nr. 26/1965.

MANUSCRISELE DE LA MAREA MOARTĂ

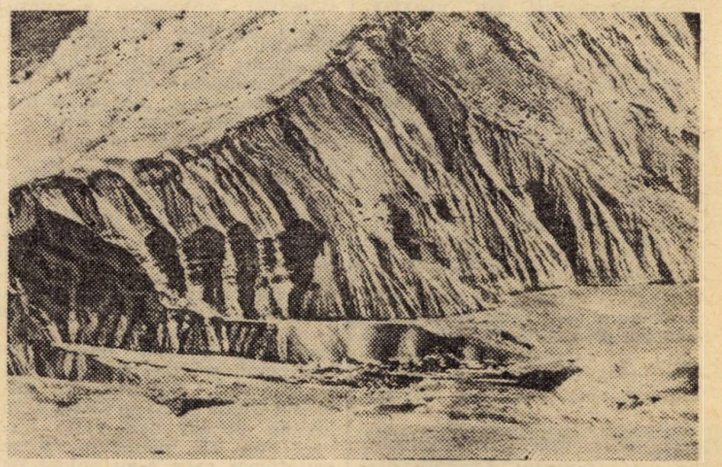

Dumitru Voicu, Brașov. Tezaurul la care vă referiți este cunoscut sub denumirea de „Manuscrisele de la Marea Moartă". El a fost descoperit în anul 1947, de un tînăr păstor, în apropierea localității Wadi Qumran, de pe malul mării, într-o grotă necunoscută pînă atunci. După săpăturile făcute au mai fost găsite alte zece grote, în care se aflau mii de manuscrise deteriorate și cîteva suluri cu texte biblice — unele din ele descifrabile parțial. Specialiștii, care le-au studiat, au ajuns la concluzia că aceste manuscrise — toate cu caracter religios — provin de la secta asceților esenieni, care au trăit în secolul I dinaintea erei noastre și pînă în anul 66—73, cînd s-au revoltat împotriva romanilor. Descoperirea acestor manuscrise întărește ipoteza că ruinele de la Khirbet Qumran (în fotografie, în centru) sînt ale principalului centru locuit acum două mii de ani de esenieni. Pe primul plan din fotografie — grotele în care au fost găsite manuscrisele.

Mihail Alunescu, comuna Ivești, județul Galați ; Petre Stan, Ploiești. 1) Am explicat în repetate rînduri rațiunile financiare care determină inserarea anunțurilor publicitare în reviste. 2) Cartea la care vă referiți nu ar prezenta interes pentru cititorii noștri. Așteptăm alte propuneri.

Ilie Cojocaru, Siret. 1) Despre caracterul definitiv și inviolabil al frontierelor stabilite în Europa în urma celui de-al doilea război mondial, revista noastră a scris în repetate rînduri. 2) Adresați-vă editurii care a tipărit cartea.

Gh. Ardeleanu, Cluj. 1) Vom ține seama de propunerile dv. 2) Cîntecele patriotice amintite de dv. figurează în manualele școlare și sînt cunoscute, în prezent, de toți elevii.

Laur Preda, București. Considerațiunile dv. în legătură cu actul Unirii ne-au sosit după tipărirea numerelor în care a fost evocat acest moment istoric. Sperăm că articolele noastre au răspuns și problemelor ridicate de dv.

Ladislau Sas, Arad. Dv. vă referiți la o veche împărțire administrativă care, de la apariția respectivului atlas, a fost modificată. Consultați o hartă de dată mai recentă.

Emil Șoavă, Iași. Ne bucură interesul cu care urmăriți rubrica „Sinteze", precum și alte rubrici ale revistei noastre. Întrebările dv. se referă la probleme prea ample pentru a putea fi tratate în cadrul „Poștei redacției". O vom face, atunci cînd va fi momentul potrivit, în articole de dimensiuni corespunzătoare.

Leon Iancovici, București. Prerogativele exercitate de secretarul general al O.N.U., în acord cu Consiliul de Securitate, în legătură cu constituirea și conducerea forțelor speciale ale O.N.U., decurg din prevederile Cartei.

Ing. Nicolae N. Petrescu, Cîmpulung Muscel. Am trimis scrisoarea dv. la „Cartimex". Totodată, considerînd îndreptățită propunerea dv., am înaintat-o celor în măsură să o rezolve. Vom urmări realizarea ei.

A. I. Izbașa, Lugoj. 1) Articolul „Statul socialist și principiul suveranității naționale", apărut la rubrica „Sinteze" în nr. 49/1968, răspunde întrebării dv. 2) Este vorba despre istoriografia proprie a Etiopiei, bazată parțial pe documente, parțial pe tradiții. 3) În legătură cu ultimele două întrebări formulate de dv., n-au intervenit elemente noi. Deși o parte dintre vinovați au fost condamnați de justiția franceză, misterul asasinării lui Ben Barka nu a fost elucidat.

poșta redacției

CONTROVERSE DE FOND ȘI CONTROVERSE DE PROTOCOL

Alexandru Buzoianu, Brașov. 1) În legătură cu controversa care vă interesează, am publicat o corespondență în numărul trecut. 2) Descrierea făcută de Jean-Jacques Rousseau cu două secole în urmă pare a se potrivi în unele cazuri și în zilele noastre. El scria că unele par întîlniri diplomatice „un fel de dietă generală la care se deliberează în comun dacă masa să fie rotundă sau pătrată, dacă sala să aibă mai puține sau mai multe uși, dacă un anumit plenipotențiar să stea cu fața sau cu spatele spre fereastră, dacă un altul să facă cu doi pași mai mult sau mai pu-

Napoleon îndreptîndu-se spre Tilsit

țin în cadrul unei vizite și despre o mie de alte probleme de egală importanță, care se discută inutil de trei secole". Dintre toate problemele de protocol, cea mai greu de soluționat este, îndeobște, problema întîietății. În anul 1697, de pildă, au trecut șase luni pînă s-a putut semna pacea de la Ryswick numai pentru că reprezentanții Franței și ai Sfîntului Imperiu Roman nu izbuteau să cadă de acord cine să intre primul în sala de conferință. În cele din urmă, s-au înțeles să intre împreună și astfel a putut lua sfîrșit așa-zisul război al Marii Aliante. În 1801, Thomas Jefferson a introdus, pentru conferințele diplomatice, regula „devălmășiei" : cine sosește primul intră primul. Dar soluția a fost repede abandonată de oficialitățile preocupate de probleme de protocol. Congresul de la Viena a stabilit, în 1815, patru clase de reprezentanți diplomatici : ambasadori și nunții papali ; miniștri plenipotențiari; miniștri rezidenți ; însărcinați cu afaceri. A rămas, însă, deschisă problema șefilor de state. Sala Congresului de la Viena avea nu mai puțin de cinci uși pentru a asigura intrarea simultană a monarhilor prezenți. În trecutul mai îndepărtat, s-au aplicat soluții variate problemelor de acest gen. În 1475, regele Eduard al IV-lea al Angliei și Ludovic al XI-lea al Franței s-au întîlnit la mijlocul unui pod peste Somme, în apropiere de Amiens, pentru a pune capăt unui război din Picardia. Procedeul a fost repetat în 1961, cînd cei trei prinți rivali ai Laosului, Sufanuvong, Suvanna Fuma și Boun Oum, s-au întîlnit pe un pod peste fluviul Nam Lik pentru a începe tratativele care s-au soldat cu neutralizarea țării. În 1807, cînd Napoleon și țarul Alexandru I au semnat tratatul de la Tilsit, tratativele preliminare s-au desfășurat pe un bac ancorat pe rîul Memel, în Prusia. Problema întîietății a fost rezolvată prin deplasarea simultană a celor doi monarhi către bac în bărci care au pornit de la cele două maluri ale rîului. Avînd, însă, o barcă mai rapidă, Napoleon a izbutit să sosească primul. Situația s-a repetat săptămîna trecută la întîlnirea dintre regele Tailandei, Bnumibol Adulyadej, și regele Laosului, Savang Vatthana, cu prilejul inaugurării unui sistem energetic comun. S-a ales ca loc de întîlnire un punct situat la mijloc, între cele două maluri ale fluviului de frontieră Mekong. Rămăsese, însă, să se decidă amplasarea tronurilor. „Ar fi fost nepotrivit, a explicat un diplomat tailandez, să fie aranjate alături, pentru că unul s-ar fi aflat la stînga, poziție de mai mică importanță. Nu puteau fi puse nici față în față, aceasta fiind situarea obișnuită la tratative de pace". S-a propus să se așeze tronurile într-un unghi de 45 de grade dar, în cele din urmă, experții în materie de protocol din cele două țări au căzut totuși de acord să le lase față în față.

VOTUL LUI BAILEY

Viorica Luca, Arad. Într-adevăr, votul electorilor americani a produs o mică surpriză : Richard Nixon a întrunit nu 302 voturi ci numai 301, în timp ce pentru Wallace s-au pronunțat nu 45 de electori ci 46. Lucrurile s-au petrecut în modul următor : deși la alegerile din noiembrie, în statul Carolina de nord victoria i-a revenit lui Richard Nixon, unul dintre electorii acestui stat, dr. Lloyd W. Bailey din Rocky Mount, sfidînd tradiția, a votat în colegiul electoral pentru George Wallace. Era dreptul său constituțional s-o facă, dar acest gest a pus și mai puternic în lumină caracterul vetust al sistemului electoral american. Deși acțiunea lui Bailey nu a schimbat rezultatul general al alegerilor, ziarul „The New York Times" a considerat-o destul de semnificativă pentru a-i consacra un editorial intitulat „Marele anacronism", în care se spune : „Va exista totdeauna posibilitatea ca un corp de electori, urmînd exemplul dr-ului Bailey, să facă uz de prerogativele lor constituționale. Faptul că gentlemanul de la Rocky Mount l-a ales pe dl Wallace ca subiect al revoltei sale împotriva cutumei face să iasă și mai puternic în evidență necesitatea de a renunța la interpunerea electorilor — în teorie sau în fapt — între alegători și cel pentru care au votat".

AMBASADORI

Eugen Agostan, Tîrnăveni. 1) Gradul de ambasador este cel mai înalt în ierarhia personalului diplomatic. Cu excepția personalităților vieții publice sau culturale cărora li se încredințează funcția de ambasador ținînd seama de reprezentativitatea lor, în majoritatea țărilor ambasadorii provin din funcționarii diplomatici care au urcat toate treptele ierarhiei, lucrînd atît în centrala ministerului de externe, cît și în străinătate. 2) În legătură cu rolul lui Nicolae Titulescu la Liga Națiunilor, citiți monografia semnată de I. M. Oprea, precum și culegerile de documente și corespondență diplomatică. 3) Aristoteles Onassis a cumpărat insula Skorpios în anul 1962, plătind pentru ea 84 000 de dolari. Amenajările ulterioare l-au costat însă peste 10 milioane de dolari. Insula nu are alți locuitori decît cei circa 200 de funcționari și servitori ai lui Onassis. Mai mult, pentru a nu fi deranjat de indiscreți, Onassis a cumpărat și insula cea mai apropiată, Sparti, astfel încît să nu locuiască nimeni în apropiere. O mică flotă proprie îi ține la distanță pe curioși. Despre cele mai recente afaceri ale lui Onassis s-a scris în nr. 47/1968.

Andrei Nicolae, comuna Marila-Oravița, județul Caraș-Severin. 1) Fostul ministru de externe al Indoneziei, Subandrio, a fost condamnat la moarte dar, pînă în prezent, sentința nu a fost adusă la îndeplinire. 2) Funcția de ministru de externe al R. S. Cehoslovace este exercitată în momentul de față de Vaclav Pleskot.

COMUNIȘTII DIN R.F.G.

Arthur Lockspeiser, București. Partidul Comunist din Germania, al cărui secretar general este Max Reimann, continuă să fie interzis în R.F.G. Partidul Comunist German este un partid nou constituit, cu un statut și organe de conducere proprii. Unii dintre foștii membri ai Partidului Comunist din Germania activează în cadrul lui. Cererea lui Max Reimann de a se anula hotărîrea din 1956 a tribunalului din Karlsruhe privind interzicerea Partidului Comunist din Germania a fost determinată de această situație, în care nu toți comuniștii vest-germani au posibilitatea de a activa legal.

PATRICIA NIXON

Ilarie Ionescu, Sibiu. Soția președintelui Richard Nixon este fiica unui miner din statul american Nevada. Înainte de căsătorie se numea Patricia Thelma Catherine Ryan. A căpătat numele Patricia (și este cunoscută sub diminutivul Pat) pentru că s-a născut în ajunul sărbătorii sfîntului Patrick. Din punct de vedere religios, părinții ei aparțineau, ca și părinții lui Richard Nixon, sectei quakerilor. Mama ei a murit cînd Patricia avea numai 13 ani. Pe atunci, familia Ryan locuia la o fermă din localitatea Artesio (statul California).

MONTE CASINO

Traian Cionfi, Cluj. Filmul de televiziune consacrat bătăliei de la Monte Casino a stîrnit interesul mai multor cititori ai revistei noastre, care ne-au cerut date suplimentare. Vom căuta să vă satisfacem această cerere.

Emil N. Popescu, București. Numai revistele de copii și tineret românești sau străine v-ar putea ajuta în privința schimbului de ilustrate cu elevi din alte țări.

Iosif Sofronie, București. Am ales pentru „Cronica secundară" sistemul de paginare folosit în nr. 50 tocmai pentru a sublinia și mai mult diversitatea temelor care se pot grupa sub un titlu comun. Punctul de vedere al autorului asupra „evenimentelor secundare" este exprimat în suplimentul numărului de față al revistei.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții